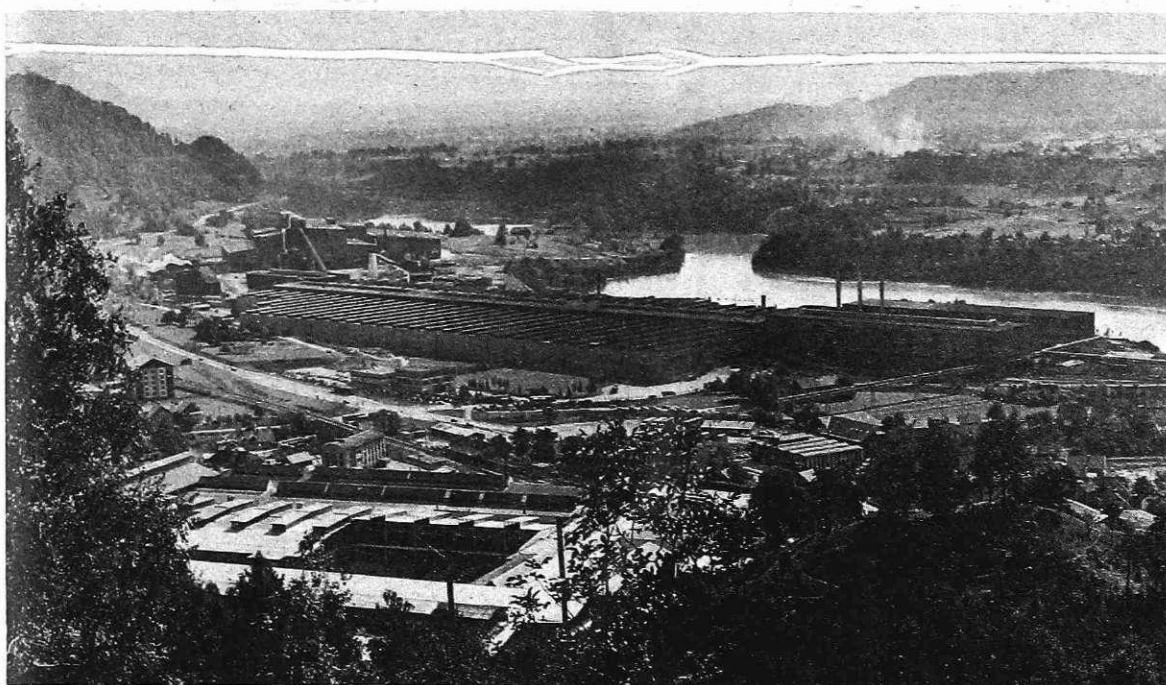

ŽELEZAR

Jesenice, 15. oktobra 1987

Številka 41 • XXXVI

Obrati na Javorniku in Beli (foto: I. Kučina)

Nalog in dela je več kot dovolj

Naša železarna je imela v zadnjem času veliko težav. Slabe rezultate poslovanja v prvem polletju smo v naslednjih dveh mesecih, v juliju in avgustu, še poslabšali. K temu je ob težavah pri zagonu Jeklarne 2 in drugih notranjih težavah pripomoglo še stanje na tržišču in, kot dokazujejo naši finančniki, tudi nerealne cene metalurških izdelkov.

Že julija je bila izdelana analiza vzrokov za izgube v prvem polletju in na podlagi le-te ukrepi za izboljšanje poslovanja. Slišati je, da so prav z uvajanjem teh ukrepov septembrski poslovni rezultati mnogo boljši. Kakšno je v resnici sedaj stanje v Železarni? Na to in še nekaj vprašanj nam je odgovoril predsednik poslovnega odbora Železarne Boris Bregant.

Analiza vzrokov izgube v prvem polletju in ukrepi za izboljšanje poslovanja so bili izdelani v juliju, takoj potem, ko so bili znani rezultati poslovanja v prvem polletju, dopolnili in dokončno izoblikovali pa smo jih v septembru in jih sedaj imenujemo predsanacijski program.

CENE

Ugotovitve v analizi in na osnovi te sprejeti ukrepi so se v praksi na splošno pokazali kot pravilni, le da je bila problematika cen v začetku izpostavljena kar malce preveč sramežljivo. Izkazalo se je namreč, da je mirovanje cen metalurških izdelkov v poletnih mesecih povzročilo dosti večji izpad dohodka, kot smo načrtovali. Ostale cene so v tem času šle svojo pot, zaradi česar so se nam stroški proizvodnje stalno povečevali.

Problem cen je sedaj za nas eden največjih in od tega, kako bo rešen, je v veliki meri odvisna uspešnost našega nadaljnjega poslovanja. V Železarni smo pripravili predlog za spremembo cen metalurških izdelkov, vendar s stopnjevanjem postopka predlagani odstotek zvišanja cen metalurških izdelkov pada.

Po naših izračunih so cene meta-

lurških izdelkov kar za 70 odstotkov zaostajale za rastjo cen v industriji, oziroma za resolucijskim določilom, po katerem naj bi cene v črni metalurgiji rasle za 5 odstotkov hitreje kot cene v industriji. Ker so bili ti izračuni v drugih železarnah nekoliko drugačni kot naši, smo znotraj SOZD Slovenske železarne predlog za povišanje cen uskladili na 56 odstotkov in ga posredovali Združenju črne metalurgije Jugoslavije in Gospodarski zbornici v usklajevanje. Našemu predlogu sta se pridružili še železarni iz Siska in Skopja. Ostali proizvajalci pa so zagovarjali predlog RMK Zenica, po katerem naj bi cene zvišali za 28 odstotkov. Zveznemu izvršnemu svetu je bil tako posredovan predlog za 42,9 odstotno linearno povečanje cen izdelkov črne metalurgije. Ta predlog so samoupravni organi v Železarni sprejeli z dodatnim predlogom, naj bi cene specialnih izdelkov, to je visokolegiranih jekel (sem spadajo vse naše nerjavne in visoko trdne pločevine) rasle za 5 odstotkov hitreje kot cene ostalih metalurških izdelkov. Pričakujemo, da bo ZIS predlog obravnaval še ta teden, vendar ne vemo, kakšno bo njegovo stališče. Nove cene začnejo veljati dan po sprejetju

predloga. Po nekaterih predvidevanjih bo ZIS višje cene metalurških izdelkov odobril šele novembra, to pa pomeni, da je še zelo vprašljivo, kakšen učinek na poslovne rezultate bodo imela naša prizadevanja za zvišanje cen do konca leta, kajti učinek zvišanja cen na poslovni rezultat se pokaže šele kakih dvajset dni kasneje.

Ta del prizadevanj za boljše poslovne rezultate je z naše strani tako po strokovni kot po samoupravni poti torej opravljen. Sedaj je na vrsti ZIS.

Vprašanje cen je zunanji vzrok za slabe poslovne rezultate, imamo pa tudi naše notranje vzroke za to; denimo količinski izpad proizvodnje, vprašanje izplena in potroškov pa tudi druge slabosti znotraj Železarne. Za odpravo teh vzrokov smo pripravili ukrepe, katerih rezultati se že kažejo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tokrat ne le povečanje osnov OD

Pogosto se je dogajalo, da smo bili ob povečanju osnov osebnega dohodka razočarani, če so bili hkrati doseženi slabši rezultati kot v prejšnjem mesecu. Delovanje meril učinkovitosti je v takih primerih izničilo dvig osnov. K sreči je bilo tokrat drugače.

Upadanje delovnih rezultatov v poletnih mesecih je bilo mnogo bolj kritično kot v preteklih letih. Cilj za september je bil postavljen v višini, ki se je dolgo zdela neuresničljiva. Osebnih dohodkov preteklih mesecev ni bil vzpodbuda za delo. Po predlogu ukrepov na področju osebnega dohodka pa so načrti za izboljšanje rezultatov bolj gladko stekli, tako da je bil na koncu meseca celo nekoliko presežen načrt skupne proizvodnje ter količine in vrednosti prodaje. Seveda je zaradi presežanja rezultatov nad pričakovani tudi osebni dohodek, ki znaša 283.556 din za 182 ur.

Ta številka nam pove, da je poprečje za Železarno kar za 31 % večje kot za avgust. Poleg dviga osnov za 20 % smo zaradi dosežene realizacije dobili poprečno 20.000 din več kot za avgust, ko smo cilj temeljito zgrešili. Dobrih 10.000 din je razlike v premijah zaradi uspešnejšega uresničevanja plana proizvodnje (101,6 % družbenega plana in 102,7 % operativnega programa), v avgustu pa smo uresničili le 90 % plana proizvodnje. Zaradi boljše produktivnosti je poprečje učinka skoraj 3 % večje kot v avgustu. Tudi to je opazno vplivalo na večji osebni dohodek.

Naj podatke o vplivih povečanja celotnega osebnega dohodka zaokrožimo z novostjo, da je bila skladno z

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Cvetka Martincič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserović in Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarni, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Skupna in ločene seje zborov Skupščine občine Jesenice

Prihodnji četrtek, 22. oktobra, se bodo ob 16. uri najprej na skupni, potem pa še na ločenih sejah sestali delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice. Na skupni seji bodo delegati, po obravnavi in potrjevanju zadnjega zapisnika, obravnavali osnutek sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje 1986—1995/2000.

Medresorska komisija je ugotovila nekatere neusklajenosti dolgoročnega plana občine z obveznimi izhodišči iz dolgoročnega plana SR Slovenije, zato so potrebne uskladitve posameznih poglavij. V četrtem poglavju dolgoročnega plana občine, ki obravnava razvoj gospodarstva, so spremembe oziroma dopolnitve v odstavku, ki opredeljuje oskrbo z električno energijo v občini in se nanašajo na dograditev in novogradnjo daljnovodov, kablovodov in transformatorjev in podporo gradnji malih vodnih elektrarn, s prednostjo tistim, ki so zajete v študiji IBE Ljubljana z naslovom Optimalne lokacije malih hitroelektrarn v občini Jesenice.

V istem poglavju so spremembe in dopolnitve še v odstavku, ki se nanaša na razvoj prometa in zvez. V obdobju do leta 2000 je načrtovan drugi tir na progi Ljubljana—Jesenice, v mednarodni magistralni smeri, prav tako pa bo pripravljena dokumentacija in priprata pripravljala dela za magistralno progo na odseku Jesenice—Ljubljana, dokončana pa bo tudi rekonstrukcija železniške postaje na Jesenicah. Načrtovana je tudi posodobitev proge Jesenice—Nova Gorica—Koper.

V poglavju o razvoju družbenih dejavnosti se v odstavku »kultura« dodaja obveza boljšega varstva naravne in kulturne dediščine v občini s kadrovske okrepitvijo mreže spomeniške varstvene službe in povečanjem obsega varstva. Dosedanji varovalni posegi ne dohajajo niti uničevalnega vpliva časa in vremena, še manj pa negativnih stranskih učinkov proizvodnje materialnih dobrin, povezane z duhovno brezbriznostjo. Zagotavlja se tudi aktivno vključevanje kulturne in naravne dediščine v družbeno življenje, da bodo deli dediščine uporabljeni kot obstoječa

materialna in kulturna dobrina pri oblikovanju delovnih in stanovanjskih okolij ter kulturne in turistične ponudbe. Tako bo zagotovljeno varovanje tistega dela dediščine, ki ga ni mogoče normativno varovati, ampak ga varujemo in ohranjamo s primerno rabo.

Dopolnitve se nanašajo še na poglavje »Zasnova in strategija urejanja prostora, poselitve, varstva dobrin splošnega pomena in okolja«, in sicer na odstavke »Naravna in kulturna dediščina«. Poleg Triglavskega narodnega parka je v občini doslej evidentiranih še 66 drugih območij in objektov naravne dediščine. Za najpomembnejše objekte in območja bodo v tem dolgoročnem planskem obdobju pripravljene strokovne osnove za njihovo zavarovanje ter ohranitev njihove identite in prostorskega pomena. V tem obdobju pa bo po dopolnitvah plana Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju pripravil strokovne osnove za razglasitev še 41 naravnih rezervatov in naravnih spomenikov. V dopolnitvah so navedeni tudi načini varovanja ostale naravne dediščine, za katere razglasitev ni predvidena.

Razen tega bo po dopolnitvah plana Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj v obravnavanem obdobju pripravil strokovne osnove za razglasitev še 123 arheoloških in zgodovinskih spomenikov in 35 kulturnih spomenikov, ob tem, da imamo v občini razglašeni in evidentirani že vrsto etnoloških, arheoloških, umetnostnih, tehničnih in zgodovinskih spomenikov.

V tem poglavju se dopolnjuje tudi alineja »Urejanje vodnega gospodarstva« z novim odstavkom, ki se glasi:

»Pomembna naloga bo uveljavitev načrta večnamenske rabe vode: za varstvo pred poplavlami, osuševanje zamočvirjenih tal, ribištvo, energetsko rabo, rekreacijo in varstvo vodnih virov. V zvezi s tem bomo ob uskladitvi, s cilji varstva naravne dediščine in razvoja turizma, realizirali večnamenski zbiralnik vode v Zelenicah.«

K prilagam plana pa bodo dodane še tri nove priloge, in sicer seznam

(Nadaljevanje na 7. strani)

Bomo tudi v oktobru uspešni?

Do 12. oktobra smo po podatkih statistične službe izdelali 39.961 ton skupne proizvodnje, kar je 96,1 odstotka družbenega plana in 103,4 odstotka znižanega operativnega programa.

Plavž presega družbeni plan in enak operativni program za 11,8 odstotka. Izdelali so 3.113 ton grodlja.

V Jeklarni 1 so vlili 9.194 ton jekla in presegajo družbeni plan in enak operativni program za 4,2 odstotka.

V Jeklarni 2 so v dvanajstih dneh izdelali 67 šarž, kar je 5.000 ton.

V osmih odpremnih dneh smo prodali 9.436 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 94,7 odstotka operativnega programa. Prodaja je uspešna v obratih: Valjarna blumingštel (143,1 %), Žičarna (118,3 %), Profilarna (140,6 %), Vratni podboji (133 %) in Valjarna žice (222,6 % — znižan program).

Pomembni dosežki na zveznem tekmovanju kovinarjev

V dneh od 9. do 11. oktobra je v Banja Luki potekalo 21. srečanje kovinarjev Jugoslavije. Udeleženci srečanja iz vseh republik in pokrajin so se pomerili v dvanajstih tradicionalnih kovinarskih panogah. Tekmovalci so bili najboljši z republiških tekmovanj, zato je bila konkurenca huda in nivo tekmovalnih nalog izredno zahteven.

Med predstavniki SR Slovenije so se tekmovanja udeležili tudi trije tekmovalci iz Železarne Jesenice, ki so dosegli odlične rezultate: livarja Martin Mlakar in Jernej Kocjančič drugo in tretje mesto in varilec Ivan Malek sedmo.

Praktični del tekmovanja je bil organiziran v obratih SOZD Jelšingrad, kjer izdelujejo stroje, orodja in livarske izdelke in letos praznujejo 50-letnico obstoja. Kolektiv s 4600 zaposlenimi je omogočil tekmovanje na sorazmerno visokem nivoju, tako da so tekmovalci pogoje za tekmovanje in tekmovanje samo ocenili za uspešno. Prišlo je sicer tudi do posameznih zapletov pri organizaciji in ocenjevanju, kar pa ne spremeni skupne ocene.

Slovenska ekipa je poleg železarskih uspehov dosegla tudi prvo mesto med brusilci (Drago Mulec, TAM Maribor), ostali tekmovalci pa so se uvrstili od 4. do 16. mesta.

Tekmovalcem — železarjem iskrene čestitke za dosežene uspehe!

Nalog in dela je več kot dovolj

(Nadaljevanje s 1. strani)

Boris Bregant (foto: I. Kučina)

DOSEGANJE NAČRTOVANE PROIZVODNJE

Prvi ukrep je doseganje take proizvodnje, kot je načrtovana. Seveda mora biti tudi izplen v mejah načrtovane porabe energije in surovin. Obenem moramo zmanjšati obremenitve zaradi zalog in storitvenih dejavnosti in zagotoviti več obratnih sredstev na račun vlaganj.

Koliko smo pri uresničevanju tega ukrepa uspeli?

V juliju in avgustu, kot vemo, nismo bili uspešni. Kljub naporom pri uvajanju sprejetih ukrepov po obratih, oddelkih in sektorjih nismo uspeli doseči boljših proizvodnih rezultatov. Ali je vzrok za to nedejavnost ali vpliv dopustov? Imeli smo tudi nekaj problemov z oskrbo s polizdelki.

Dodatno je na rezultate negativno vplivala tudi revalorizacija, tako da je bil po osmih mesecih rezultat slabši kot ob polletju in je izguba konec meseca avgusta znašala že 14 miliona dinarjev.

Prve premike na bolje, zlasti pri izplenu, smo lahko opazili že v juliju in avgustu, vendar niso bili prav občutni. Šele v septembru se je proizvodnja občutno izboljšala, obenem pa so se zmanjšali proizvodni stroški. Prvič po mesecu marcu smo presegli načrtovano količino skupne in končne proizvodnje. Prvič nasploh smo presegli 20 miliona din realizacije, seveda skupaj s storitvami.

Vzpodbudno je, da smo v septembru naredili velik korak naprej na področju kvalitete dela. V mesecu juliju sta morala 302 slabov iz izmečka, v avgustu smo uspeli to količino zmanjšati skoraj za polovico — v izmet je šlo 154 slabov, v septembru pa le 36 slabov. Kolikšen napredek je to, nam postane jasno, če vemo, da slab tehta 8 do 9 ton. To je tudi eden od pokazateljev, koliko naporov je bilo vloženo v doseganje takih rezultatov in kakšni premiki so se morali dogajati znotraj posameznih obratov. Še vedno so sicer izpletni manjši, kot je načrtovano, vendar se stanje na tem področju stalno izboljšuje.

Strokovna skupina, ki je morala pojasniti težave in najti rešitve problemov v proizvodnem procesu na relaciji Talilnice—Valjarna blumingštel, je v poročilu navedla obsežno problematiko v TOZD Talilnice, ki jo je treba rešiti: od priprave vložka, taljenja, ogrevanja, izdelave jekla, vlijanja, transporta, valjanja in vodenja procesa, do primerov popolne tehnološke nediscipline, samovolje, neznanja itd.

V aktivnosti so se vključili tudi delavci sektorja kontrole kvalitete, in sicer tako, da so neposredno sodelovali v proizvodnem procesu. Opozarjali so na odstopanja, predlagali spremembe in s tem konkretno pomagali v sam proizvodni proces. Rezultat takega dela je izplen, kakršen je bil dosežen v septembru.

Vse kaže, da bo v Železarni treba odločno vztrajati na spoštovanju tehnološkega reda v vseh fazah proizvodnega procesa, ker je nered velik krivec za slabše rezultate in večje proizvodne stroške.

Žal smo septembrski rezultat, več kot 20 miliona mesečne realizacije, dosegli prepozno. Če bi ta rezultat dosegli že julija ali avgusta, ko so bile cene energije, surovin in potrošnega materiala vsaj nekoliko nižje, bi bil tudi učinek temu primerno večji. Pričakujemo, da je septembrski rezultat vendarle pozitiven, čeprav bodo dokončni rezultati znani šele okoli 20. oktobra ob devetmesečnem obračunu.

JEKLARNA 2

Med vzroki za slabe poslovne rezultate v tem obdobju so tudi slabši proizvodni rezultati pri uvajanju

proizvodnje v Jeklarni 2. Vse to se združuje v postavki zagonski stroški, ki so sedaj mnogo večji od načrtovanih. Do konca avgusta so ti stroški narasli na približno 3,2 miliona din. Ta številka bo do osvojitve celotne proizvodnje v Jeklarni 2 še mnogo višja.

V programu ukrepov smo zapisali, da je osnovna naloga na tem področju čimprej aktivirati vse naprave v Jeklarni 2, začeti s poskusno proizvodnjo ter do konca leta doseči načrtovani obseg proizvodnje.

Julija smo začeli vakuumirati jeklo, 16. avgusta smo oddili prvo saržo na napravi za kontinuirano vlijanje. Sedaj se vse naprave vroče testirajo. S tem je končana prva etapa zastavljenega cilja in že teče bitka za količinsko povečanje proizvodnje in za osvajanje proizvodnje vseh načrtovanih vrst jekel.

Pred začetkom delovanja naprave za vakuumiranje so bili izpleni v Jeklarni 2 kritični, že začetek obratovanja pa je dal dobre rezultate. Izplen se je sorazmerno hitro povečeval in to do tiste meje, ki jo dosegamo s klasičnim vlivanjem.

Z napravo za kontinuirano vlijanje smo imeli v začetku nekaj težav, ki pa smo jih uspeli prebroditi. Sedaj naprava dobro deluje in je vlitih že preko 60 sarž. Vzpodbudno je zlasti to, da je kvaliteta na tej napravi vlitih slabov zelo dobra, tako glede izkoristka jekla, kot glede kvalitete toplo valjanih in na koncu hladno valjanih trakov.

Naša pozornost je sedaj usmerjena k doseganju načrtovanih količin in kvalitete nivoja izdelkov. Težave pa imamo s pripravo starega železa in zakladanjem peči zaradi premajhne kapacitete zakladalnega žerjave. Tehnična rešitev tega problema je v teku, vendar bo do njegove dokončne odprave preteklo še nekaj časa. Resne težave imamo tudi s pripravo ponvice in s kvaliteto ognjevzdržnega materiala. Tudi na delo Vatrostalne imamo pripombe, nekaj slabosti pa je tudi pri našem delu. Te težave smo delno že odpravili, izvesti pa moramo še nekatere organizacijske spremembe. Vse to naj bi nam zagotovilo povečanje proizvodnje.

ZALOGE

Tudi pri zmanjševanju zalog smo dosegli nekaj dobrih rezultatov. Zaloge osnovnih surovin in polizdelkov smo zmanjšali za okoli 20 odstotkov, kar je bil tudi naš cilj. S tako nizkimi zalogami pa smo že prišli v kritično območje zalog, kar povzroča preglavice predvsem planerjem. Kljub vsem organizacijskim prijemom in dogovorom pa nismo uspeli zmanjšati zalog vseh potrošnih materialov. Ta naloga na finančno-računovodskem sektorju, na nabavi in v vodstvih temeljnih organizacij še teče, dokler zalog ne bomo uspeli znižati na tak nivo, ki bo še zadoščal za nemoteno proizvodnjo.

Večja proizvodnja v septembru je že sama po sebi pozitivno vplivala na zmanjšanje potroškov, tako osnovnih in pomožnih materialov kot na manjšo porabo energije, manjše transportne stroške in manj vložene živga dela. Več kot doslej bo treba narediti, da bomo zmanjšali stroške energije, kajti predvsem ti vrto glavo naraščajo.

IZVOZ

Pri izvozu nam je delno uspelo preiti v višji kakovostni razred. Razmere na trgu nas silijo v povečanje izvoza. Posledice tega so sicer lahko na videz negativne zaradi razlik med izvozno ceno in tisto, ki jo dose-

gamo na domačem trgu, čeprav zadnje čase zaradi nagle rasti tečaja tujih valut in zamrzovanja domačih cen vedno več vrst materialov prodajamo na tujem bolje kot doma. Izvoz ima tako za nas več pozitivnih učinkov: ker nam sploh omogoča proizvodnjo, ker se skozi kooperacijo s tujimi firmami lahko oskrbimo z raznimi materiali, ki jih sicer ne bi mogli dobiti, posredno pa izvoz vpliva tudi na dvig kvalitete naših izdelkov.

V analizi vzrokov za izgubo v prvem polletju je omenjena tudi problematika novega obračunskega sistema. Revalorizacija osnovnih sredstev in zalog ob zadrževanju cen izdelkov žal ne more biti sproti pokrita z mesečno realizacijo.

IZBOLJŠANJE DISCIPLINE

V programu smo med ukrepe zapisali tudi nekaj takih, ki zadevajo disciplino, tako delovno kot tehnološko. Predvideli smo ukrepe v primeru odstopanj od zastavljenih ciljev. V preteklih treh mesecih sicer ostrejših sankcij kot navadno nismo uporabljali, vendar nas zaostren gospodarski položaj vedno bolj sili tudi k poseganju po tem, sicer neprijetnem, vendar potrebnem sredstvu, ne zato da bi ljudi šikanirali, ampak zato, ker nas razne napake in nedelo veliko stanejo. V primerih očitnih kršitev bomo morali opraviti tudi kadrovske zamenjave, zlasti tam, kjer gre za nesposobnost oziroma za neznanje, ponekod pa bo potrebno dodatno usposabljanje kadrov.

POSLOVANJE DO KONCA LETA IN OSEBNI DOHODKI

Naredili smo tudi oceno oziroma napoved za poslovanje do konca leta. Če se bo septembrska poslovna uspešnost nadaljevala in se bodo oktobra cene metalurških izdelkov res zvišale za predlaganih 42,9 odstotka, bi morali do konca leta postopno zmanjševati izgubo, da bi na koncu znašala okrog 10 miliona din. Dokončno pa bi se lahko izkopali iz izgub že do sredine prihodnjega leta, ali pa, če bodo razmere manj ugodne, do konca leta 1988.

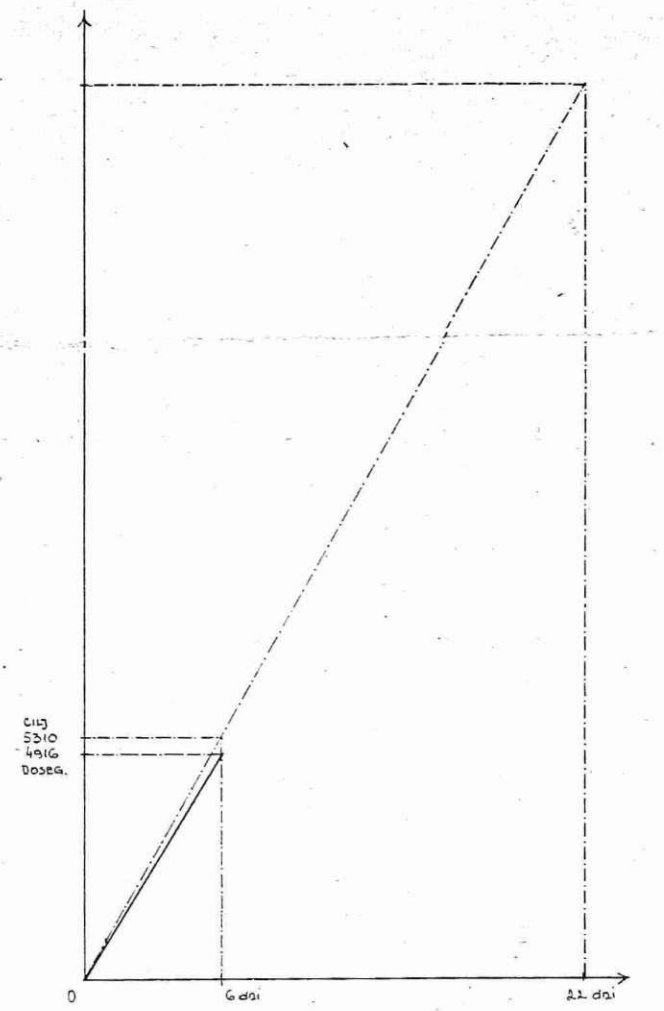
Ko že govorimo o poslovnih uspešnosti, se nam samo po sebi zastavlja vprašanje osebnih dohodkov. Poslovni odbor meni, da je na področju osebnih dohodkov potrebno nujno nekaj ukreniti. Nujnost doseganja boljših poslovnih rezultatov smo poudarjali tudi zato, da bi bili upravičeni do dviga osebnih dohodkov. Povprečni septembrski osebni dohodek bo nekaj višji od 280 tisočakov za 182 ur. Želimo si, to pa je odvisno od tega, kako uspešni bomo pri reševanju naših problemov, da bi do konca leta dvignili povprečni mesečni osebni dohodek na 300 do 310 tisočakov.

Glede na dogajanja v zadnjih treh mesecih si upam trditi, da smo se odločno lotili uresničitve sprejetih nalog, srečujemo pa se s problemom, ki ga v prvem polletju nismo tako očitno zaznali. To je problem trga oziroma naročil. Ob tako visoki inflaciji, kot jo imamo, je postal strošek kapitala ena glavnih ovir v poslovanju tudi pri porabnikih našega jekla. K temu lahko dodamo še zmanjšano naložbeno dejavnost in manjše možnosti široke potrošnje. Posledica tega je odpovedovanje posameznih naročil, drobljenje naročil, poskusi kupcev, da bi imeli pri nas konsignacijo svojega blaga. Novi problemi, ki se jih bomo morali pogumno lotiti.

Nalog in dela je torej za vse, ki jim Železarna reže kruh in se tega zavedajo, več kot dovolj.

Dare Bradašnja

doseganje skupnega cilja poslovanja

V šestih dneh oktobra smo dosegli 4.916 mio din realizacije ali 93 % cilja.

Tokrat ne le povečanje...

(Nadaljevanje s 1. strani)

sta krepko presegla načrtovano obveznost. V osebnem dohodku se pozna zlasti delež premije, ki je prejšnji mesec nista imela.

Hladna valjarna Bela še naprej drži konstantno dobro formo. Dosegla je načrtovano količino in visoko poprečno ceno oziroma strukturo izdelkov. Njen osebni dohodek se zato giblje vzporedno z Železarno. To pa nikakor ne velja za obrat Valjarna debele pločevine, ki je sicer presegel načrtovano količino po operativnem planu, vendar je izdeloval ceneno strukturo izdelkov. Izdelana količina je bila kar za 27 % manjša kot po družbenem planu, zato ni dosegel osnove ne za stimulacijo za rast produktivnosti in ne za strukturo proizvodnje.

Med uspešnimi ne smemo izpustiti obrata Profilarna, ki je uspel realizirati tudi nekaj dodatnih naročil. Zadnje dekadno so delali neprekinjeno v izmenah po 12 ur. Pri tem je bi-

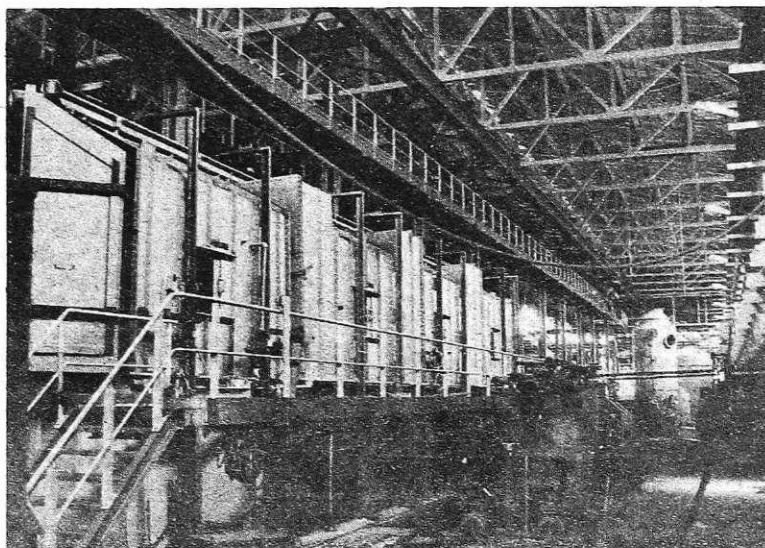
lo opravljenega mnogo dela v nadurah, kar že samo po sebi izboljšuje poprečje osebnega dohodka. V tem obratu je bil velik tudi delež nagrad po 4.000 din za vsakih 8 ur dodatnega dela, ki jih je odobril delavski svet TOZD Okrogli program.

Nadpoprečna rast osebnega dohodka je bila tokrat tudi v vseh obratih storitvene dejavnosti in v skupnih službah. Nadpoprečna rast je posledica izjemno nizkih odstotkov učinkovitosti v avgustu, ko tudi niso dosegli osnov za plačilo premije. Razlika v odstotkih učinkovitosti je velika zlasti za TOZD Komercialna. Družbeni standard in delovno skupnost. Pri teh je namreč osebni dohodek iz učinkovitosti v največji meri odvisen od vrednosti prodaje. Ta je bila v avgustu izjemno nizka, zato je bil odstotek učinkovitosti za te delavce za okrog 10 % pod poprečjem Železarne, ta mesec pa je na poprečju.

Oddelek za nagrajevanje

STRUKTURA OD ZA MESEC SEPTEMBER

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fizič. zaposl.	Struktura OD v %		
			26=100	24=100	19=100
1. Osnovni OD	601.600.392	99.066	33,8	34,1	39,2
2. Učinek	369.268.754	60.808	20,7	21,0	24,0
3. Stim. za proizv.	37.299.224	6.142	2,1	2,1	2,4
4. Ocena del. prisp.	81.871.260	13.482	4,6	4,7	5,3
5. Skupaj 1—4	1090.039.630	179.498	61,2	61,9	70,9
6. Nočni dodatek	37.887.678	6.239	2,1	2,2	2,5
7. Popold. dodatek	21.033.417	3.464	1,2	1,2	1,4
8. Nadurni dodatek	14.926.784	2.458	0,8	0,8	1,0
9. Nedeljski dodatek	15.360.481	2.529	0,9	0,8	1,0
10. Sobotni dodatek	3.813.970	628	0,2	0,2	0,3
11. Praznični dodatek	18.962	3	—	—	—
12. Skupaj 6—11	93.041.292	15.321	5,2	5,2	6,2
13. Otežkoč. dodatek	23.672.963	3.898	1,3	1,3	1,5
14. Dod. za del. dobo	49.721.078	8.188	2,8	2,8	3,2
15. Sobotni dopust	14.049.256	2.313	0,8	0,8	0,9
16. Premije	94.293.635	15.527	5,3	5,4	6,2
17. Stim. za dos. cilj.	124.946.065	20.575	7,0	7,1	8,1
18. Ostala plačila	46.170.465	7.603	2,6	2,6	3,0
19. Skup. 5 + 12 do 18	1535.934.384	252.923	86,2	87,1	100,0
20. Plačan praznik	150.740	25	—	—	—
21. Nagrade, honorarji	15.560.140	2.562	0,9	0,9	1,0
22. Red. - izr. dopust	167.543.814	27.590	9,4	9,5	10,9
23. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	43.247.851	7.122	2,4	2,5	2,8
24. Skupaj OD iz sred. DO	1762.436.929	290.222	98,9	100,0	114,7
25. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	19.839.060	3.267	1,1	1,1	1,3
26. Skupaj OD 24 + 25	1782.275.989	293.489	100,0	101,1	116,0
27. Refundacije	33.153.379	5.459	1,9	1,9	2,2
28. Skupaj neto OD	1815.429.368	298.948	101,9	103,0	118,2

Montaža nove lužilne linije (foto: I. Kučina)

ust
daj
pa
4 %
gan
dos
van
17,2
dell
tem
ša 2
P.
TOZ
la p
koli
črto
prog
%. C
pres
ljari
kan
ljari
nice
grar
vni
se g
in 1.
la k
je p
min.
TO
la za
17 %
tivn
Do
nom
priš
prof
nje
vane
proč
tu z
ton,
dali
Osta
no p
tivn
za 1
za 4
St
čati
vlijer
debe
padl
228 t
lastr
so o
nja
tova
Če
je p
sept

(ZSI
Toku
ja ni
deže

Te
orga
vanj
su i

Lop

Prodaja v septembru

S prodajo in storitvami prevalljanja v višini 28.413 ton smo septembra ustvarili 16.779 mio din neto realizacije. Količinsko smo za načrtovano prodajo zaostali za 8 % oziroma za 2.383 ton, nekoliko nižji operativni program pa smo presegli za 3,5 % oziroma 952 ton. Povprečna prodajna cena je bila za 4 % višja od načrtovane, dosežena realizacija pa je zaostala za načrtovano za 4 %. Bruto realizacija iz operativnega programa, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen in količine iz operativnega programa, pa je bila ravno dosežena. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so septembra presegle načrtovano realizacijo za 30 %, tako da je skupna zunanja neto realizacija znašala 17.226 mio din, kar je 3 % manj, kot smo načrtovali. Struktura prodanih izdelkov je zaostala za načrtovano za 2,3 %, strukturo prodaje, doseženo septembra lani, smo izboljšali za 6 %, v primerjavi s povprečjem lanskega leta pa 9 %.

Pregled prodaje po posameznih TOZD in obratih nam kaže, da je bila prodaja v TOZD Ploščati program količinsko za 3 % slabša, kot smo načrtovali, količina iz operativnega programa pa je bila presežena za 4,9 %. Operativni program je upošteval prestatitev letnega remonta v Valjarni bluming - štekel ter pomanjkanje ustreznih naročil v obratih Valjarna debele pločevine in HV Jesenice. Obrati v TOZD Ploščati program so količinsko presegli operativni program prodaje, preseganje pa se giblje med 0,3 % v obratu HV Bela in 11 % v Profilarni, medtem ko je bila količina družbenega plana prodaje presežena v obratih Valjarna bluming - štekel, HV Bela in Profilarna.

TOZD Okrogli program je zaostala za načrtovano količino prodaje za 17 %, medtem ko je količino operativnega programa presegla za 21 ton. Do odstopanj med družbenim planom in operativnim programom je prišlo samo v obratu Valjarna žice in profilov zaradi prehoda na obratovanje v sistemu 5 + 2 namesto načrtovanega 4 + 1. Tako se je količina prodaje, ki je v gospodarskem načrtu znašala 2.300 ton, znižala na 650 ton, dejansko pa smo septembra prodali 1.354 ton toplo valjane žice. Ostali obrati so zaostali za načrtovano prodajo oziroma prodajo iz operativnega programa, in sicer Žičarna za 15 %, Jeklovlek za 5 %, Elektrode za 4 % in Želbjarna za 10 %.

Storitve prevalljanja v TOZD Ploščati program je bilo septembra opravljenih le 256 ton. V obratu Valjarna debele pločevine so popolnoma izpadle, v HV Bela je bilo prevalljanih 228 ton (izpad so nadomestili z večjo lastno proizvodnjo), v Profilarni pa so opravili 26 ton storitev oblikovanja diskov in profilov namesto načrtovanih 40 ton.

Če pogledamo še strukturo prodaje posameznih obratov v mesecu septembru, vidimo, da je bila načrto-

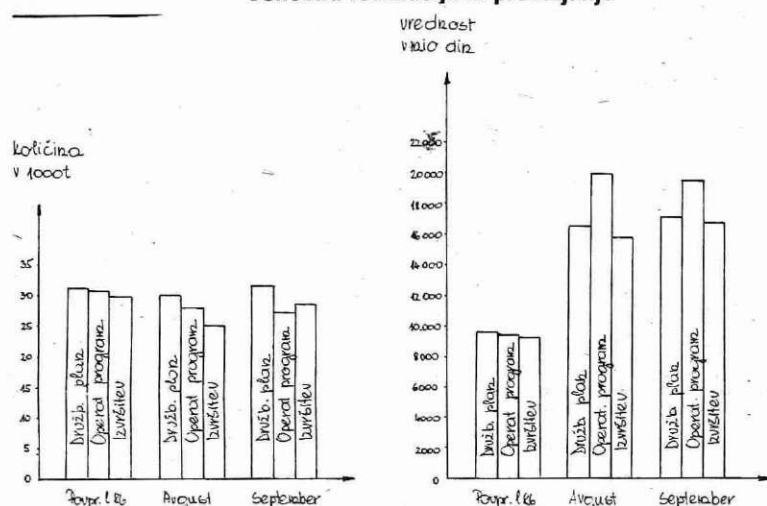
vana struktura najbolj presežena v obratu HV Bela, in sicer za 8 %, v primerjavi z istim mesecem lani so za 8,8 % boljše strukturo prodaje dosegli v Vratnih podbojih, v primerjavi z avgustom letos pa izstopa HV Bela z 10 % boljše strukturo prodanih izdelkov.

Kumulativni rezultati nam kažejo, da smo v devetih mesecih letošnjega leta s prodajo in storitvami prevalljanja v višini 257.549 ton zaostali za gospodarskim načrtom za 6 %. S prodajo 249.658 ton izdelkov osnovne dejavnosti smo iztržili 127.425 mio din.

Opravili smo 7.891 ton storitev prevalljanja v vrednosti 523 mio din. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so znašale 3.296 mio din, tako da smo v Železarni Jesenice v obdobju januar - september ustvarili 131.244 mio din neto realizacije.

Če pogledamo še prodajne rezultate posameznih TOZD in jih primerjamo z družbenim načrtom, vidimo,

Osnovna realizacija in prevalljanje

Strokovna ekskurzija

Vsako drugo leto Zveza strojnih inženirjev in tehnikov Slovenije (ZSITS) v sodelovanju z enim od društev organizira strokovno ekskurzijo. Tokrat je jeseniško društvo predlagalo tovarno INNOCENTI v Milanu. Italija ni zanimiva le turistično in zgodovinsko, zanimiva je tudi kot industrijska dežela.

Tovarna INNOCENTI je del večje organizacije, vendar njihovo sodelovanje sloni na medsebojnem interesu in finančnih koristih. Izložili so

vsa podjetja metalurške in avto-industrije, razvili pa proizvodnjo metalurških naprav za valjarne, cevarne, obdelovalnih strojev in stiskal-

nic. Njihove naprave najdemo povsod po svetu, tudi pri nas v Jugoslaviji.

Opisovanje njihovih delavnic in strojev bi obsegalo kar nekaj strani. Zame so bili najbolj zanimivi njihovi tržni odnosi. Katerikoli njihov obrat se lahko vključi v program le na osnovi konkurenčnosti. Ne za vsako ceno ampak le za tako ceno. Na novo zaposlujejo le višje in visoko šolane kadre in le, če je kdo odšel.

Izdelava obdelovalnih strojev za lastne potrebe zajema tudi tržne potrebe (tako kot pri nas Ravne). Vedno jih ponudijo interesentom; največkrat na milanskem velesejmu (EMO).

Poleg najbolj modernih obdelovalnih strojev, katere vodijo direktno iz glavnega računalnika, imajo še vedno klasične obdelovalne stroje.

Uporaba CAD-CAM sistema je pri njih povsem normalna zadeva. Hkrati priznavajo tem strokovnjakom, da je njihovo delo najbolj naporno. Znajo jim je tudi samopravno sodelovanje, ki pa ni zakonsko določeno. Ni jim pa znana prostorska stiska v halah in na dvoriščih. Ravno tako je vse videti urejeno in čisto. Tudi to je eden izmed pogojev za uspešno delo podjetja.

Zanimivo je bilo, da so vsi, s katerimi smo se pogovarjali, poleg materinščine, obvladali še angleščino in nemščino, kar bi lahko priporočili tudi našim mladim in bodočim kadrom. Udeleženci ekskurzije so na mnogoševilna vprašanja dobili izčrpne odgovore predvsem od dr. Dell'Antonia in dr. Rothanerja. Za njihovo prijaznost in strokovno vodenje smo jim bili vsi udeleženci ekskurzije zelo hvaležni.

Na dolgi poti smo lahko opazili, da je Italija resnično turistična dežela s smislom za poslovnost in čistočo, česar žal pri nas ni (pomislimo le na avtobusne postaje na Jesenicah).

Zvezi in društvu priporočamo, da nadaljujejo s takšno aktivnostjo in seznanjanjem mladih kadrov, saj tudi s tem utrjujejo članstvo v društvih.

Mesta

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 19. DO 25. OKTOBRA

19. oktobra, Anton KELVIŠAR, Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16, ☎ 82-475.
20. oktobra, Tomaž KAVČIČ, Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
21. oktobra, Sašo KAVČIČ, HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, ☎ 81-413.
22. oktobra, Jože KOBENTAR, kadrovski sektor, Hrušica 19.
23. oktobra, Janez KOMEL, marketing, Jesenice, Janševa 6, ☎ 81-026.
24. oktobra, Jože KRAMAR, Energetika, Mojstrana, Dovje 112, ☎ 89-129.
25. oktobra, Oskar KURNER, razvoj in raziskave, Jesenice, Tavčarjeva 9, ☎ 81-214.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 19. 10.	Jože Ravnik	Ivo Leban
Torek — 20. 10.	Borut Cegnar	Matjaž Kelvišar
Sreda — 21. 10.	Ivan Šenveter	Anton Burja
Četrtek — 22. 10.	Zdravko Smolej	Rado Legat
Petek — 23. 10.	Miha Šlibar	Mitja Benedičič
Sobota — 24. 10.	Anton Kavčič	Ivan Slamnig
Nedelja — 25. 10.	Marko Sušnik	Janez Kovač

Služba obratne ambulante

Od 19. do 24. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.

V soboto, 24. oktobra, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
V soboto, 24. oktobra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

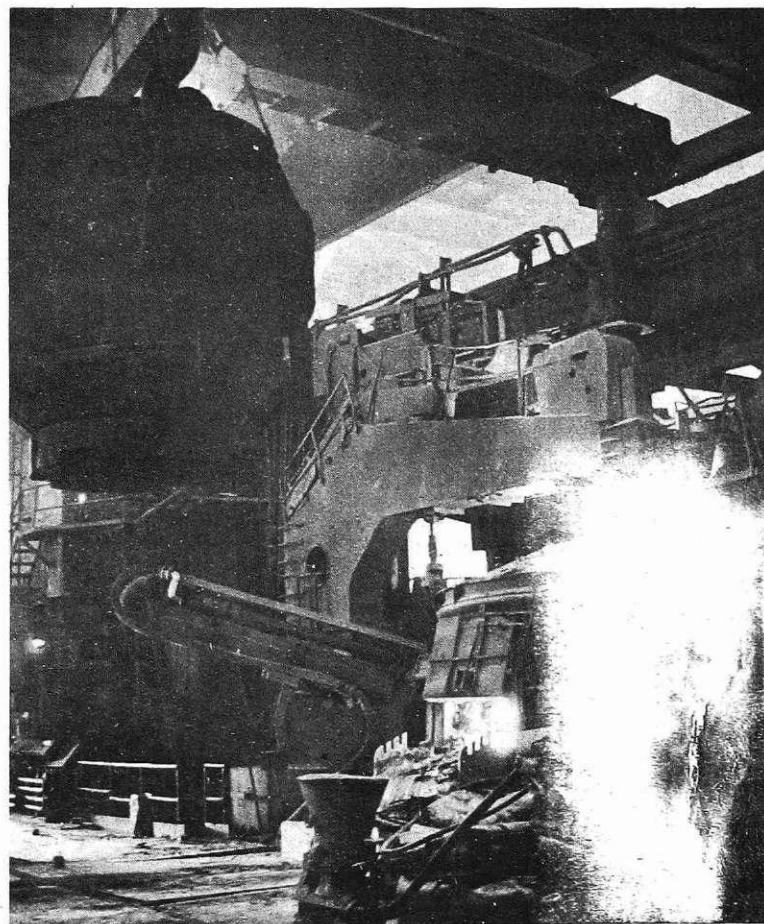
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

17. in 18. oktobra, Anton MOHORČ, Jesenice, Kurirska 1a, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

ASEA peč (foto: I. Kučina)

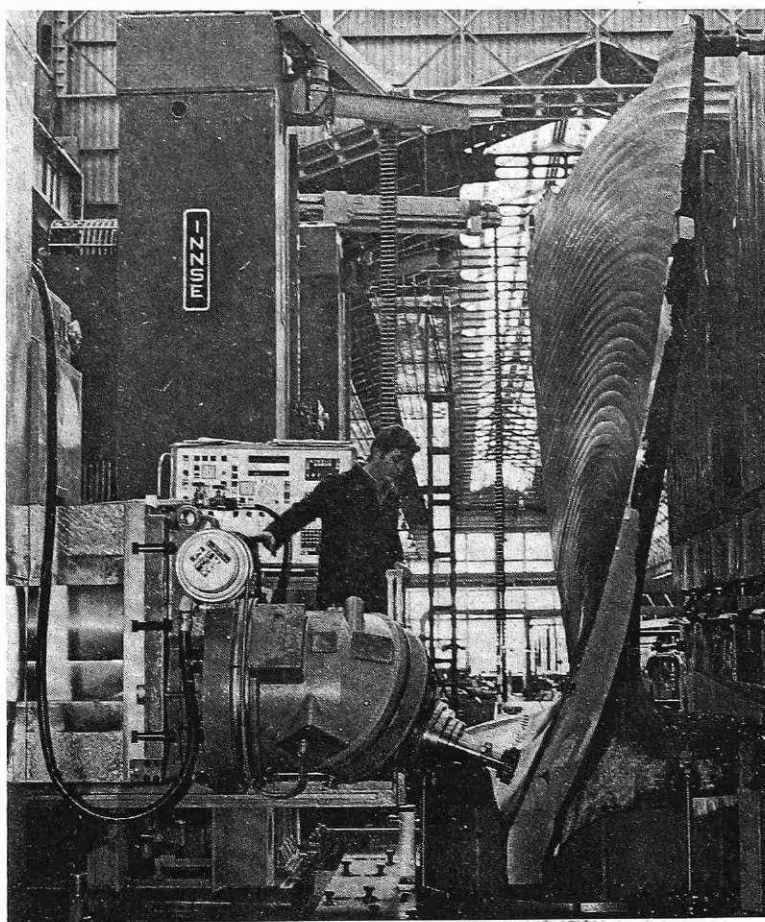
OBVESTILO

Obveščamo člane ZIT, da Elektrotehniško in Strojno društvo od 22. do 25. oktobra organizirata strokovno ekskurzijo v Sever Subotico z ogledom okoliških zanimivosti.

Cena potovanja je 100.000 din.

Prijave in podrobnejše informacije sprejema Ivan Pušavec do 20. oktobra ☎ 23-40!

IO ED Jesenice

Lopatice Kaplanove turbine, ki jo izdelujejo v Innocenti

Dosedanje (ne)delovanje delegacij in konferenc delegacij za SIS družbenih dejavnosti Železarn

Reorganizacija temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železarni Jesenice je omogočila precejšnje spremembe na področju oblikovanja in delovanja delegacij in delegacij za SIS. To je bilo upoštevano pri volitvah delegacij 30. septembra 1987.

Po novem ne bodo več potrebne konference delegacij za SIS na ravni Železarn zaradi usklajevanja stališč in delegiranja delegatov na seje skupščin SIS, pač pa bo vsaka delegacija samostojno obravnavala gradivo in delegirala delegata neposredno na seje skupščin. Novost so tudi takojmenovane skupne delegacije, oblikovane na ravni Železarn. Odpadla bo torej vmesna raven sestajanja — konferenca, s tem pa tudi problemi, povezani z njenim obstojem.

Spremembe smo izvedli tudi že na začetku sedanjega mandata (od 1986 do 1990). Zmanjšali smo namreč število članov delegacij za SIS družbenih dejavnosti za več kot polovico (od 1420 v prejšnjem mandatu na 639). To smo dosegli s preoblikovanjem delegacij. V enajstih temeljnih organizacijah so imeli le splošne delegacije (torej v vsaki TOZD po eno delegacijo za vse SIS družbenih dejavnosti), v ostalih TOZD in v vseh treh delovnih skupnostih pa po štiri posebne delegacije (za samoupravne interesne skupnosti za področje izobraževanja, zdravstva, kulture in raziskovalne dejavnosti) ter po eno združeno delegacijo

za vse ostale samoupravne interesne skupnosti skupaj (to je za socialno skrbstvo, otroško varstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zaposlovanje, stanovanjsko gospodarstvo ter telesno kulturo). Splošne delegacije so bile v TOZD: Plavž, Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji, Jeklovlek, Žebeljarna in Družbena prehrana (meja je bila pri približno dvesto zaposlenih).

Zaradi letošnje reorganizacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železarni pa je od 1. oktobra 1987 dalje vključeno v delegacije za SIS družbenih dejavnosti ter v skupno delegacijo za SIS za raziskovalno dejavnost le še 442 članov. Odslej bo v vseh velikih temeljnih organizacijah ter v delovni skupnosti skupnih služb delovalo po devet devetlanskih posebnih delegacij za vsako SIS družbenih dejavnosti, v TOZD Družbeni standard in TOZD Komerciala pa po ena enajstlanska splošna delegacija za vse SIS družbenih dejavnosti. Za SIS raziskovalne dejavnosti je na ravni Železarn oblikovana iz delegatov vseh temelj-

TABELA 2: PREGLED PRISOTNOSTI NA SEJAH KONFERENC DELEGACIJ V ŽELEZARNI JESENICE ZA SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI OD 1. APRILA 1986 DO 30. SEPTEMBRA 1987

TOZD in DELOVNE SKUPNOSTI	SIS	izobraževanje										skupaj	%	
	št. sej KD	4	4	4	4	3	3	4	3	7	3			39
		4	4	4	4	3	3	4	3	7	3			39
PLAVŽ	0	0	0	1	1	2	0	2	1	0	7	17,9		
JEKLARNA	2	3	2	2	0	0	1	0	1	0	11	28,2		
LIVARNA	1	2	0	2	3	3	4	2	3	2	22	56,4		
V. BLUMING.ŠT.	1	1	3	0	1	3	3	3	4	3	22	56,4		
V. ŽICE IN PROF.	1	2	1	1	1	1	0	0	2	1	10	25,6		
V.DEB. PLOČ.	1	0	3	2	3	1	0	2	2	1	15	38,5		
HVB	3	0	1	4	3	1	3	3	5	1	24	61,5		
HVJ	0	2	1	0	0	0	0	1	2	0	6	15,4		
ŽIČARNA	2	0	1	1	1	3	1	2	1	0	12	30,8		
PROFILARNA	1	3	4	1	2	2	1	2	3	1	20	51,3		
VRAT. PODBOJI	2	2	1	0	1	0	2	1	3	0	12	30,8		
JEKLOVLEK	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	5	12,8		
ELEKTRODE	2	3	0	3	2	1	1	1	2	1	16	41,0		
ŽEBLJARNA	1	0	1	3	0	1	0	0	1	1	8	20,5		
STROJNE DEL.	4	3	2	3	3	2	4	0	5	2	28	71,8		
REMONT. DEL.	4	1	4	4	2	3	4	3	5	0	30	76,9		
VZDRŽEVANJE	2	2	2	2	2	3	3	1	3	3	23	59,0		
ENERGETIKA	0	3	1	4	1	0	1	0	2	0	12	30,8		
TRANSPORT	0	2	1	1	1	1	0	0	1	0	7	17,9		
DRUŽ. PREHR.	1	2	3	3	3	3	1	2	2	2	22	56,4		
KOFI	0	3	0	1	3	3	3	3	4	1	21	53,8		
KSI	3	4	0	2	2	3	3	2	5	2	26	66,7		
ETN	4	1	3	0	3	3	4	2	3	1	24	61,5		
SKUPAJ	37	40	34	40	38	40	39	32	61	22	383	42,7		
Poprečno število dele- gatih na seji KD	9,2	10,0	8,5	10,0	12,7	13,3	9,7	10,7	8,7	7,3	9,8			

Poprečno število delegatov na seji KD 9,2 10,0 8,5 10,0 12,7 13,3 9,7 10,7 8,7 7,3 9,8

TABELA 1: ŠTEVILO SEJ DELEGACIJ ZA SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI JESENICE OD 1. APRILA 1986 DO 30. SEPTEMBRA 1987

TOZD in DELOVNE SKUPNOSTI	SIS	izobraževanje										skupaj	%		
		št. sej KD	4	4	4	4	3	3	4	3	7			3	39
PLAVŽ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
JEKLARNA		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2,6	
LIVARNA		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
V. BLUMING ŠT.		0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5,1	
V. ŽICE IN PROF.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
V. DEB. PLOČ.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
HVB		2	0	0	4	2	2	0	1	3	0	14	35,9		
HVJ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
ŽIČARNA		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
PROFILARNA		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
VRAT. PODBOJI		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
JEKLOVLEK		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
ELEKTRODE		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
ŽEBELJARNA		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
STROJNE DEL.		1	2	2	2	0	0	0	0	0	0	7	17,9		
REMONTNE DEL.		3	1	3	2	2	2	4	2	5	2	26	66,7		
VZDRŽEVANJE		0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	5,1		
ENERGETIKA		0	2	0	2	0	0	0	0	1	1	6	15,4		
TRANSPORT		0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2,6		
DRUŽB. PREHR.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
KOFI		0	0	0	0	1	2	2	2	3	1	11	28,2		
KSI		1	3	0	4	2	3	3	3	7	3	29	74,4		
ETN		4	1	4	0	1	1	4	1	2	2	20	51,3		
SKUPAJ		11	9	12	15	8	10	13	9	23	9	119	13,3		
Poprečno št. sej delegacij na sejo KD		2,7	2,2	3,0	3,7	2,7	3,3	3,2	3,0	3,3	3,0	3,0			

Poprečno št. sej delegacij na sejo KD 2,7 2,2 3,0 3,7 2,7 3,3 3,2 3,0 -3,3 3,0 3,0

nih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb petnajstlanska posebna skupna delegacija (poleg te je na ravni Železarn še pet posebnih skupnih delegacij za: SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe, območno vodno skupnost, območno energetsko skupnost, območno PIT skupnost ter za SIS za železniški in luški promet. V vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti skupnih služb je še seveda delegacija za zbor združenega dela ter delegacija za SIS materialne proizvodnje za področje komunalne dejavnosti, ceste in za varstvo pred požarom).

Na pobudo Železarn se je v tem mandatu zmanjšalo število delegatskih mest v skupščinah SIS družbenih dejavnosti občine Jesenice za delegacije iz Železarn: z deset na osem ter nazadnje na sedem delegatskih mest. Delegati, ki so jih konference delegacij delegirale na seje skupščin, so se teh sej večinoma udeleževali, delegiranih pa je bilo skoraj toliko delegatov, kot je bilo v skupščinah delegatskih mest (vendar je bilo pri tem zelo veliko težav).

Pravočasno, zanesljivo in dostopno delegatsko gradivo, objavljeno navadno v Delegatu, glasilu vseh SIS v občini Jesenice (razen skupno-

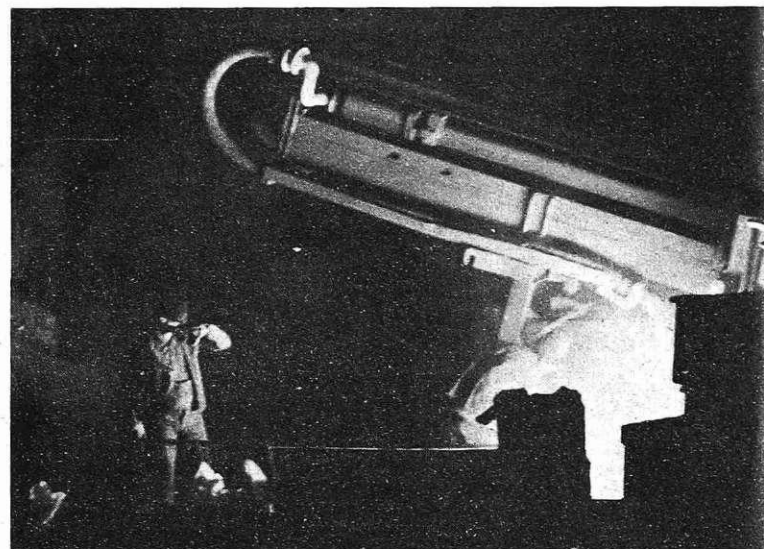
sti za zaposlovanje in SPIZ), je zagotavljalo enega izmed osnovnih pogojev za ustrezno delovanje delegatov in delegacij. Objava povzetkov gradiv ter stališč konferenc delegacij v Železarnu pa je omogočila, da so se z

delegatskim gradivom lahko seznanili tudi vsi zainteresirani delavci. Kljub določenim objektivnim možnostim so bili delegati v praksi preveč prepuščeni samim sebi, saj se delegacije skoraj niso sestajale, smernice zborov delavcev ter mnenja delavskih svetov, družbenopolitičnih organizacij pa so bila sprejeta le za (nekatero) najbolj pomembne zadeve.

Delegacije za SIS družbenih dejavnosti se v tem mandatu obdobju doslej skoraj niso sestajale, saj so se ob vsakokratnem sklicu konference delegacij sestale povprečno le tri delegacije namesto trindvajsetih oziroma 13,3 % (podatki na osnovi prejetih zapisnikov sej delegacij). Najbolj redno (za večino sej konference) so se sestajale delegacije v delovni skupnosti KSI, v TOZD Remontne delavnice in v delovni skupnosti ETN. Večina ostalih delegacij se je sestajala zgolj naključno.

Neaktivnost delegacij je seveda vplivala tudi na delovanje konference delegacij. V povprečju se je seje konference udeležilo deset delegatov oziroma 42,7 % (za sklepčnost pa jih je treba vsaj dvanajst). Najpogostejše so prihajali na seje delegati iz TOZD Remontne delavnice in TOZD Strojne delavnice ter iz delovne skupnosti KSI. Konferenc se je sicer udeležilo precej več delegatov, kot naj bi si jih glede na sestajanje delegacij. Tako so omogočili vsaj minimalno delovanje konference, vendar pa to jasno kaže, da med delegati in delegacijami večinoma ni bilo razvitih delegatskih odnosov, konferenca pa je prevzela vlogo delegacij za večino delegacij za SIS družbenih dejavnosti v Železarni Jesenice.

CSI
Nada Dejak

Asea (foto: I. Kučina)

Pregled sestankov SDS

Pod težo ugotovitev o naraščajoči izgubi se je poslovodni odbor Železarn odločil, da celovito informira delavce o »vzrokih za izgubo v prvem polletju in o stanju po osmih mesecih letošnjega leta«. Zbori delavcev, ki so se jih udeležili tudi člani poslovodnega odbora, so se sestali v prvih dneh meseca septembra in so, kot smo lahko slišali po radiu, po vsej verjetnosti prispevali k izboljšanju septembrskih rezultatov. Zapisnikov s teh zborov žal — iz neznanih razlogov — na CSI, razen iz TOZD PLOŠČATI PROGRAM, TOZD OKROGLI PROGRAM in TOZD DRUŽBENI STANDARD, nismo prejeli. Prejeli pa smo tudi nekaj zapisnikov s sestankov, na katerih so se SDS seznanile s kandidati za samoupravne organe in delegacije in na katerih so ponekod spregovorili tudi o drugih zadevah iz svojega delovnega okolja.

TOZD PLOŠČATI PROGRAM

V TOZD PLOŠČATI PROGRAM so se odločili za nenavadno potezo. Za zbor delavcev, ki naj bi se ga udeležilo, kot piše v zapisniku, »okrog 650 delavcev«, so izdelali skupen zapisnik, pod katerega so se kot vodje zbora podpisali: Janko Bernik, Branko Banko in Miro Eržen. Zbor je bil sklican 1. in 2. septembra, poslovodni odbor pa so zastopali: Boris Bergant (področje Bebe), Božo Bartelj (področje Javornika) in Marin Gabrovšek (področje HVJ). Razprava je, kot lahko povzamemo po tem zapisniku, nakazala naslednje probleme:

Zaradi nekvadratne izdelave jekla v jeklarni ni mogoče dosegati načrtovanega izplesa. V zvezi s tem se zastavlja tudi vprašanje, »zakaj ugotovljeno neuspelo proizvodnjo Valjarne bluming-štelki priznavamo kot uspešno proizvodnjo jekla Jeklarni«. Na to vprašanje se namreč navezuje tudi problem nagrajevanja: v Jeklarni v pozitivno smer, v Valjarni bluming-štelki pa v negativno.

Ugotavljajo, da tudi obratovalna usposobljenost proizvodnih agregatov ni zadovoljiva in ne daje garancije za predvideno kvaliteto in količinsko proizvodnjo. Na ključnih proizvodnih agregatih je vse preveč zastojev. Nekvalitetno delo se kaže v vseh fazah proizvodnje. To opravičuje zahtevo po večji tehnološki in delovni disciplini, po boljšem nadzoru in boljši organizaciji dela.

Opozorili so tudi na neustrezno nagrajevanje proizvodnega dela, zaostajanje osebnih dohodkov, pomanjkanje delavcev, na problem pomanjkanja naročil za Valjarno debele pločevine in Valjarno bluming-štelki ter na nerealne cene, ki zaostajajo za rastočo ceno energije, storitev ter za cenami drugih industrijskih izdelkov.

Menili so, da je potrebno v proizvodnji, pri organiziranju in nadzoru proizvodnega procesa ter pri reševanju kvalitete problematike zagotoviti večjo prisotnost strokovnega in vodstvenega kadra. Tudi nova organiziranost ne prinaša predvidenih učinkov. Postavljeno pa je bilo tudi vprašanje odgovornosti za nastalo izgubo in izražen dvom o možnosti uspešnega zaključka devetmesečnega poslovanja in s tem v zvezi vprašanje osebnih dohodkov v zadnjem četrtletju.

Zanimivo bo sedaj ta skupni zapisnik primerjati z izvečki iz zapisnikov SDS v OBRATU HLADNA VALJARNA JESENICE. Prejeli smo jih od SDS vodstva obrata, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjusta HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti ter odprema. SDS hladna valjarna 1 in adjusta HVJ ugotavljata, da je izguba nastala delno iz objektivnih vzrokov, v precejšnji meri pa zaradi nedoseganja planskih obveznosti in slabe prodaje v mesecu avgustu, ko je bilo namesto načrtovanih 20 milijard doseženih le slabih 17 milijard din. Izraža tudi pripravljenost, da po svojih močeh prispeva k izboljšanju rezultatov. SDS hladna valjarna 2 ugotavlja, da njihov obrat sicer izpolnjuje operativni plan in da v TOZD Ploščati program najslabše »stojita« valjarni bluming-štelki in debele pločevine. Ugotavlja tudi, da praktično že prejemo 80 % osebnih dohodkov, saj namesto 27 starih milijonov dobivamo 22. Zato tudi prihaja do takšnih anomalij, da je osebni dohodek navadne kuharice v hotelu večji od osebnega dohodka delovodje z 20-letno prakso (HVJ). In dalje: »Metalurški delavec mora biti za svoje težko delo pravično nagrajen. Čas udarniške je že davno mimo. Že dolgo se sprašujemo, ali je s smrtjo tovariša Tita umrla tudi vsa poštenost in pravičnost.« SDS hladna valjarna 3 posebej opozarja na razlike pri osebnih dohodkih med železarnami Ravne, Store (27–28 milijonov OD) in Jesenice (22). »Če bo ŽJ še naprej delala s takimi izgubami,« pravi, »bo ta razlika še večja. Sprašujemo se pa lahko, kam nas bo to pripeljalo?« Tudi pod točko razno so imeli nekaj pripomb na OD, izrabljenost strojev in vzdrževanje. Pravijo, da se o remontu na škarjah 2 že dolgo ne govori več, čeprav se problem vleče že leto dni. Na sestanku SDS skladišče vložka so bili postavljeni predvsem ukrepi, ki imajo direktne učinke in omogočajo hitro sanacijo stanja (boljše delo, manjši izmet, vred-

nejši izdelki). Delno se položaj lahko izboljša tudi s podražitvijo izdelkov, kar pa, kot pravi SDS, potegne za seboj celo verigo ostalih in na koncu to občutimo sami kot potrošniki. SDS žarilnica 2 in 3 menita, da je tako slabo poslovanje tudi rezultat dopustov in pomanjkanja kadrov. Pod razno so imeli veliko pripomb na račun starih in izrabljenih strojev ter njihovo vzdrževanje in popravila. SDS žarilnica 4: »Navzoči so bili seznanjeni, da DO ŽJ posluje z izgubo 10 milijard din, zaloge nam naraščajo, povsod se občuti pomanjkanje kadrov. Rešitev iz te krize je bila nakazana v smislu povečanja cen naših izdelkov.« SDS lužilnica HVJ: »Pripombe so enake kot v drugih zapisnikih, zato jih nima smisla ponavljati. Predlog SDS je: če so zbori delavcev, naj eden napiše, zapiše in napravi zapisnik, ne pa da se v vseh zapisnikih ponavljajo iste stvari. Škoda papirja!« SDS karisti meni, da je izguba nastala iz dveh razlogov. Med objektivne vzroke šteje slabo prodajo in zasičenost trga, kar naj bi reševale službe, ki so za to odgovorne. Kot drug vzrok pa omenjajo nedoseganje planskih obveznosti. Ta problem bi lahko reševali z večjo prizadevnostjo vseh za izboljšanje kakovosti dela in discipline. Morali pa bi izpolniti še en pogoj: popraviti ali zamenjati stare iztrošene stroje. SDS odprema omenja, da so bila v razpravi izpostavljena vprašanja s področja naložb, kadrov, organizacije in strokovnosti. Glede naložb vprašujejo, zakaj se obrat Hladna valjarna Jesenice zapostavlja pri vlaganju v delovne naprave (v zadnjih desetih letih, razen ob novitve Siemaga ni bilo nič narejeno). V zvezi s kadri menijo, da kljub stalnim ugotovitvam o pomanjkanju ustreznega kadra v proizvodnji ni čutili nobenih pozitivnih premikov, hkrati pa se ugotavlja, da v službah teh problemov ni, oziroma se ponekod prikazujejo celo viški. Na področju organizacije po mnenju SDS še nismo naredili izpita, kar se kaže tudi v poslovanju. Tudi sicer se tega vprašanja lotevamo predvsem s birokratskimi prijemi. In še pripomba v zvezi z vprašanjem strokovnosti. Takole pravijo: »Ne moremo se strinjati, da na nivoju delovne organizacije nimamo dovolj ustreznih strokovnjakov, če lahko v isti sapi ugotovimo, da imamo vsa ta delovna mesta zasedena in plačana. Zato postavljamo vprašanje: Kdaj bo v praksi zaživel načelo: prave ljudi na prava mesta! Koliko časa bomo še nagrajevali ljudi za strokovnost, ki je nimajo, temveč jo imajo le deklarirano v popisu del in nalog.«

Center za samoupravljanje in informiranje — Božidar Lakota

gosi
sili
že i
lo i

Ta
letni
teh
včas

Da
slen
nje,
niso
1973
obra
kje i
ko n
no. V
ljudi
dva
ni ir
sva
Tore
polo
proti
so do
gih i
cev
čarja
men
ku, l

kom
naji

(Nac

Sa
razm
lavce
To n
kot r
di pr
funk
zdru
pose
janju
vser
pek,
med
ti dis

Pr
vor i
disci
kon
mu
nja
nima
tevo
čne
vna
no ti
sicer
blas
mož
dane
ka s
dika

Do kdaj tako?

Bilo je pred mnogimi leti, ko sva s starejšim možakarjem kramljala o gospodarskih zadevah, o delu, o težavah in problemih. Dejal mi je takole: »V sili hudič se muhe žre, to si zapomni, fant moj. Ko boš ti delal, bo za vas lažje in boljše. Vam ne bo treba delati toliko in imeli boste boljše pogoje za delo in življenje.«

Takrat sem bil vajenec, učenec 2. letnika poklicne šole na Jesenicah. V teh vrsticah bi rad primerjal delo včasih in danes.

Danes, ko sem že precej let zaposlen v Železarni v obratu Vzdrževanja, lahko trdim, da se pogoji dela niso dosti spremenili. Ko sem leta 1973 začel delati, je bilo v našem obratu dovolj ljudi, le tu in tam jih je kje primanjkovalo, vendar smo lahko napravili vse, kar je bilo potrebno. V moji skupini je bilo takrat šest ljudi: trije mazilni ključavničarji, dva dežurna ključavničarja in dežurni inštalater. Kaj pa danes? Danes sva dva ključavničarja in inštalater. Torej so število ljudi zmanjšali na polovico. Toda dela ni nič manj, nasprotno, vsak dan ga je več. Naprave so dotrajane, pogosto ni teh ali drugih rezervnih delov. Že nekaj mesecev smo brez mazilnega ključavničarja. Včasih so bili trije. Kaj to pomeni, mislim, da je vsakemu človeku, ki se na to spozna, dobro znano.

Mazanje je vendar, vsaj po moji presoji, zelo pomembna stvar, ki je ne gre prezreti. Sedaj s sodelavcem poleg svojega dela sama opravlja to delo. Tudi na drugih področjih ni dosti bolje. Za Valjarno žice je pogosto samo en človek, če pa ta vzame dopust, se zgodi, da ni nikogar. Tudi pri delu v delavnici ni nič bolje. Tudi tam manjkajo ljudje. Dela je vsak dan več, pogoji so vse težji. Samo z visoko zavestjo, ki jo nekateri že imamo, uspevamo vzdrževati to področje, le da se sprašujemo, do kdaj. V štirih letih je z naše dnine odšlo več ljudi, prišel ni nobeden. Ne bom se spuščal v delo ljudi, ki skrbijo za kadre, toda menim, da je ljudi za opravljanje našega dela odločno premalo. Ta zadeva se vleče iz leta v leto, vendar se ni nič spremenilo, zato bi prosil, da bi kdo od odgovornih dal primeren odgovor na vprašanje: Kje so kadri?

Še je mnogo stvari, ki jih ne gre prezreti. Ena takih so pogoji dela. V

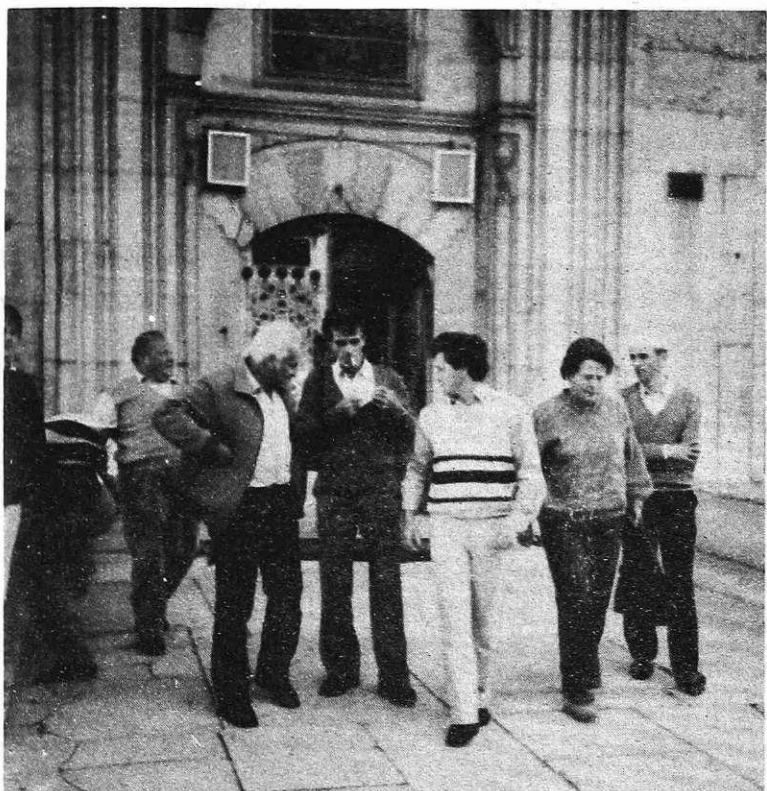
Valjarni bluming-štekel, kjer opravljam svoje delo, so pogoji zelo slabi. Kdor pride tja, se na lastne oči lahko prepriča, da je tako. Poleg masčobe, umazanije, prahu, plina in prepiha je delo tudi nevarno in fizično zelo težko. Bolje ni niti v Valjarni žice ali na liniji rezanja v Jeklovleku ali v delavnici. Zato sprašujem, ali ljudje, ki vzdržujejo naprave v teh obratih, niso upravičeni do ur za manjkajoče, če ni dovolj ljudi. Zaradi pogojev dela na našem področju in sistema dela štiri plus ena bi moral imeti vsak delavec priznano beneficirano dobo. Toda do sedaj je bilo na tem področju storjeno bore malo.

Tudi glede osebnega dohodka nisimo zadovoljni, saj je prenizek. Bojimo se, da nam tudi dodatka za otežkočene pogoje dela, za katerega pripravljajo določene spremembe, ne zmanjšajo na minimum. Če se zgodi še to, potem res ne vem, kje je še logika.

Želel bi dobiti primeren odgovor, kajti tak odnos do dela vzdrževalcev, kot je sedaj, negativno vpliva na mlade ljudi, ki se potem še težje odločajo za poklice, ki so potrebni za vzdrževanje. Janez Klemenc

Izlet v Makedonijo

Po široko zasnovani akciji zbiranja odpadnih surovin in s samoprispevkom članov kolektiva je IO sindikata Profilarne uspel organizirati izlet v najjužnejše kraje naše države, to je v Ohrid.

Tako smo se v petek, 2. oktobra, po delu zbrali na brniškem letališču, od koder smo odleteli v Ohrid. Po namestitvi v hotelu Inex-DRIM smo v prijetni družbi in celo ob domači polki navezovali stike tudi z ostalimi udeleženci izleta.

Naslednji dan nas je pot vodila od najjužnejše točke Jugoslavije k Sv. Naumu. Znameniti samostan sv. Nauma je poleg freske Ciril Metodovih učencev poznan tudi po prelepem ikonostasu iz orehovine. Na sploh smo v Makedoniji srečevali množico čudovitih rezbarij debarske šole, pa naj je bilo to v Ohridu, ki smo si ga ogledali popoldan istega dne, ali pa Skopju, po katerem so nas vodili zadnji dan izleta.

Tretji dan smo potovali od Struge mimo jezov elektrarn Globočica in Špilja. Med potjo smo si gledali samostan sv. Jovana Bigorskega. Daljši postanek smo naredili na Mavrovih Anovih, znanem smučišču, in nato pot nadaljevali mimo Tetova v Skopje. Tu smo prespali in si naslednji dan ogledali še znamenitosti Skopja.

Lep izlet v Makedonijo je bil torej poslastica za tiste, ki cenijo umetnost in kulturo naših prednikov. Za mnoge je bilo to prvo srečanje z republiko Makedonijo, prav za vse pa prijetno družabno doživetje, ki nam bo ostalo še dolgo v spominu.

Za vse to se organizatorju — IO sindikata Profilarne — vsi udeleženci izleta iskreno zahvaljujemo. Janez Avsenik

Odgovornost poslovnih organov

(Nadaljevanje iz 39. številke Železarja)

Odgovornost pri urejanju delovnih razmerij

Samoupravno urejanje delovnih razmerij naj bi bilo v pristojnosti delavcev in ne poslovnega organa. To načelo pa se je izkazalo v praksi kot premalo fleksibilno in hkrati tudi premalo povezano s poslovnimi funkcijami. Prav zato je za zakon o združenem delu predvidel nekatere posege poslovnega organa pri urejanju delovnih razmerij. To je predvsem značilno za disciplinski postopek, saj je poslovodni organ eden izmed organov, ki so pooblašteni začeti disciplinski postopek.

Prav tako ima pravico vložiti ugovor na delavski svet zoper odločitev disciplinske komisije. Sicer pa zakon o združenem delu poslovodnemu organu ni dal možnosti poseganja v urejanje delovnih razmerij, saj nima niti možnosti, da bi vložil zahtevo za varstvo pravic zoper posamične akte, s katerimi se urejajo delovna razmerja. To je zlasti pomembno tudi, ko gre za izbiro delavcev, in sicer tudi delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Pravne možnosti so podane, pač pa so podane usmerjevalne možnosti z vidika strokovnih opozoril oziroma z vidika nadzorstva zakonitosti.

Kadrovska politika

Poslovodni organ seveda ni odgovoren za izbiro delavcev, niti ko gre za izbiro delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Kljub temu pa ima poslovodni organ lahko velik vpliv na kadrovske politike, saj pripravlja strokovne podlage za planske akte in v planskih aktih je opredeljena tudi kadrovska politika oziroma načrtovanje kadrov.

Vpliv poslovodnega organa na kadrovske politike se kaže predvsem pri opredeljevanju strokovnih zahtev za posamezna delovna mesta, predvsem ko gre za oblikovanje novih delovnih mest, kar je povezano z uvajanjem nove tehnologije ali prestrukturiranjem dejavnosti organizacije združenega dela. Logično je, da mora tudi tedaj, ko se pripravlja nova investicija, poslovodni organ predvideti kadrovske spremembe oziroma plan kadrov, ki mora biti nujno povezan z načrtovanimi investicijskimi vlaganji.

Razporejanje delavcev — nujne inčasne odločitve

Že po sedanji pravni ureditvi je imel poslovodni organ možnost, da je odločal o začasnem razporejanju delavcev na druga dela oziroma naloge v nujnih primerih, ko gre za odvrnitev neposredne nevarnosti za

življenje in zdravje delavcev in drugih delovnih ljudi, za odvrnitev nepopravljive škode, za izpolnitev neodložljivih delovnih nalog itd.

Te odločitve pa so bile lečasne, saj mora sklepe v zvezi z začasnim razporejanjem poslovnih organov v roku, ki ga določa samoupravni splošni akt, najkasneje pa v sedmih dneh, predložiti pristojnemu organu v presojo. Gre v bistvu za neke vrste nadomeščanje samoupravne odločitve, ki ima lečasen značaj, saj taka odločitev ne more imeti trajnega pomena, razen takrat, kadar pristojni organ ugotovi, da je bila odločitev v skladu s samoupravnim splošnim aktom oziroma zakonom. Poslovodnemu organu grozi tudi disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti, če tako pooblastilo zlorabi. Navedeno pooblastilo pa se lahko prenaša tudi na posameznega delavca, ki je delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, ali pa sicer delavec, ki vodi del delovnega procesa. Ni torej nujno, da to pooblastilo oziroma odgovornost prevzame poslovodni delavec.

Ne glede na ureditev v zakonu o združenem delu pa lahko samoupravni splošni akt predvideva, da ima poslovodni organ možnost pobude, ko gre za razporejanje delavcev, ne glede na to, ali gre za razporeditev za določen ali za nedoločen čas. Prav tako ima lahko pooblastilo, da pred-

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Zaščita živali v izrednih pogojih

Ta strup potuje po telesu v osrednje živčevje. Strup draži živčevje, posledica so krči — značilni za tetanus. Inkubacija traja dva do štiri dni. Bolna žival je obožna in težko prežvekuje. Nazadnje postane otrpla in daje videz, kot da je lesena. Dihanje je težko zaradi krča dihalnih mišic, žilni utrip in temperatura sta normalna. Tik pred poginom se utrip poviša; prav tako tudi temperatura. Zdravljenje tetanusa ni zanesljivo. Ker je zdravljenje tetanusa pri človeku in živali nezanesljivo, poskusimo razvoj preprečiti. To dosežemo z zaščitnim cepljenjem zdravih živali s serumom. Že vrsto let zaščitno cepijo proti tetanusu dojenčke, da jih zavarujejo za daljše obdobje. Odrasle osebe prejmejo serum proti tetanusu, če so se poškodovale in so rane umazane od humusa ali konjskih iztrebkov.

Vranci prisad je kužna bolezen, ki jo povzroča bacil. Zanj so značilne številne krvavitve sluznic in notranjih organov, močno otekle vranice, nestrjena in katranu podobna kri. Najbolj so dovzetne ovce, govedo, koze in konji. Za vranci prisad so dovzetni tudi ljudje. Živali se okužijo s hrano in vodo, ki vsebuje trose. Živalim, ki zbole za vranci prisadom, se telesna temperatura zviša na 42°C. Prenehajo jesti, težko dihaajo, nastopi krvava driska in sledi pogin. Truplo poginule živali naglo razpada, se močno napne, iz telesnih odprtih uhaaja temorečča kri. Hudo so prizadeti vsi notranji organi, posebno vranica, ki zaradi otekline počni. Trupla ne odpremo, ker se okužimo, okužimo pa tudi tla, oziroma prostor kamor zakopljemo truplo živali. Pri ljudeh se vranci prisad pojavi na nepokritih delih telesa — na rokah, obrazu, in sicer kot črni tur.

Radiacijska bolezen pri živalih

Radiacijsko bolezen pri živalih imenujemo težave, znake in posledice, ki nastanejo zaradi izpostavljenosti njihovega organizma radioaktivnemu sevanju ob jedrski eksploziji in kontaminaciji po eksploziji. Pri obsevanih domačih živalih se prvi znaki pokažejo po dveh do treh dneh. Žival je potrta, nima teka, hitro se utrdi in leži. Tiste živali, ki so prejele smrtno dozo sevanja, so zelo nemirne, drhtijo, sunkovito dvigajo glavo, pri hoji se opotekajo in padajo. Poginejo po treh do petih dneh. Živali, ki so prejele manjšo obsevalno dozo, si hitro opomorejo od začetnih težav in dajejo videz ozdravljenja. Naporom jih ne smemo izpostavljati. Po približno tednu dni se bolezenski znaki ponovno pojavijo v hujši obliki. Živali so razdražljive, napadalne in ne pustijo, da bi se jih dotikali. V gobcih se jim razstve mehurji, teka nimajo, veliko pijejo in hitro hujšajo. Mnoge živali poginejo že na tej stopnji bolezni. Pri živalih, ki ostanejo, se pojavi močna driska in krvavitve kože in sluznic, ki jih je težko ustaviti. Pri prežvekovalcih (govedo, ovce, koze) začne odpadati tudi dlaka ali volna. Živali kmalu poginejo. Tiste, ki preživijo, počasi okrevajo in po treh mesecih ozdravijo. Kombinirane radiacijske poškodbe otežujejo zdravljenje ran in opeklin. Takšne živali najpogosteje poginejo.

Prva pomoč prizadetim živalim je, da od eksplozije oslepele živali odpeljemo v temen hlev. Če je poškodba lažja, bodo čez dva dni živali ponovno spregledale. Pri hujših poškodbah bodo ostale trajno slepe. Živalim, ki so dobile mehanske poškodbe zaradi udarnega vala, dajemo prvo pomoč kot pri navadnih mehaničnih poškodbah. Živalim z opeklinami nudimo prvo pomoč kot pri opeklinah. Zdravljenje prizadetih živali poteka pod nadzorstvom veterinarja.

Delno dekontaminacijo (razkuževanje) živine opravimo lahko s krtačenjem na suho ali s čiščenjem z vlažnimi krpmi. Razkuževanje s krtačenjem na suho pride v poštev tedaj, ko radioaktivni prah še ni prodrl v kožo. V nasprotnem razkužujemo z vlažno krpo in uporabo tekoče vode. Prednost tovrstnega razkuževanja je v tem, da se ne dviga okuženi prah. Ta način je uspešen v 80 %.

Popolno dekontaminacijo opravijo lastniki živali s pet odstotno raztopino pralnega praška (detergenta). Topla raztopina ali milnica (30–40°C) je najuspešnejša.

Žival razkužujemo tako, da od sprednjega proti zadnjemu delu telesa postopoma polivamo ali škropimo z raztopino ter izmenično krtačimo s krtačo ali čunjno. Po razkuženju speremo žival s čisto vodo in osušimo z mehkim senom. Pozimi opravimo razkuževanje v zaprtem hlevu, po opravljenem razkuževanju pokrijemo žival s toplo odejo.

laga razporeditev določenega delavca na druga dela oziroma naloge, da se začne postopek za ugotavljanje delavčeve nezmožnosti in podobno.

Razumljivo je, da poslovodni organ vseh teh pobud, ki se nanašajo na razporejanje delavcev, ne more podati sam, ampak vselej ob sodelovanju strokovnih delavcev. Samo preko strokovnih delavcev in strokovnih mnenj se lahko utemelji posamezna pobuda ali predlog za razporeditev, bodisi da gre za določen ali za nedoločen čas. Odgovornost za strokovne podlage, tudi ko gre za razporejanje delavcev, seveda prevzame poslovodni organ, ne glede na to, če se strokovne podlage pripravijo v strokovnih službah organizacij združenega dela.

Strokovne podlage v zvezi z razporejanjem delavcev morajo biti vselej objektivizirane, realne in nepristranske. S pobudami se ne sme prizadevati enakopravnost delavcev, zato ni govora o tem, da lahko poslovodni organ daje pobude takrat, kadar bi šlo za šikaniranje delavcev, ali pa za oblikovanje določenih skupin, ki bi imele prednost v organizaciji. Prav zato morajo samoupravni organi odstraniti vsako možnost, ki bi imela namen vzpostavljati neenakopravnost med delavci.

Odgovornost za delovno disciplino

Poslovodni organ je eden izmed organov, ki imajo pravico in dolžnost začeti disciplinski postopek. O dolžnosti začeti disciplinski postopek seveda lahko govorimo le tedaj, ko gre za individualni organ, ne pa tudi tedaj, ko gre za kolegijskega.

Prav zaradi tega je novela zakona o delovnih razmerjih iz leta 1982 predvidela odgovornost za začetek disciplinskega postopka, ki jo prevzame individualni poslovodni organ, predsednik kolegijskega poslovnega organa in vodja delovne skupnosti. Ti trije so dolžni začeti disciplinski postopek, čim zvedo, da je prišlo do kršitve delovne obveznosti. Isto dolžnost sicer opredeljuje samoupravni splošni akt, ki predvideva tudi, katera kršitve delovnih obveznosti morajo upoštevati in začeti disciplinski postopek. Hkrati zakon predvideva tudi sankcijo zoper tako dolžnost, saj je individualni poslovodni organ oziroma predsednik kolegijskega poslovnega organa ali vodja delovne skupnosti sam odgovoren za disciplinsko kršitev, če ne uvede disciplinskega postopka. Zaradi te hujše kršitve delovne obveznosti se navedenim poslovnim organom obvezno izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Taka zakonska ureditev kaže na izreden pomen poslovnega organa, ko gre za uresničevanje izpolnjevanja delovnih obveznosti oziroma uresničevanja delovne discipline.

Varstvo družbene lastnine

Že veljavni 568. člen zakona o združenem delu predvideva, da ima poslovodni organ možnost zadržati odločitev delavskega sveta, ki je bila sprejeta mimo pooblastil, ki jih delavski svet ima, in ki prizadene skladno organizaciji združenega dela.

(Nadaljevanje)

Proizvodnja v septembru

Ljudski pregovor pravi: »KONEC DOBER, VSE DOBRO!« Tako nekako bi lahko rekli za proizvodnjo, predvsem pa za odpremo v tem mesecu. Še enkrat smo namreč »dokazali«, da se ne znamo poslovno obnašati, saj smo v zadnji dekadi odpremili približno toliko, kot v prvih dveh skupaj. Nekaj krivde je v sami tehnologiji (daljši postopki), večina pa v nas samih.

Iz priložene tabele je lepo vidno, kakšna je razlika med gospodarskim načrtom (zbir želja za leto naprej) in operativnim programom, ki naj bi se fleksibilno prilagajal stanju proizvodnih naprav in položaju na tržišču. Edino TOZD TALILNICE, ki nima neposrednega stika s tržiščem in je le dobavitelj vložka, ima operativni program enak gospodarskemu načrtu.

Po »sušnem« četrtletju se je prebudila TOZD PLOŠČATI PROGRAM, ki je v tem mesecu dosegla najboljše rezultate.

Skupna proizvodnja je bila dosežena 102,7 %, končna za prodajo 105,2 %, sama odprema (prodaja) pa je bila izpolnjena 103,5 %, vse seveda glede na nižji operativni program.

Tudi v tem mesecu smo izvažali dobro, saj smo izvozne obveznosti v denarju presegli za 31 %, pri čemer je seveda še bolj pomembno, da je konvertibilni izvoz še bolj izpolnjen kot klirinški.

Dobava tujega vložka je bila dobra, močno pa so se zmanjšale medfazne zaloge.

TOZD TALILNICE

Izpad proizvodnje na račun prevelikih zastojev v obeh jeklnah je preprečil, da bi ta TOZD dosegla z gospodarskim načrtom predvideno proizvodnjo. Dosegli so jo 99 %.

Plavž

Obratovanje je potekalo brez bistvenih pretresov, se pravi umirjeno, kar je vplivalo tudi na dobro izpolnjevanje planskih obvez. Gospodarski načrt proizvodnje surovega železa (grodlja) je bil izpolnjen 105,1 %.

Jeklarja I

Gospodarski načrt te jeklarne je bil izpolnjen s 97,9 %. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je ta sorazmerno dober rezultat dosežen izključno na račun »ODPISANE« MARTINARNE, ki je svoje obveznosti presegla za 22,6 %. ELEKTRO JEKLARNA (stara) je tudi ta mesec močno zaostala za planskimi obveznostmi, in sicer kar za 11,5 %. Vzroki izpada so predvsem v prevelikem številu zastojev, tako vzdrževalno-remontne (pogorete kablove, podaljšan remont ipd.), kakor tudi tehnološke narave. Izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta je bilo dokaj dobro.

Kontinuirno za gredece je svoje, z nižjim operativnim programom načrtovane obveznosti, izpolnil s 102,1 %.

Jeklarja 2

Belškim jeklarjem je zmanjkalo le 300 ton (ali 2,5 %), da bi dosegli načrtovane obveznosti, in sicer predvsem zaradi nepredvidenih zastojev zaradi nepravilno pripravljenih livnih ponev in težav v pripravi vložka zaradi okvar žerjava. Izpolnjevanje kvalitetnega programa je bilo dokaj dobro. Nadaljevalo pa se je, in to uspešno, testiranje naprave za kontinuirno vlivanje jekla. Na njej je bilo odlitih 30 saržev, oziroma 2.078 ton slabov.

Livarna

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila presežena za 0,5 %. Tujim naročnikom so odpremili 19,3 tone odlitkov, čeprav gospodarski načrt tega ni predvideval.

TOZD PLOŠČATI PROGRAM

Kaže, da je kritika pomagala. »Prebudili« sta se Valjarna bluming-štekla in Valjarna debele pločevine, ki sta zadnje tri mesece preprečili, da bi ta TOZD ostala na vrhu uspešnosti.

Tako je bil operativni program, ki močno odstopa tako v skupni kakor tudi v končni proizvodnji za prodajo, predvsem pa so se razlike med posameznimi obrati, od gospodarskega načrta, v skupni proizvodnji doseženi s 107,5 %, pri končni za prodajo s 104,8 %, pri sami odpremi (prodaji) pa s 104,9 %.

Valjarna bluming-štekla

Zaradi prestavitve rednega letnega remonta v prihodnje leto je bil operativni program skupne proizvodnje močno povečan, bistveno manj pa za prodajo, in sicer zaradi preusmeritve jekla v Hladno valjar-

no Bela in Profilarno ter delnih težav pri naročilih za navadno pločevino.

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 108,4 %, končna za prodajo pa s 113,9 %. Tako pri skupni kakor tudi pri končni proizvodnji za prodajo je upoštevana storitvena prodaja gredic.

Razveseljivo je, da se je zelo popravil izplen na relaciji Jeklarja-Valjarna bluming-štekla.

Valjarna debele pločevine

Operativni program je bil precej nižji od gospodarskega načrta zaradi izpada storitev prevajanja (ni vložka) in pomanjkanja naročil navadnih kvalitet (Custodis) in kvalitet, ki ne potrebujejo termične obdelave.

Dobro delo in s tem v zvezi tudi zmanjšanje medfaznih zalog je pripomoglo, da je bil ta nižji operativni program dobro izpolnjen, in sicer pri skupni 117,9 %, pri končni za prodajo pa 108,4 %.

Hladna valjarna Bela

Dobro delo tega obrata se je nadaljevalo tudi v septembru. Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila presežena za 0,7 %. Operativni program ni predvideval storitev prevajanja (vložek), zato je bila predvidena za 7,3 % višja lastna proizvodnja za prodajo. Ta višji operativni program je bil izpolnjen z 98,4 %, vendar predvsem na račun »nenačrtovanih« storitev prevajanja (vložek je naknadno prispel), ki jih je bilo za 220 ton.

Rezultat dobrega dela je tudi rekordna proizvodnja in odprema nerjavnih jekel.

Hladna valjarna Jesenice

Pomanjkanje naročil širokih dimenzij je botrovalo temu, da je bil

operativni program za 400 ton nižji od gospodarskega načrta. Z dobrim delom, tudi na proste dni, pa je bil ta načrt v skupni proizvodnji presežen za 0,2 %, pri končni za prodajo pa za 2,8 %.

Profilarna

Vse pohvale temu obratu, ki je še pravočasno spoznal, da se morajo izvozne obveznosti nujno izpolniti, sicer nam grozi izpad naročil, ter z dobrim delom v sistemu 12/12 ter ob zadostni oskrbi z vložkom uspel ne samo doseči, temveč še celo krepko preseči z gospodarskim načrtom predvidene količine profilov; v skupni proizvodnji za 7,8 %, pri končni proizvodnji za prodajo pa za 9,5 %.

Vratni podboji

Izdelali so 71,2 tone podbojev ali 109,6 % operativnega programa (gospodarskega načrta tako ali tako ni, ker smo jih že s prvim aprilom odpisali).

TOZD OKROGLI PROGRAM

Nekoliko slabše kakor zadnje tri mesece, pa še vedno dobro, so delali tudi v tej TOZD. Pravzaprav je le Žičarna tista, zaradi katere niso bile izpolnjene planske obveze tudi v skupni proizvodnji.

Tako je bila skupna proizvodnja v primerjavi z nižjim operativnim programom (Valjarna žice in profilov obratuje v sistemu 5+2) dosežena z 98,9 %, končna za prodajo presežena za 6 %, sama prodaja (odprema) pa presežena za 0,2 %.

Valjarna žice in profilov

Tako kot že od junija dalje je tudi v tem mesecu ta obrat delal v sistemu 5+2 (namesto 4+1 po gospodarskem načrtu), zato je bil operativni program v skupni in končni proizvodnji za prodajo nižji (domači obrati morajo biti oskrbljeni in le višek je namenjen prodaji). Z dobrim delom, z manj zastoji in z zadostno oskrbo z vložkom so izpolnili načrtovane obveze. Skupno proizvodnjo so presegli za 4 %, končno za prodajo

pa celo za 97,9 %. V tem izpolnjevanju načrtovanih obvez je všteta tudi storitvena prodaja žice.

Žičarna

Za slabo izpolnjevanje z gospodarskim načrtom predvidenih obvez, tako v skupni proizvodnji (85,4 %) kakor tudi pri končni za prodajo (88,3 %), so krivi predvsem pomanjkanje delavcev in nenormalno visoka odsotnost, pomanjkanje vložka za posamezne zahtevne kvalitete ter delno pomanjkanje naročil za posamezne agregate.

Jeklovlek

Obratovanje je teklo dobro, saj je obrat z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo dosegel s 100,2 %, za malenkost pa zaostal pri končni proizvodnji za prodajo, za 0,2 %.

Elektrode

V primerjavi z gospodarskim načrtom je bila sicer skupna proizvodnja dosežena s 103,5 %, vendar predvsem na račun taljenih praškov, elektrodne mase in ognjevzdržnih materialov, medtem ko je proizvodnja dodatnih materialov za varjenje (oplaščene elektrode, varilna žica in aglomerirani praški) močno zaostala zaradi pomanjkanja naročil.

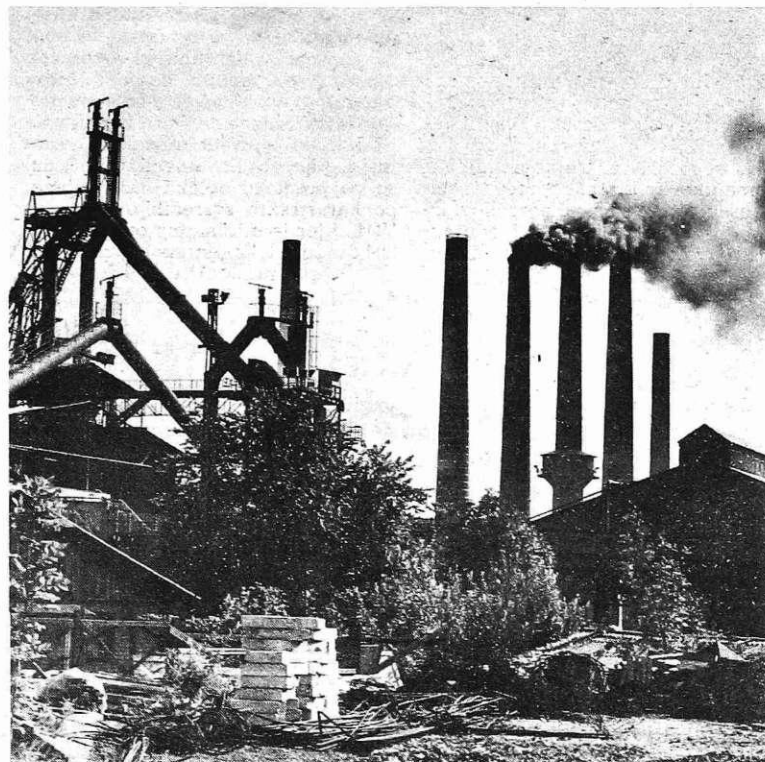
Prav zaradi pomanjkanja naročil so zaloge končnih izdelkov porasle in je bila odprema le 95 %.

Program izvoza je bil presežen.

Žebjarina

Tudi žebjarji so kljub določenim težavam (tanjši asortiment) delali dobro in 100 % izpolnili tako skupno kakor tudi končno proizvodnjo za prodajo, seveda oboje v primerjavi z gospodarskim načrtom.

Miloš Piščanec

V vrsti (foto: I. Kučina)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA SEPTEMBER 1987

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
TALILNICE skupaj	41.910	41.910	41.496,1	99,0	99,0	—	—	19,3	—	—	19,3	
PLAVŽ	7.000	7.000	7.358,9	105,1	105,1	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA I	22.750	22.750	22.275,4	97,9	97,9	—	—	—	—	—	—	
— SM	6.300	6.300	7.723,7	122,6	122,6	—	—	—	—	—	—	
— EL	16.450	16.450	14.551,7	88,5	88,5	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	7.050	7.050	7.236,8	102,7	102,7	—	—	—	—	—	—	
— LM	9.250	9.250	7.086,3	76,6	76,7	—	—	—	—	—	—	
— BBC	150	150	228,6	152,4	152,4	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA II	12.000	12.000	11.701,0	97,5	97,5	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	160	160	160,8	100,5	100,5	—	—	19,3	—	—	19,3	
— jeklo	158	158	159,0	100,6	100,6	—	—	19,3	—	—	19,3	
— kovino	2	2	1,8	90,0	90,0	—	—	—	—	—	—	
PLOŠČATI PROGR. skupaj	43.940	44.745	48.089,3	109,4	107,5	20.540	18.945	19.844,0	96,6	104,8	19.875,7	
BLUMING-ŠTEKEL	25.360	29.000	31.421,3	123,9	123,9	3.380	3.430	3.908,0	115,6	113,9	3.750,9	
— bluming	14.770	14.000	15.940,7	107,9	107,9	150	170	891,2	594,1	524,2	858,8	
— štekel	8.790	12.800	13.691,7	155,8	107,0	1.430	1.060	1.228,5	85,9	115,9	1.084,9	
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— termična obdelava	1.800	2.200	1.788,9	99,4	81,3	1.800	2.200	1.788,3	99,4	81,3	1.807,2	
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.500	4.000	4.717,1	72,6	117,9	5.780	4.000	4.334,0	75,0	108,4	4.358,3	
— valjarna debele pločevine	6.050	4.000	4.717,1	78,0	117,9	—	—	—	—	—	—	
— valjarna debele pločevine storitve	450	—	—	—	—	7.500	8.050	7.924,3	105,7	98,4	8.076,3	
HLADNA VALJARNA BELA	8.100	8.100	8.156,4	100,7	100,7	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Bela	7.550	8.100	7.936,3	105,1	98,0	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Bela storitve	550	—	220,1	40,0	40,0	2.150	1.750	1.799,1	83,7	102,8	1.787,5	
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.200	1.800	1.804,1	82,0	100,2	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Jesenice	2.200	1.800	1.779,1	80,9	88,8	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	5,0	—	—	1.730	1.650	1.807,3	104,5	109,5	1.834,0	
PROFILARNA	1.780	1.780	1.919,2	107,8	107,8	1.535	1.480	1.706,0	111,1	115,3	1.668,3	
— HOP	1.545	1.575	1.793,6	116,1	113,9	—	—	—	—	—	—	
— HOP storitve	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— rončele	110	110	101,3	92,1	92,1	110	110	101,3	92,1	92,1	165,7	
— diski storitve	35	35	24,3	69,4	69,4	—	—	—	—	—	—	
— deli za cest. ogr.	85	60	—	—	—	85	60	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	—	65	71,2	—	109,5	—	65	—	—	—	—	
OKROGLI PROGR. skupaj	17.480	15.530	15.355,4	87,9	98,9	10.000	8.260	8.757,3	87,6	106,0	8.275,9	
VALJARNA ŽICE	9.050	7.100	7.385,6	81,6	104,0	2.400	650	1.286,4	53,6	197,9	1.353,7	
— valjarna žice	9.050	7.100	7.385,6	81,6	104,0	—	—	—	—	—	—	
— valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	3.630	3.630	3.101,5	85,4	85,4	2.620	2.630	2.338,8	89,3	88,9	2.234,1	
— žičarna	3.630	3.630	3.101,5	85,4	85,4	—	—	—	—	—	—	
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	2.310	2.310	2.305,1	99,8	99,8	2.183,6	
JEKLOVLEK	2.330	2.330	2.335,0	100,2	100,2	—	—	—	—	—	—	
— jeklovlek	2.330	2.330	2.335,0	100,2	100,2	—	—	—	—	—	—	
— jeklovlek storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ELEKTRODE	1.810	1.810	1.873,1	103,5	103,5	1.710	1.710	1.625,0	95,0	95,0	1.368,5	
— elektr. + varil. žica	1.450	1.450	1.389,8	95,9	95,9	1.450	1.450	1.386,8	95,6	95,6	1.085,0	
— varil. žica storitve	—	—	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varil. prašek	130	130	67,3	51,8	51,8	130	130	67,3	51,8	51,8	112,6	
— suha el. masa	70	70	96,0	137,1	137,1	70	70	96,0	137,1	137,1	96,0	
— ognjevzdrž. mat.	160	160	319,3	199,6	199,6	60	60	74,9	124,8	124,8	74,9	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	300	300	542,0	180,7	180,7	542,0	
ŽEBLJARNA	660	660	660,2	100,0	100,0	660	660	660,0	100,0	100,0	594,0	
SKUPAJ	103.330	102.185	104.940,8	101,6	102,7	30.540	27.205	28.620,6	93,7	105,2	28.170,9	
Storitve	—	—	—	—	—	1.040	35	250,1	24,1	714,6	257,9	
ŽELEZARNA	—	—	—	—	—	31.580	27.240	28.870,7	91,4	106,0	28.428,8	

(Nac
norn
in l
opre
sezn
bljer
Izv
seni
do t
merr
va z
dajo
jala
vestu

LOI

De
ločer
pismi
vpri
sklej
Po
dogo
niko
seni
nega
spon
ni Je
vaja
obra
rov i
Odb
malr
še z
kjer
janje
nosil
bami
prev
če, s
skrb
rova
vna
in ko
kih,
nje s
tacija
stanj
zoro
ureja
tudi
so za
vne i
Izvaj
doga
turna
ke (C
2.000
ščina
270,0
Oc
njere
nove
občin
ga s
sko l
pom
opra
gato
dogo
ugot
terih
stvo
spon
men
so u
kraji
meli
men
skih
skrb
mer,
tov s
nost
in E
Bela
vajo
zavz
dogo
pa c
prev
mon
Ne
men
skrb
biše
moč
odgo
stih.
Pe
zašč
ozir
ne n
dele
pa g
na o
ne J
Pr
obve
upra
ne J
nješ
v ob
urja
173,7
nast
Sam

Skupna in ločene seje zborov Skupščine občine Jesenice

(Nadaljevanje s 1. strani)

normativnega zavarovanja naravne in kulturne dediščine, numerična opredelitev kmetijskih zemljišč in seznam strokovnih podlag, uporabljenih pri izdelavi plana.

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice predlaga delegatom, da če bodo ugotovili, da je osnutek sprememb in dopolnitev primerna osnova za začetek javne razprave, tega dajo v javno razpravo, ki naj bi trajala od objave sklepa v Uradnem vestniku Gorenjske 30 dni.

LOČENE SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Delegati vseh treh zborov bodo na ločenih sejah poleg potrjevanja zapisnikov zadnjih sej in delegatskih vprašanj in pobud obravnavali in sklepali še o naslednjih vprašanjih:

Poročilo o izvajanju družbenega dogovora o trajnem varstvu spomenikov in grobišč borcev v občini Jesenice: Odbor podpisnikov družbenega dogovora o trajnem varstvu spomenikov in grobišč borcev v občini Jesenice je pripravil poročilo o izvajanju dogovora in ga posreduje v obravnavo delegatom vseh treh zborov in vsem podpisnikom dogovora. Odbor ugotavlja, da je dogovor formalno uveljavljen in se izvaja, ni pa še začel v krajevnih skupnostih, kjer naj bi resnično skrbeli za izvajanje družbenega dogovora skupaj z nosilci patronatov, ki naj bi s pogodbenimi v okviru krajevnih skupnosti prevzeli skrb za posamezno grobišče, spomenik ali obeležje, to se pravi skrb za vzdrževanje, urejanje in varovanje, vključno z okoljem. Strokovna opravila, kot so restavratska in konservatorska dela na spomenikih, izdelava, vodenje in dopolnjevanje strokovne evidence in dokumentacije o spomenikih, nadzorovanje stanja, predlaganje ukrepov in nadzorovanje del v zvezi z varstvom, urejanjem in vzdrževanjem, kakor tudi postavljanje novih spomenikov, so zaupana Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju.

Izvajalcem za izvajanje družbenega dogovora zagotavlja sredstva kulturna skupnost Jesenice za spomenike (1986 — 1.000.000 din in 1987 — 2.000.000 din), za grobišča pa Skupščina občine iz proračuna (1986 — 270.000 din in 1987 — 754.000 din).

Odbor podpisnikov deluje po srednjeročnem programu varstva in obnove spomenikov in grobišč borcev v občini za obdobje 1986—1990, ki so ga sprejeli vsi trije zbori julija lanskega leta. V poročilu so navedene tudi pomembnejše naloge, ki so bile opravljene do konca avgusta. Delegatom in podpisnikom družbenega dogovora odbor predlaga tudi nekaj ugotovitev, stališče in priporočil, v katerih med drugim navaja, da je varstvo z normativnega vidika urejeno, spomeniki so evidentirani oz. dokumentirani, razglašeni, pripravljeni so ureditveni načrti, zatika pa se v krajevnih skupnostih, kjer niso doumeli, da varstvo in vzdrževanje spomenikov NOB ni samo stvar borbovskih organizacij, temveč skupna skrb vseh krajanov. Tako so, na primer, pogodbe o prevzemu patronatov sklenjene šele v krajevnih skupnostih Dovoje—Mojstrana, Hrušica in Edi Giorgioni Javornik—Koroška Bela. Krajevne skupnosti tudi pozivajo, da se odgovorno, dosledno in zavzeto lotijo izvajanja družbenega dogovora, ki so ga podpisale, zlasti pa da opravljajo naloge, ki so jih prevzele s samoupravnim sporazumom.

Nedvomno družbeni dogovor pomeni napredek pri podružljanju skrbi za varstvo in vzdrževanje grobišč in spomenikov borcev na območju občine, potrebne bo le še več odgovornosti v krajevnih skupnostih.

Poročilo o delu in stanju civilne zaščite na območju občine: Poročilo oziroma obrazložitev bo zaradi zaupne narave podana na sejah zborov, delegacije in konference delegacij pa gradivo lahko dobijo na vpogled na oddelku za ljudsko obrambo občine Jesenice.

Predlog za odobritev sredstev iz obvezne proračunske rezerve Samoupravnih komunalnih skupnosti občine Jesenice: Komisija za ocenjevanje škode ob elementarnih nesrečah v občini je ocenila škodo zaradi neurja 25. in 26. julija letos v višini 173.763.745 dinarjev. Večina škode je nastala na objektih, za katere skrbi Samoupravna komunalna skupnost, ki je zaprosila občino za finančno pomoč. Izvršni svet Skupščine občine predlaga delegatom, da se iz obvezne proračunske rezerve, kar je

po zakonu edino možno, odobri 9.000.000 dinarjev glede na to, da je obvezna proračunska rezerva 31. avgusta znašala 17.227.000 din. Pripominja pa tudi, da v zapisniku o popisu škode ni zajeta sanacija ceste Zgornji Plavž.

Odlok o spremembah odloka o odškodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča in gozda na območju občine: O predlogu bodo razpravljali le delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti in se nanaša na zakonsko valorizacijo minimalnih zneskov odškodnin spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča ali gozda. Minimalni prispevek naj bi se spremenil oziroma povešal od sedanjih 110 na 204 dinarjev. Hkrati se predlaga tudi zakonsko utemeljena valorizacija dela odškodnine, ki ga Kmetijska zemljiška skupnost odvaja Zvezi vodnih skupnosti Slovenije v višini 102 dinarja za kvadratni meter.

Minimalne odškodnine za kvadratni meter obdelovalnega zemljišča so po predlogu odloka razporejene po katastrskih razredih od VII. in VIII., kjer je minimalna odškodnina 204 din, do I. katastrskega razreda, kjer je minimalna odškodnina 2.040 din. Enako so razporejene tudi minimalne odškodnine za zemljiško neobdelovalna zemljišča in gozd od 204 do 612 din.

Osnutek odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o davkih občanov oziroma povečanju davka iz osebnega dohodka iz dosedanje stopnje 0,35 % na 0,75 %, kar je pogoj, da občina lahko zahteva pokritje manjkajočih sredstev oz. virov iz republiškega proračuna. O osnutku bosta razpravljala zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti. Poleg sklepanja o predlagani spremembi je delegatom tudi predloženo sklep, s katerim bi pooblastili izvršni svet občine, da lahko odloči o začasni ukinitvi plačevanja davka, če bi se povečali drugi viri občinskega proračuna.

Predlog razporeditve sredstev po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevnih skupnostih občine v letu 1987: Odbor za delitev sredstev po samoupravnem sporazumu predlaga delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, da se v skladu s sklepi, ki sta jih zbora sprejela novembra lani in februarja letos, sredstva delijo: ena tretjina po številu zaposlenih in dve tretjini po programih. Do 30. septembra je bilo za te potrebe združenih 24.048.169 dinarjev, do sled pa je bilo po kriteriju števila zaposlenih kot akontacija razdeljenih 7.530.689 dinarjev. Preostanek sredstev, predlaga odbor, naj se razdeli po kriterijih programov, in sicer krajevnim skupnostim:

- Kranjska gora — deset milijonov din za graditev mrliških vežic,
- Dovoje—Mojstrana — pet milijonov dvesto tisoč din za graditev mrliških vežic,
- Blejska Dobrava — 960.000 din za dokončanje centralne napeljave,
- Planina pod Golico — 350.000 din za ureditev zemljiških zadev za gradnjo novega pokopališča.

Informacija o poteku priprav za reorganizacijo muzejske dejavnosti v občini: Delegatom zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora izvršni svet posreduje obsežno informacijo o dosedanjih prizadevanjih in rezultatih, da bi muzejsko dejavnost v občini združili v enovito strokovno organizacijo, ki bi bila sposobna opravljati z zakonom določene naloge s področja varstva naravne in kulturne dediščine. Po zakonu je mogoče ustanoviti muzejsko organizacijo le, če je zbranega dovolj muzejskega gradiva, da so zagotovljeni primerni prostori in strokovni kader. To pa zagotavlja le združitev tehniškega muzeja Železarne Jesenice, Kosove graščine s stalno zbirko zgodovine delavskega gibanja in NOB ter okupatorjevega terorja, Tri-

glavske muzejske zbirke v Mojstrani, Prešernove in Finžgarjeve rojstne hiše in Liznjekove hiše v Kranjski gori, v katerih je tudi del ekspozitov.

Ker poslovodni odbor Železarne Jesenice ne soglaša s pripojitvijo tehniškega muzeja v muzejsko organizacijo, po zakonu niso dani pogoji, da bi v občini imeli enovito strokovno organizacijo, ki bi izvajala varstvo premične, naravne in kulturne dediščine. Zato je to mogoče poveriti le Gorenjskemu muzeju Kranj s pogodbenim odnosom ali s prevzemom pokroviteljstva. Izvršni svet tako predlaga, da se zadolži sekretariat za občo upravo in splošne zadeve občine, da pridobi od Gorenjskega muzeja pogoje za prevzem opravljanja nalog varstva premične, naravne in kulturne dediščine z obsegom dela in stroškov za primer sklenitve zasnega pogodbenega odnosa in za primer prevzema soustanoviteljstva. Hkrati pa predlaga, da se s prizadevanji za pridobitev pogojev za ustanovitev lastne organizacije za varstvo premične, naravne in kulturne dediščine v občini še nadaljuje.

Volitve in imenovanja: Na osnovi razpisa in postopka, ki ga opredeljuje kadrovska politika, je delegatom vseh treh zborov predlagano, da za sodnico Sodišča združenega dela v Kranju izvolijo Vero Ratič kot edino kandidatko, ki se je prijavila na razpis in ki ustreza razpisnim pogojem. Javni tožilec SR Slovenije predlaga, da delegati za namestnika tožilca Temeljnega javnega tožilstva v Kranju imenujejo Janeza Hočevarja.

Delegatska vprašanja: Delegatom vseh treh zborov sta posredovana tudi odgovora na delegatski vprašanj, ki sta bili postavljeni na zadnjih sejah zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora in ki se nanašata na gibanje poprečnih osebnih dohodkov v občini oziroma njihove razpone, ki ga je postavila delegacija delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje Železarne Jesenice, in na podobno zahtevo o polletnem prikazu gibanja osebnih dohodkov v gospodarstvu in negospodarstvu in posebej za julij in avgust, ki jo je postavila delegacija občinskega komiteja ZKS Jesenice.

V odgovoru je razložena politika oblikovanja in delitve sredstev za bruto osebne dohodke, katere izvajanje spremlja občinski odbor, ki je razporejanje in delitev dohodka, čiste dohodke in oblikovanje sredstev za bruto osebne dohodke za obdobje januar—junij 1987 obravnaval na septembrski seji. O tem je v Delegatu objavljeno tudi poročilo, odbor pa je sklenil, da so vse organizacije združenega dela, ki so prekoračile družbeno primerni obseg sredstev za bruto osebne dohodke in skupno porabo delavcev, ki so v poročilu tudi navedene, dolžne obseg teh sredstev uskladiti z družbeno primernim.

V delegatskem odgovoru so tudi razloženi vzroki za višine poprečnih osebnih dohodkov v nekaterih organizacijah združenega dela, ki so bile izpostavljene v delegatskem vprašanju. Objavljena je tudi razpredelnica poprečnih čistih osebnih dohodkov na delavca v mesecih julij in avgust za 54 gospodarskih in 29 negospodarskih organizacij združenega dela. Delegatom je posredovano tudi poročilo o uresničevanju izvajanja družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SR Sloveniji v občini Jesenice za obdobje januar—junij 1987.

Ker je delegatsko vprašanje zahtevalo tudi mnenje občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice, je v Delegatu objavljen tudi njihov odgovor. Objavljen pa je še odgovor na vprašanje, ki ga je na seji zbora združenega dela postavila stanovajska zadruga »Železar« in se nanaša na počasno reševanje lokacij in na način reševanja lokacij za 160 čakajočih združnikov.

Seja odbora za gospodarstvo

Sedmega oktobra so se na zadnji seji v mandatni dobi 1985 do 1987 zbrali člani odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Člani odbora so ugotovili, da so vsi sklepi prejšnjih sej uresničeni. Obravnavali in potrdili pa so oceno izvrševanja operativnega programa proizvodnje za september in predlog programa za oktober. V mesecu septembru so bili po daljšem času doseženi zadovoljivi rezultati, saj smo pri skupni proizvodnji za 2 % presegli družbeni plan, operativni plan za 3,1 %. Potrdili so predlog programa proizvodnje za oktober s pripombo, da je potrebno za doseganje plana in predvidene realizacije oziroma za še boljše rezultate povečati proizvodnjo v Jeklarni 2, zagotoviti uvoz tujega vložka, dobavo toplo valjanih trakov,

izkoristiti medfazne zaloge vložka, povečati aktivnost na tržišču...

Seznani so se s poročilom o delu »skupin za tehnološko sanacijo«. Menili so, naj v okviru svojih zadolžitev in pooblastil nadaljujejo z delom in poročajo o rezultatih.

Na predlog izvoznega oddelka so delegati sprejeli dva pripisa razlik pri poslovanju s tujino.

Obratu Valjarna blumingštel v TOZD Ploščati program je odbor odobril sredstva iz združene amortizacije za dokončanje druge faze rekonstrukcije potisne peči.

CSI-M.Z.

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V septembru so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:

- Družina Divjak, Cesta 1, maja 40, Jesenice — namesto cvetja pokojni Mici Zupan — 10.000 din;
- Emil Zupan, Strahinj 43, Naklo — namesto cvetja za pokojno Marjo Zupan — 40.000 din;
- Ančka Stojan, V. Kejžarja 31, Jesenice — namesto cvetja na grob pokojni Mici Zupan — 10.000 din;
- Clanice ženskega krožka ročnih del pri DU Jesenice — namesto cvetja na grob pokojne Marije Zupan — 47.000 din;
- Sosedje — namesto venca za pokojno Marjo Zupan — 50.000 din;
- Anica Šimic, Jesenice, Tomšičeva 45 — namesto cvetja na grob Mici Zupan — 10.000 din;
- Družina Dolenc, Rodine 35, Žirovnica — namesto cvetja na grob pokojne Ane Dolenc — 7.000 din;
- Stanovanci Svetinove ul. 18, Koroška Bela — namesto cvetja za pokojnega Alojza Hočevarja — 14.500 din;
- Stanovanci Svetinove ul. 18, Koroška Bela — namesto cvetja za pokojno Leopoldino Kristan — 13.500 din;
- OOS Vodovod Jesenice — namesto cvetja za pokojnega Filipa Sitarja st. — 30.000 din;
- Stanka in Majda Mencingar, Jesenice, Tomšičeva 85 — nemsto venca na grob babice Karoline Počervina — 30.000 din;
- Sosedje z Verdnikovc ulice na Jesenicah — namesto cvetja za pokojnega Antona Šalika — 47.500 din;
- OOS Strojne delavnice Železarne Jesenice — namesto venca za pokojnega Marjana Udirja — 15.000 din;
- Gabrijel Obed, Blejska Dobrava 145 — namesto cvetja na grob pokojne Rezke Mohorč — 15.000 din;
- Delavci internega oddelka Bolnice Jesenice — namesto venca na grob pokojnega Antona Šalika, očeta sodelavke Olge Karo — 42.000 din.

Vsota zbranih prispevkov v letošnjem letu znaša 5.429.102 din. Vsem darovalcem se najlepše zahvaljujemo.

JESENIČANI NA IZLETU

Udeleženci izleta pri spomeniku na Belih vodah (foto: B. Blenkus)

Za izlet v Topoljšico, ki ga je organiziralo Turistično društvo Jesenice je bilo veliko zanimanje. Do Velenja so se izletniki peljali z vlakom od tam pa z avtobusom do velenjskega jezera in gradu, v katerem je rudarski muzej in tudi okostje mastodonta, to je prednika mamuta. Njegove kosti so našli v nekem rovu ob kopanju lignita. Maketa velikemu slonu podobne živali je narejena v naravni velikosti.

Izletniki so se nato vzpeli na Bele vode. Taj je pri kmetiji Zlebnik februarja 1944 padel narodni heroj in partizanski pesnik Karel Destovnik Kajuh. Ustavili so se na vrhu Belih vod, kjer je domača gostilna pri Savinjeku. Tam je tudi postaja slovenske transverzale kurirjev in vezistov NOV, postaja šaleške poti in evropske poti Sever — jug. Ustavili so se tudi pri cerkvi na pokopališču, kjer je spomenik padlim domačim v NOB.

V Šoštanju so se ustavili pri Kajuhovem spomeniku, ki stoji blizu njegove rojstne hiše. Iz Šoštanja jih je avtobus pripeljal v Topoljšico, kjer so se dva dni kopali v 32 ° C topli termalni vodi v hotelu Vesna. Ogledali so si še spominsko sobo, kjer je generalpolkovnik Leer 9. maja 1945 podpisal brezpogojno kapitulacijo Nemčije za področje jugovzhodne Evrope.

Udeleženci so bili zadovoljni z vsem, kar so videli in doživeli. Izrazili so željo, da bi kmalu spet kam šli. Vsekakor! V programu za prihodnje leto so Ohrid, Bar, Zagreb, Tuheljske toplice in še kaj.

Branko Blenkus

Obvestilo

vestitorji te dokumente izgubili, zato smo sklenili z enkratno akcijo razdeliti kopije projektov, ki nam jih ni več potrebno hraniti.

Občane zato vabimo, da vložijo svoje prošnje v sprejemni informativni pisarni občine Jesenice, soba št. 1, v času uradnih ur od 1. novembra do 31. decembra. Prošnji naj priložijo še kopijo kupoprodajne pogodbe ali kopijo sklepa o dedovanju ali zemljiško - knjižni izpisek in svojo enotno matično številko.

Opozarjamo, da po poteku tega roka kopij gradbeno tehnične dokumentacije ne bomo več izdajali.

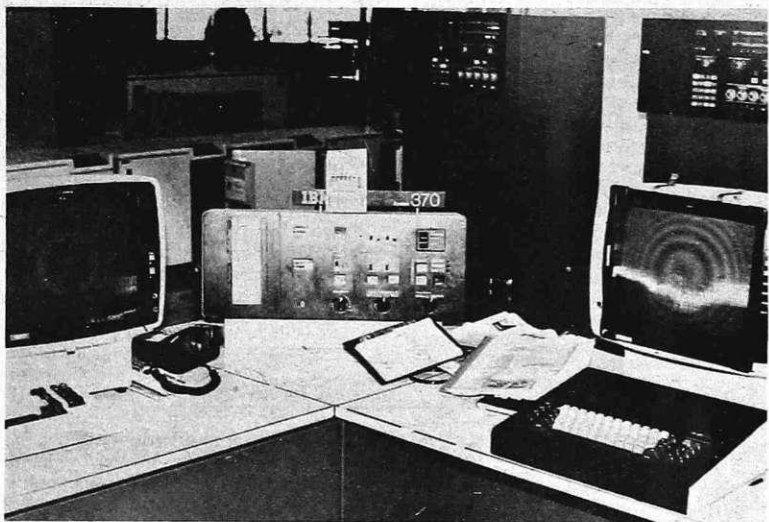
Sekretariat za občo upravo in splošne zadeve občine Jesenice sporoča, da bo na podlagi zakona o graditvi objektov (Ur. list SRS, št. 34/84) in v skladu s pravilnikom o varovanju dokumentarnega gradiva upravnih organov občine Jesenice pričel z izločanjem projektne dokumentacije individualnih gradenj, ki jim je bilo izdano gradbeno dovoljenje v letih od 1962 do vključno 1975.

Navedeni zakon o graditvi objektov nalaga organu, pristojnemu za izdajo gradbenega dovoljenja, da hrani pripadajočo tehnično dokumentacijo le določeno obdobje, hkrati pa zavezuje investitorja, da jo hrani trajno, oziroma dokler objekt stoji. Opažamo, da so nekateri in-

30 let obdelave podatkov v Železarni Jesenice

Ivo Ščavničar je oral ledino

Ivo Ščavničar je prišel v računski center leta 1958, ko ga je tja razporedil glavni direktor. Tega je bil zelo vesel, saj ga je delo veselilo in zanimalo. Z računalniki ga je seznanil Zvonko Čebašek, predstavnik IBM, ki je največ sodeloval pri ustanavljanju tega oddelka.

Na ERC (foto: I. Kučina)

Ivo je v našo železarno prišel leta 1951, ko se je vrnil z republiškega odbora zveze sindikatov, in se zaposlil v martinarni. Ker je bil že od mladih nog družbeno in politično aktiven, je kmalu postal sekretar občinskega komiteja zveze komunistov Jesenice, po vrnitvi pa se je zaposlil v sektorju za ekonomiko kot analitik.

Že med okupacijo je bil mladinski funkcionar, po osvoboditvi je bil najbolj aktiven v okrajnem komiteju Ljutomer in okrajnem komiteju SKOJ Maribor – okolica. Vojsko je odslužil v Titovi gardi, nato je bil v Ljubljani na republiškem odboru črne metalurgije.

Ivo Ščavničar

Na Jesenicah je naredil metalurški tehnikum in se takoj vključil v sindikalno delo v Železarni in v okraju, zato je bil večkrat republiški poslanec, bil je predsednik delavskega sveta in član upravnega odbora naše železarne. Ob marljivem delu in družbenopolitični aktivnosti ni pozabil tudi na izobraževanje in usposabljanje in je ob delu dokončal višjo šolo za organizacijo dela.

Vodja IBM oddelka je bil celih šestnajst let, do konca leta 1973. Čeprav se s sodelavci dobro razumeli, je želel spremeniti delo, zato je postal vodja organizacijskega oddelka naše železarne. Leta 1974 je bil imenovan za predsednika izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, leta

1982 pa je postal direktor delovne organizacije Merkur – Univerzal.

V računskem centru smo najprej za poskus strojno obračunali osebne dohodke za uslužbenca. Kmalu smo prešli tudi na obračun materiala R3, vendar ni šlo brez težav, saj smo imeli le elektronelektre stroje in nikakršnih kompjuterjev. Ko smo se leta 1969 preselili v novo stavbo, smo dobili nov sistem IBM 360-30, ki je bil prvi računalniški sistem z internim programiranjem v Železarni. Kmalu so k nam prišli novi sodelavci, prevzeli smo nove naloge in računski center je kmalu pridobil svoj ugled, tudi zato, ker smo si vsi zelo prizadevali in če je bilo treba, delali tudi ponoči ali ob nedeljah. V vseh šestnajstih letih se ni zgodilo, da delavci zaradi nas petnajstega v mesecu ne bi dobili plače. Če so se naši stroji pokvarili, smo hodili delat v Ljubljano ali celo v Zagreb, kjer so nam vedno radi pomagali.

Imeli smo zelo dobre delavce in najbolj sodobno opremo, zato so se k nam hodili učiti tudi iz drugih železarn, predvsem iz Raven ter iz Lito-stroja, Rade Končarja in Plive. Ko so tak računalniški sistem, kot smo ga imeli pri nas, uvedli tudi drugje, smo hodili poučevati v železarne Sisak, Zenica, Ilijaš, Skopje in Nikšić ter v Energoinvest in Topilnice Trepča. Pripravljali smo seminarje za njihove vodje in jih praktično uvajali v delo na računskih strojih v njihovih podjetjih.

Ivo Ščavničar je veliko predaval na seminarjih o računalništvu, ki jih je organiziral IBM po celi Jugoslaviji. Računski sistem naše železarne je bil takrat zelo razširjen in priljubljen ter učinkovit, zato so delavci računskega centra radi s svojim delom prispevali k njegovi popularizaciji. Seveda so pri tem imeli tudi težave, saj jih ni bilo malo, ki so mislili, da je računalništvo le modna muha.

Takšna miselnost in težave pri prodoru nečesa novega so povzročile, da je bilo že leto po ustanovitvi IBM oddelka tako kritično, da so razmišljali o njegovi ukinitvi. Prvi vodja IBM oddelka je bil diplomirani ekonomist Slavko Šabec, vendar mu delo nikakor ni šlo od rok, zato je sporazumno s Ivom Ščavničarjem in glavnim direktorjem zamenjal Ivo na njegovem delovnem mestu. Ivo pa je postal vodja IBM oddelka.

Po mojem prihodu se je miselnost, da obdelava podatkov s stroji

nima prihodnosti, kmalu umaknila, predvsem zaradi pridnosti in znanja delavcev računskega centra in ob veliki podpori takratnega glavnega direktorja Železarne Hafnerja. Veliko nam je pomagal pri premagovanju začetnih težav in nam prepuščal pravo mero strokovne samostojnosti in odločanja.

Omenil sem že, da je bil sistem IBM 360-30 prvi tak sistem pri nas, zato smo se učili največ na svojih izkušnjah, kar ni šlo brez težav. Največ problemov smo imeli, ker je bilo pri obdelavi osebnih dohodkov tudi veliko napak. Delavci oddelka za osebne dohodke so se zato upravičeno jezili na nas, vendar so nam sčasoma priznali, da brez naše pomoči ne bi šlo. To se je najbolj pokazalo v letih 1961 in 1962, ko je bil sprejet zvezni zakon o ukinitvi tehnoloških predstavništev iz tujine. Takrat smo bili v hudi stiski, saj nismo vedeli, ali bomo še lahko obdržali računske stroje, ki smo jih najeli od IBM. Na srečo smo predstavnike IBM prepričali, da so svoje predstavništvo predali Jugoslaviji, zato je predstavništvo IBM prevzel Intertrade iz Ljubljane. Tako smo obdržali naše stroje, začel pa se je novi val računalniške obdelave podatkov. Žal pa Železarna ni imela vedno poslušna za nagrajevanje teh delavcev, zato so najboljši odhajali. In čeprav smo v obdelavi podatkov na Jesenicah naredili velik korak naprej, sedaj krepko zaostajamo za tistimi, ki so se pri nas učili. To kaže, da pri nas nekaj ni v redu.

Ivo je vedno vztrajal pri nenehni izobraževanju in izpopolnjevanju, zato so delavci računskega centra večkrat preverjali svoje znanje na tečajih in seminarjih ter se izpopolnjevali. Njihova strokovnost je bila zares velika, zato so imeli tudi velik ugled, le nagrajevanje ni bilo v skladu s tem. Ivo je predlagal svoj sistem nagrajevanja, ki je temeljil na prizadevanju pri delu in želji po stalnem izpopolnjevanju. Vzpodbujal je tudi izobraževanje mladih inženirjev iz proizvodnje in delavcev iz služb, da bi spoznali računalnik in ga znali uporabljati. Vedno je namreč skrbel za to, da bi imeli take organizatorje, ki bodo vedeli, kaj je mogoče dati v računalnik in kaj se iz njega lahko dobi.

V šestnajstih letih svojega dela si je Ivo Ščavničar pridobil veliko izkušenj, ki nam lahko pomagajo tudi danes. Sedanjí elektronski računski center bi lahko veliko naredil, saj ima dobre strokovnjake in moderne stroje, potrebna je le zelo strokovna skupina, ki bi vodila strategijo centra in bi bila samostojna pri svojih strokovnih odločitvah. Potrebni pa so tile predpogoji: stalno izpopolnjevanje kadra, interes za takšno izpopolnjevanje, kar bi moralo biti vključeno tudi v nagrajevanje, stalen kader, ki ga lahko obdržimo le s tem, da njegovo delo cenimo in pravilno nagradimo ter možnost napredovanja v celotnem kolektivu, tudi do poslovnega odbora.

Železarna bi se morala bolj povezovati z raznimi inštituti in univerzami predvsem na področju računalništva. Včasih smo se stalno povezovali z najbolj priznanimi strokovnjaki z ljubljanske in zagrebške univerze in bili vedno v središču dogajanja in seznanjeni z novostmi. Železarna se ne sme zapirati v svoje okvire in se uspravati zaradi svojega preteklega dobrega dela, ker jo bo drugače povzelo čas. Če je problem koriščenje podatkov, ga je potrebno rešiti. Ne moremo namreč razvijati računskega centra, če ne vemo, kaj od njega hočemo in kje daje najboljše rezultate glede na vložena sredstva in kader.

Ivo Ščavničar je sedaj že upokojen, vendar nima preveč časa. Še vedno je družbenopolitično aktiven, doma pa najraje bere in obdeluje les. Največ časa mu vzamejo vnuki, ki so mu v največje veselje in v katere zelo zaupa. Tudi sicer misli, da je vpliv mladine danes zelo močan in v bistvu pozitiven, čeprav način za razbijanje tabujev ni vedno najboljši.

Ivo je obdelavi podatkov v naši železarni dal najmočnejši pečat. V začetku je bil računski center arhitekt in pobudnik, ki je dajal osnovne oblike nekakega sistema. Danes je računski center prevelik, da bi še lahko bil arhitekt, saj so osnove že zgrajene. Danes bi to morali biti vodilni ljudje v Železarni, ki morajo osnovo izpred tridesetih let dograjevati in jih znati uporabljati. Ivo meni, da danes ni problem nekaj doseči, ampak bolj to, kaj sploh želimo doseči in kdo nas bo pri tem podprl.

Lilijana Kos

IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

ŠTORSKI ŽELEZAR

OBNOVA I. NAPRAVE ZA KONTINUIRANO VLIVANJE V JEKLARNI

V nesreči 28. februarja letos je bila v štorski železarni zelo poškodovana tudi naprava za kontinuirano vlivanje. Bili so nepravilnosti na tako veliko poškodbo, kar je hkrati s spominom na ponesrečene sodelavce moreče vplivalo na vse, ki so sodelovali pri popravilu. Najprej so seveda morali ugotoviti obseg poškodbe in demontirati uničene in delno poškodovane sklope. Pri pregledu in popravilu konstrukcije so poklicali na pomoč IMK Ljubljana, zlasti zaradi raziskave stanja materialov konstrukcije. Poškodovane dele so projektirali delno v IMK Ljubljana in delno v projektivnem biroju Železarne Štore. Izdelavo nekaterih konstrukcij ter montažo sta prevzela Elkov Laško in TOZD Vzdrževanje Železarne Štore.

Za delo so si pripravili mrežni plan za celotno obnovo in nato sproti na njegovi osnovi pripravljali štirnajstredne operative plane. Ker je bila naprava za kontinuirano vlivanje uvožena, so nekatere dele morali uvoziti iz 22 tujih firm. Ves uvoz je potekal preko zahodnonemške firme KRUPP, s katero imajo kooperacijsko pogodbo, kar je bila sreča v nesreči, saj bi drugače bilo skoraj nemogoče uvoziti vse potrebne dele.

Po štirih mesecih so zahtevno delo dokončali, in sicer v predvidenem roku, in drugega julija je naprava za kontinuirano vlivanje ponovno začela obratovati.

NOV PROIZVOD

V Štorah so se leta 1986 odločili za razvoj na področju energetskega inženiringa. Ker je pomembno področje je dejavnosti varčevanje z energijo, so začeli z razvojem rekuperatorjev.

Rekuperator je naprava, ki prenaša odpadno energijo dimnih plinov na zgorevalni zrak, ki ga predgreje in tako omogoči prihranek goriva. Predgrety zrak se lahko uporabi tudi za druge namene, vendar je navadno najracionalnejše, da ga porabijo za zgorevanje.

V svetu so take naprave začeli graditi že po prvi energetske krizi, v Jugoslaviji pa jih ni izdeloval še nihče. Zato morajo v Štorah nekatere rekuperatorske elemente, ki jih vgrajujejo v sodobnejšo opremo, uvažati.

V sodelovanju z Metalurškim inštitutom Ljubljana in Impolom iz Slovenske Bistrice so začeli razvijati rekuperatorski element sevalno konveksijske izvedbe k talilni peči za aluminij. Razvili so povsem novo konstrukcijo sevalno-konveksijskega rekuperatorja, ki bi po vseh izračunih moral dati enake ali boljše rezultate kot prvotni uvoženi rekuperator.

Rekuperator je zvarjen iz ognjeodporne pločevine in oblikovan tako, da omogoča visoko prestopnost toplote. Zaradi prezasedenosti štorskega TOZD Vzdrževanje je rekuperator izdelala tovarna parnih kotlov EMO v Sentjurju. Tehnologije tovarne so svoje izkušnje s pridom uporabili pri izdelavi rekuperatorja in nastal je nov izdelek, ki je osnova za razvoj širšega proizvodnega programa. Celoten projekt je bil dokončan v dvanajstih mesecih, več kot dve tretjini tega časa pa je bilo potrebno za izvedbo in vrednotenje meritev, za tehnične izračune in za izdelavo tehnične dokumentacije.

(Štorski železar, št. 7, avgust 1987)

Železarski globus

LR KITAJSKA

Kitajci nameravajo povečati proizvodnjo v svoji železarni Meishan v provinci Jiangshu. Sedanja letna proizvodnja je 1,5 mio ton surovega jekla. Za modernizacijo bodo porabili 1,5 mio dolarjev. Zgradili bodo tretji plavž, koksarno, obrat za proizvodnjo sintra, obrat za proizvodnjo surovega jekla na podlagi direktne redukcije, napravo za kontinuirno vlivanje in hladno in vročo valjarno. Pri tem projektu bo sodelovala družba Kaiser Engineers in ZDA. Vgrajevali bodo predvsem že rabljeno opremo. Končni rezultat prenove bo proizvodnja 2 mio ton hladno in vroče valjanih ploščatih izdelkov.

PLAMEN

ZAKAJ JE LETOS PRODAJA SLABŠA OD PRIČAKOVANE

Težave s prodajo ima tudi delovna organizacija Plamen iz Kroke, ki je prav tako članica SOZD Slovenske železarne. Čeprav so do sedaj prodali vso načrtovano proizvodnjo, pa so v osmih mesecih letos na domačem trgu prodali 900 ton manj izdelkov kot v enakem obdobju lani. Presegli so načrtovani in lanski izvoz, vendar so svetovne cene tako nizke, da nadaljnega izvoza finančno ne morejo več prenesti. Na konvertibilnem trgu določajo cene proizvajalci iz LR Kitajske, Južne Koreje in Tajvana, ker imajo cenene osnovne materiale, velika pa je tudi ponudba vzhodnoevropskih držav, saj podjetjem izgubo pokrivajo iz državnih proračunov. Takim pogojem se morajo podrediti tudi jugoslovanska podjetja.

Problem prodaje na domačem trgu je povezan z imenom RMK Zenica. Ta velekombinat ima kar tri tovarne vijanih izdelkov, od katerih imata dve enak proizvodni asortiment kot Plamen in tudi program tretje tovarne se delno prekriva. V preteklih letih so iz Zenice izvažali velike količine svojih vijanih izdelkov v Sovjetsko zvezo, letos pa je ta izvoz izpadel in zato je bilo na domačem trgu kar 6.000 ton teh izdelkov preveč. To količino RMK Zenica prodaja s pomočjo svoje prodajne politike, ki temelji na vezani trgovini, kar pa je proti predpisom. Ker tega nihče sodno ne preganja, se trgovanje po principu: kupiti moraš vse, kar izdelujemo, nadaljuje. Vezava manj kurantnih izdelkov na kurantne je tako povzročila pravo gnečo na jugoslovanskem tržišču. Trgovske organizacije, ki so podpisale pogodbo s kombinatom, so prepole zalog in po eni strani v hudih likvidnostnih težavah, po drugi strani pa ne kupujejo vijakov v prejšnjem obsegu pri nečlanicah velikega kombinata, ker jih enostavno ne morejo niti plačati niti prodati naprej. Kljub tesnemu sodelovanju s trgovskimi delovnimi organizacijami te sedaj prodajo pol manj izdelkov Plamena kot pred letom ali dvema.

Delavci Plamena tudi skrbijo, ker vlaganje v obrate za izdelavo vijakov ne popusti. Tako RMK s precejšnjim vlaganjem povečuje kapacitete tovarne vijakov v Mrkonjič Gradu, čeprav ne nameravajo izvažati, ker je izvoz zaradi nizkih cen in visokih zahtev nezanimiv.

O problemih prodaje so se že pogovarjali v okviru združenja JUŽICE. Kroparji menijo, da je edina rešitev, da izvažajo tudi tiste delovne organizacije, ki sedaj sploh ne izvažajo ali le malo. Težava je v tem, ker niso mogoče nobene sankcije proti tistemu, ki se dogovorov ne drži. Tudi nadaljnje vlaganje v povečanje kapacitet standardnega programa vijakov je že kar škodljivo za naše gospodarstvo.

Poleg takšnega monopolizma je vplivala na slabšo prodajo izdelkov tovarne Plamen tudi sprememba predpisov glede vrednotenja zalog. Ker se je zmanjšala dejavnost v gradbeništvu, je tudi zanimanje za vijake in cilindrične spojke bistveno manjše kot pred leti.

V Plamenu se zavedajo, da jim pri omiljanju težav na jugoslovanskem trgu SOZD ne more kaj prida pomagati, saj je organizacija sestavljena drugače kot zeniški kombinat. Razen tega se delovne organizacije iz SOZD Slovenske železarne pri svojem poslovanju držijo dobrih poslovnih navad in se v kršenju pravnih norm ne spuščajo.

Rešitev težav je tudi v tem, da se izboljšajo kvaliteto in roke dobav še skrajšajo. Kajti, če je nekega blaga na trgu preveč, so kriteriji kupcev še strožji. Slabega in kvalitetnega pomankljivega blaga ne želi nihče. Standardne izdelke bodo morali imeti stalno na zalogi, ker kupec ne rad čaka, za ostale izdelke pa bodo morali ponuditi realne roke in se jih tudi držati, čeprav je to velikokrat težko, če bodo hoteli izboljšati prodajo in ne poslabšati že tako relativno slabega ekonomskega položaja svoje delovne organizacije.

(Iz Plamena št. 4, septembra 1987)

Stavba ERC (foto: I. Kučina)

POŽARNA VARNOST — NAŠA SKUPNA SKRBI!

OD 23. DO 28. OKTOBRA TEDEN UPOKOJENCEV JESENISKE OBČINE

Zveza društev upokojencev občine Jesenice je skupaj z Zvezo kulturnih organizacij Jesenice in občinskim svetom zveze sindikatov Jesenice letos ponovno pripravila TEDEN UPOKOJENCEV JESENISKE OBČINE, in sicer od 23. do 28. oktobra.

Kulturni program:

— v petek, 23. oktobra, bo ob 18. uri v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku KONCERT Pihalnega orkestra jeseniških železarjev za upokojence iz krajevnih skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela in Blejska Dobrava;

— v soboto, 24. oktobra, bo ob 18. uri v jedilnici osnovne šole Gorenjski odred v Žirovnici KONCERT ženskega pevskega zbora Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in orkestra Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice za upokojence iz krajevnih skupnosti Žirovnica;

— v nedeljo, 25. oktobra, bo srečanje upokojencev v njihovih društvih, izleti in športna srečanja;

— v ponedeljek, 26. oktobra, bo ob 18. uri v osnovni šoli Jeseniško-bohinjski odred v Kranjski gori KONCERT moškega pevskega zbora Vintgar Blejska Dobrava in moškega pevskega zbora Marjan Vodopivec iz Kranjske gore za upokojence iz krajevnih skupnosti Kranjska gora in Rateče;

— v torek, 27. oktobra, bo ob 18. uri v dvorani na Dovjem KONCERT mešanega pevskega zbora in moškega vokalnega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica za upokojence iz krajevnih skupnosti Dovje-Mojstrana;

— v sredo, 28. oktobra, bo ob 18. uri v dvorani Gledališča Tone Čufar na Jesenicah KONCERT Pihalnega orkestra jeseniških železarjev in razvite prapora DU Jesenice za upokojence iz mestnih krajevnih skupnosti in krajevnih skupnosti Hrušica.

Sportno-rekreacijski program:

— v sredo, 21. oktobra, bo tekmovanje upokojencev v streljanju (organizator DU Javornik-Koroška Bela),

— v petek, 23. oktobra, bo tekmovanje v šahu (organizator DU Jesenice),

— v soboto, 24. oktobra, bo tekmovanje v balinanju (organizator DU Žirovnica),

— v torek, 27. oktobra, bo tekmovanje v kegljanju na asfaltu (organizator DU Kranjska gora).

V teh dneh bodo v DU Jesenice pripravili razstavo ob 10-letnici delovanja krožka ročnih del, organizirali bodo sprejem za jubilarne, moški pevski zbor društva pa bo izvedel koncert v domu Franceta Berglja na Jesenicah.

V DU Žirovnica bodo v tem tednu obiskali starejše in bolehnne članke društva in pripravili druga srečanja.

V DU Dovje-Mojstrana bodo pripravili srečanje jubilarcev in invalidov, tiste pa, ki se srečanja ne bodo mogli udeležiti, bodo obiskali na domu.

Vstop na koncerte in ostale prireditve je prost, upokojenci pa bodo veseli, če se jim pridružijo tudi drugi občani.

Sklepi seje upravnega odbora Turističnega društva Jesenice

Upravni odbor Turističnega društva Jesenice je na zadnji seji sprejel več pomembnih sklepov, predlogov in pripomb. Glede akcije »Lepe rože in varstvo okolja« so se dogovorili da imena vseh, torej tistih, ki bodo prejeli pisna priznanja, značke in plakete, objavi v časopisu, da ne bi bilo nepotrebnih kritike.

Komisijo pri Turistični zvezi Gorenjske so zaprosili, da obvešča turistična društva o predvidenih akcijah in programu dela turističnih podmladkov, da dejavnost ne bo usmerjena po dveh tiri.

Obnova steze za trim in gradnja dvuh brvi čez Jesenico je letos stekla. Kovinar bo na Žerjavcih pripeljal tovornjak apnenčastega peska, ki ga bodo učenci osnovne šole na rednem čiščenju posuli po stezi.

Strinjali so se s sklepi seje občinske turistične zveze, da bi ob praznovanju občinskega praznika pripravili prireditev, ki bo poudarila povezanost Jesenic z železarstvom. Imenovan je bil poseben odbor, ki naj bi s soglasjem občine in Železarne to zamisel tudi uresničil. Poslovodni odbor Železarne je o tem že razpravljal in za koordinacijo določil Janeza Poljšaka.

Podprli so stališče o speljavi nove ceste nad strugo Save vzhodno od Žvagnovega mostu in predlog, da se zemljišče sedanega kampa na Jesenicah odda sedanjemu upravljalcu v 99-letno uporabo, da ga bo uredil po evropskih standardih.

Ker v Planini pod Golico niso uspeli obnoviti nekdanje delovne turističnega društva, so menili, naj

prireditve ob mesecu narcis pripravijo gasilsko društvo, ki ima vse potrebne prireditvene prostore in ki je od vseh organizacij najbolj organizirano in delovno. Turistično društvo Jesenice bo pomagalo pri pripravi kulturnega programa, propagandi, pravi daril in drugega. Vsem so poslali pisne predloge in zaprosili za odgovore o odločitvah.

Člani društva so imeli več pripomb tudi na urejenost oziroma neurejenost okolja. Menili so, da je treba na Murovi za poslopjem teritorialne obrambe popraviti ograjo. Neznanci so pobrali klopi pred supermarketom Union. Delovni organizaciji Kovinar so predlagali, naj prihodnje leto kupi nekaj novih klopi, sedanje pa je treba popraviti in prepleškati. Na stopnicah, ki vodijo na most čez Jesenico pri osnovni šoli na Plavžu, bo treba odstraniti plevel. Slab vtis daje tudi podrtja in poškodovana ograja pri Tišlarjevi hiši na Plavžu, ki so jo poškodovali minulo zimo ob čiščenju snega. Izrazili so željo, da bi čimprej imenovali občinskega redarja, ki bi sproti opozarjal na te nepravilnosti. Prihodnja seja bo decembra, ko bodo sprejemali program dela za prihodnje leto.

Branko Blenkuš

PRESTAVITEV NEVARNEGA OVINKA V LOGU

Začele so se priprave na občne zборе in konference zveze sindikatov

V teh dneh so se že začele priprave na občne zборе osnovnih organizacij sindikata in volilne seje konference sindikatov v TOZD, delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela. Po statutu ZSS morajo biti vsaki dve leti in opravljene do konca leta, oziroma na nivoju delovne in sestavljene organizacije do 20. januarja prihodnjega leta.

Občni zbori in konference zveze sindikatov bodo potekale v času zelo vznemirljivih gospodarskih in družbenih razmer, ko je že močno načeta socialna varnost mnogih delavcev in ko je sindikat izgubil mnogo svojega pomena in ugleda. Z vsem tem se bodo morali soočiti člani na svojih občinskih zborih in konferencah in kritično in samokritično oceniti svoje dveletno delo, še zlasti pa, kako so uresničevali usmeritve organizacij in organov v svojem okolju, upoštevali kongresne usmeritve zveze sindikatov in kako so bili uspešni pri utrjevanju in razvijanju svoje ustavne in družbene vloge.

Občni zbori in konference bodo kritično ocenjevali tudi svojo organiziranost, kadrovsko usposobljenost, metode in načine delovanja, ki so pravzaprav odsev razmer in vprašanj okolja, v katerem delujejo organizacije in organi zveze sindikatov. Odgovoriti bodo morali tudi na vprašanje, kako so bile sindikalne organizacije obrnjene k svojemu članstvu, njihovim problemom in interesom in kako so bile uspešne pri razvijanju različnih oblik izražanja interesov, kritike, mnenj, pobud in njihovih uveljavljanju v organih upravljanja v organizacijah združenega dela in delegatskih skupščinah. Ali so predlagale ukrepe in jih tudi izvajale, ker so bili pomembni za uresničevanje ustavnega položaja delavcev, njegovih pravic in materialne varnosti, še zlasti v zvezi z dograjevanjem samoupravnih aktov in ures-

ničevanja načela delitve po delu in rezultatih dela, pri združevanju dela in sredstev in podobno. Oceniti pa bodo morali tudi, kako so bile sindikalne organizacije in organi vključeni v obravnavo rezultatov gospodarjenja in v obravnavo ukrepov za odpravo motenj v gospodarjenju.

Občni zbori osnovnih organizacij in volilne seje konference zveze sindikatov v organizacijah združenega dela ter organov zveze sindikatov, je bilo poudarjeno na seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, so priložnost in možnost za temeljito ustvarjalno in kritično oceno uveljavljanja družbene vloge in položaja sindikata. To pa naj bi bila tudi osnova programskih usmeritev in nalog v prihodnjem obdobju.

Ob pregledovanju in ocenjevanju svojega dela pa bo potrebna tudi kritična ocena vodstev sindikalnih organizacij in organov, še zlasti, s kakšnim uspehom so se zavzeli za uresničevanje dogovorjenih družbenih, gospodarskih in stabilizacijskih usmeritev in ali so pripravljeni in dovolj usposobljeni za zaupane naloge in racionalizacijo dela ter uveljavljanje ustavne vloge zveze sindikatov. Na osnovi tega bo seveda potrebno predvideti morebitne izpopolnitve in zamenjave v organih, vodstvih in tudi nosilcev funkcij pred iztekom mandata na vseh ravneh. Seveda pa bodo zato tudi potrebne temeljite kadrovske priprave in ustrezno kadrovanje. Pri tem, poudarjajo na republiškem sindikatu, je treba

upoštevati, da štiriletni mandat v organih zveze sindikatov z možnostjo enkratne ponovitve ne sme biti avtomatizem in da je potrebno zagotoviti določeno kontinuiteto dela v vodstvih in organih zveze sindikatov.

Pri kadrovskih pripravah in kadrovanju bi dejansko morali izhajati iz spoznanja, da sindikat sedaj potrebuje sposobne, prepričane in hrabre kadre, ki se bodo pripravljali sodelovati in izpostavljati v političnem delu. Kadre, ki bodo dovolj hrabri in usposobljeni, da bodo prelomili z dosedanjim prakso poplave besed, ugotavljanja in sklepov in ne nazadnje z oportunistom in hipokrizijo. Ki bodo zmogli presekat z vedno bolj prisotnim kritikarstvom ali izrekanjem sodb in ocen s polznanjem in polmoralo in ob tem bežati od nič kaj prijetne stvarnosti, ko je v njej treba prijeti za delo in biti resnično popolna osebnost. Danes se namreč vse prevečkrat srečujemo z zagovorniki svobode in demokratičnega izražanja mnenj, stališč in interesov, ki ne vedo ali nočejo vedeti, da je resnična svoboda v javnem delovanju odmejena z moralno, znanjem, resničnostjo, korektnostjo (Matjaž Kmecl).

Današnji čas v interesu delavcev zahteva tudi v delu sindikalnih organizacij več inovativnosti in še zlasti racionalizacije dela (izboljšanje kakovosti dela, znanstveno-tehnične rešitve, smotrno delovanje idr.), da bo sindikat dejansko lahko uveljavil svojo ustavno in družbeno vlogo. Ta kakovostni premik pa je pogojen z odgovornimi vsebinskimi in kadrovskimi pripravami na občne zборе in seje konferenc, pa tudi kakovostnejšo izvedbo v smislu samokritičnosti do lastnega ravnanja v posameznih okoljih.

Vezi prijateljstva

Težki, črni deževni oblaki so viseli nad Gorenjsko kakor velikanski preteč klobuk, ko smo se vzpenjali z avtobusi in osebnimi vozili, domače in italijanske registracije, visoko v škofjeloške hribe do Rovta nad Selško dolino. Tako veliko obiskovalcev je zadnjič videlo to hribovje marca 1945, ko so tod besneli Nemci s svojimi sodelavci, da bi uničili slovenske in italijanske partizane.

Komisar škofjeloškega odreda Tona Volčič in Mario Fantini, komandant divizije Garibaldi Natisone, ki je imela v svojem sestavu brigado Gramci, sta odkrila spomenik tedanjim skupnim bojem tod okrog. Ta obdelani kamen naj bo simbol prijateljstva med slovenskimi in italijanskimi partizani, skovanega v trpljenju in zapečatenega s slovensko in italijansko krvjo. Italijanski komandant je med drugim poudaril, da so bile italijanske partizanske brigade dokaz, da je v tedanji Evropi obstajala še druga Italija, ki ni marala fašizma in njegovega nasilja.

Povezovalce nad vse prisrčnega kulturnega programa je med drugim dejal: »Lahko zapreš v ječo telo, toda duha, čustev, borbenosti in predanosti svobodi ne moreš. Ta najde vedno prej ali slej izhod, četudi so ovire na videz še tako nepremagljive.« Dva zbora, mešani in moški, sta globoko občuteno zapela partizanske pesmi v slovenskem in italijanskem jeziku. Otroci s teh samotnih gorskih kmetij so pristrčno recitali partizanske pesmi. V močnem vetru so plapolale slovenske, jugoslovanske, italijanske in proletarske zastave. Vse to je izvabilo v marsikatero oko solze ginjenosti. Spomenik skupnega boja in grobnico slovenskih in italijanskih padlih partizanov smo zasuli s cvetjem; zraslim na slovenski in italijanski meji. Posebno lepo obeležje so postavili v teh bojnih padlemu Manfredi Mazzocca-

Tordu, ki je bil komisar 158. brigade Antonia Gramsci. Rojen je bil 23. novembra 1918 v Bologni, padel pa 23. marca 1945 v Rovtu; zdaj je italijanski narodni heroj. Slovesnost so pripravili skupaj z ANPI — združenjem partizanov Italije.

V prihodnje na Rovt ne bodo prihajali le predstavniki Ljubljanske

banke-podružnica Škofja Loka in mladina, ki so prevzeli skrb za obeležja, sem se bodo vračali tudi mnogi Slovenci in Italijani, da bi še naprej kovali, utrjevali in negovali vezi prijateljstva, medsebojnega razumevanja in boja za mir.

Skozi vse redkeje oblake in megle je končno prodrlo oktoprsko sonce in pozlatilo visoke škofjeloške hribe in prelepe hribovske domačije. Velika jata ptic je svobodno drsela proti jugu. Obrabi petstoglavne množice so zasijali v tihi sreči ljudi dobre volje.

Marija Sitar

Okrogla miza o vlogi kartografije v turistični propagandi

V turistični propagandi so zelo uporabni tudi različni zemljevidi. Tega se dobro zavedajo pri Turistični zvezi, Planinski zvezi in Automoto zvezi Slovenije.

Za izdelavo vseh vrst zemljevidov prizadevno skrbe pri Geodetskem zavodu SRS in Inštitutu za geodezijo ter fotogrametrijo FAGG, kjer imajo sposobne kadre in tehnologijo, ki omogoča izdelavo različnih zemljevidov na evropski ravni. Po dosedanjih izkušnjah gostje iz drugih republik in tuji gostje, ki prihajajo na Gorenjsko, najraje kupijo geografske karte Gorenjske, Slovenije, Jugoslavije, karte Julijskih Alp in Triglavskega narodnega parka. Center za ekonomsko in turistično propagando pri Gospodarski zbornici Slo-

venije, je založil turistično karto Slovenije, ki so jo leta 1985 izdelali pri Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani. Izdelana je tudi turistična karta Jugoslavije. Najbolj prizadevni na tem področju so po mnenju in oceni Zveze geodetov Slovenije pri Planinski zvezi Slovenije, kjer so uspeli izdati planinske karte in vodiče za skoraj vsa gorska področja od Julijcev do Pohorja. Do leta 1990 naj bi bila vsa Slovenija pokrita s planinskimi kartami.

Da bi ta prizadevanja v prihodnje čimboljše tekla, Zveza geodetov Slovenije v soboto, 17. oktobra, ob 11. uri pripravlja v hotelu Kompas v Kranjski gori, okroglo mizo na temo NAČRTI IN ZEMLJEVIDI V TURISTIČNI PROPAGANDI. Vodil jo bo dr. Branko Rojc, predsednik kartografske sekcije Zveze geodetov Slovenije.

Glavni namen posveta je, da bi izboljšali mesto in vlogo turistične kartografije in organizirali delovno skupino, ki bo to delo v prihodnje ustrezno usmerjala. Radi bi uredili banko turističnih informacij, uvedli avtomatizirano kartografijo in začeli tudi z izobraževanjem za uporabo teh kart.

Branko Blenkuš

Darovali so:

Za spomenik herojem in revolucionarjem v Spominskem parku na Plavžu so darovali:
Izvršni svet Skupščine občine Jesenice 100.000 din
Občinski odbor ŽZB NOV Jesenice 100.000 din
Tončka Konobelj, Titova 89, Jesenice 10.000 din

Odbor

Sredi septembra so začeli z rekonstrukcijo ceste v Logu pri Kranjski gori. S prestavitvijo ovinkov se bodo tako izognili najbolj nevarnemu odseku magistralne ceste med Ratečami in Jesenicami, na katerem je bilo že vse preveč nesreč. Vozniki si bodo vsekakor oddahnili, saj bo cesta predvidoma narejena že pred zimo. Novo cesto gradi Cestno podjetje iz Kranja, denar pa je dala Skupnost za ceste Slovenije. Novi odcep ceste bo stal približno 240 milijonov dinarjev.

Besedilo in slika:
A. Kerštan

Dopisujte

SONJA KORANTAR

Dovška zgodba

(izbor zapiskov)

Povezanost rodu izven kroga in stanja predhodnikov je več ali manj podarjena in obljubljena s prvim žganjem in kurjenjem oglja tam daleč neke v sivi davnini. Ne verjamem v pravljice, pa vendar mislim, da smo kot ena obeh strani Karavank — torej smo posledica preseljevanja in odseljevanja ljudi iz zemlje nesvobodnjakov daleč na novo — ali bolje v stran, kjer je pričakovanje svobode tista želja in potreba po življenju, ki nas vse drži »nad vodo«. Ona stran Karavank je prvobitna domovina, je ime in začetek rodu, ona stran Karavank je pravzaprav nekaj nezemeljskega, pa vendar domačega. Spomin rodu je pečatni prstan rojstev, ki so bila oziroma še bodo. Hiše so pravzaprav koč, hlevi in domovanje družin, ki so se ukvarjale oziroma želele ukvarjati z gospodarstvom — tu mislim na vzrejo živine ali obrtniške dejavnosti. Ime, ki ga nosiš, si moraš zaslužiti, je odsev tvojeja — si ti, več ali manj obarvan s predniki. Žagan in »prismojen« s prvim lesom, s pravo mavrico dejanj in človeške neuničljivosti. Pogoj, da obstaneš, tudi tvoje ime — tvoja roka in občutek dela — tistega, pravega in neodložljivega. Konji in žganje oglja — kakšna povezava — kakšna potreba po duhu in dihu gozda — prvega in stvariteljskega. Sch... ali Š... biti žgan, kovani z železom ali jeklom, to je enačja rodu, nova idiličnost pokrajine in rasti. Vse to se zrcali v podobi Fel... ali Lav... zrcali se v očeh dovškega polja in gozda, obdanega prav tako s trnjem kot gozdovi jelše ali bora ali hrasta. Videnje pa ni isto za vrati neskončnosti. Iskanje polpretekle zgodovine na tej strani Karavank je preveč politično ekonomsko odvisno od dejanskih posledic dejanj in potomcev, je zatišje pred nevihto ali bolje pred velikim poho dom preživetega rodu. Nadaljevanje in konec sta kot mavrično obarvan spomin, na katerega ne moreš položiti roke in glave in si odpočiti.

Tako kot sredinska cesta loči Dovje in Mojstrano, se loči in razloči stopinja potomcev. Stapljanje s prvotno domovino je pozabljeno, odtrgani so sadeži, grenki in smrtni, prav sredi obljub pozabljenja. To sta vedela starša še kako dobro, to ve tudi Lojze, ki je pozabil na svet in smeh SCH... in se obrnil daleč stran od Š... da le Sava odnaša, odnaša pozabljenje.

Ko bom umrla, me pokopljite na Dovjem, kjer tako lepo sij sonec in tako lepo zeleni brza sredi travnikov, ko bom umrla, naj bom pokopana sredi pokopališča, kjer je mir in večnost pokrajine tako blagodejna, je govorila moja stara mati. Ni vedela, da je res, da si pokopan in ležiš sredi zelenja, kjer je pravzaprav pokopališče. Smrt sicer pride, drevo je isto kot pred rojstvom, le besed ni več, te so dokončne in spet dokončne.

Nesčetokrat sem odšla na Dovje v Mojstrano, v šolo na Dovje, v Mojstrano domov. Bogati so bili dovški vaščani s svojo šolo, saj je mladež iz Mojstrane upogibala hrbet pod težo šolskih knjig in gulila čevlje (če jih je imela) v dve globeli na Dovje. Prav o teh globelih se mi zdi, da imata oba kraja v živo šiv — hote ali nehoti. S tema dvema strminama se delita vasi (v sodobnem času si malo bolj podajata roke) tudi cerkev — dovško belo devico, za katero je prostor in čas odmeril »po božjih zapovedih« najlepší kos dovških njiv.

Sicer je v Mojstrani cerkev bila — meni se zdi kot iz ajdovskih časov ali iz časov bleščečega gradu Kamna v Dragi — le škoda, da je skopost in neumnost vaščanov zatrla ta del gorenske zgodovinske vednosti. Obe cerkvi pa sta v resnici stisnjeni v pest prav na koncu vasi in sta kot spomin in pečatni prstan preživetih. Škoda je nepopravljiva in zaključena in nihče se več ne obrega ob ta del mojstranskih časov. Spomin se mi kruši ob misli, da sta pravzaprav Dovje in Mojstrana moji vasi — sicer ciganski in nihče ne ve, da sta prav ta dva kraja odtrgala mojo dušo iznad savskih brzc. Ne domačink, ne pravi vaščanki mi je določeno stanje izven kroga teh ljudi, rojeni le po naključju in mogoče še v večjo žalost moje stare mame, katera pa me ni nikdar res vzela za svojo; kot iz trte zvita in nezarešen »dovški pankrt«. Časi mojega rojstva so bili napeti — informirajoški — časi mojega odrasčanja pa to pot in stezo samo potrjujejo. Nisem si želela nobene stvari boj kot to, da bi bila neke doma, da bi stala moja rojstna hiša kot vesoljni šotor za mene, za mojo dušo, za moje telo. Materina dedščina je škopa, očetova še bolj — sa-

mo, da sem bila na Štajerskem pri babici — pri onami — v lončarski hiši še najbolj doma. To moram še povedati.

Vsako poletje smo se odpravili (brez očeta) v materino vas. Kot iz Kranjčevih povesti so stale hiše, s slamo krite, z voli in purani pred novozgrajenimi štalami, s široko planjavo in vonjem žita. Trga se duša — na pragu doma obsedi in se spominja toplih rok Omame, ki me vabi in pod trto v senci — na vozu upreženem v par volov — sem doma. Kot cigan. Potujem, se peljem, se vozim in nič ni bolj domače kot gibanje. Moja mama je hči štajerskih polj, lončarjev rok — oblikovana zgodaj in zgodaj ožgana z znakom dobrih ljudi, moja mama so pravzaprav Kranjčeve povesti in vsak stisk roke je kot upognjeno žitno polje. Moj oče je sicer Dovžan — je sin tesarja ali gozdarja — sin tovarniškega delavca in »Ta Mihelastega« — a je trd, neizprosni in gorenski. Starša sta kot dve vodi — le da je ena Nil, ena pa severna voda — fjordovi vetrovi so jima obema blizu.

Smešno pa je vendarle — Dovje ima cerkev — sam Aljaž je maševal v njej — Mojstrana pa je navkljub zgradila imeniten hotel — vsaj v tistih časih je to bil. Bil pa je v prvih tistih časih dohodek, denar, bogastvo in imenitnejši del ljudi je prihajal v Mojstrano, v hotel, v zdravilišče. Misli vaščanov pa so bile usmerjene naprej — daleč od težkega dela, ljubezen do gora in življenja je rodila še marsikatero novost. Sava, ki teče ob Mojstrani, je bila prijetna in mirna, potoček, ki pa je tekel skozi Mojstrano, je idiličnost pokrajine samo potrjeval. Velikost »hotela« in pomembnost same stavbe se je izkazala kot pametna investicija in še danes je Mojstrana del gorenskega turizma. Iz Mojstrane so hodili in še hodijo turisti na Triglav, v Radovno, v Tamar in sanjajoče gozdove zdravilnega zraka. Vaščani Dovja pa so imeli svojo cerkev, pa v Reber (h kajzarjem), pa navzdol v Mojstrano in njeni ljudje pa so upogibali hrbet v obe globeli, pa v strmini do cerkve jim tudi nihče ni prihranil. Pot je bila ploščana ob koncu vasi — do božjega hrama — samopotrditve je bila potešena.

Moja mama pravi, da je pomembno samo tisto, kar lahko potegneš iz sanj, ni več prave realnosti in ne življenja brez premišljevanja in odrekanja, tako v realnosti kot v sanjah. Ne vem, če misli to, da smo vsi dobri ljudje ali pa misli na pravico rojstva in smrti. Moja mama je kot pokrajina okrog Mure, topla in nezahtevna, materinska in rez gora, po katerih se trudiš in potiš. V svoji duši ima velikanski šotor, pod katerega me skriva pred dežjem in severnim vetrom.

Bila je učiteljica, takoj po vojni, ko so jo spustili iz zaporov v Mariboru — ne, to je bilo že prej, ko so mariborske zapore bombardirali, so ujetniki ušli in kdor si je v tistem kaosu rešil glavo, je lahko upal, da bo svoboden ali pa je tvegal ponovno »racijo« oziroma saj je bila še vojna (zapor). Torej takoj po končani vojni je šla v šolo — ali tečaj ali seminar — kaj vse so počeli, da so izločili kader za naprej (svetla prihodnost je bila podana v mavričnih barvah — kdo bi si mislil, da je možna takšna bledica), se izšolala in šla v službo v Apače. Ko pogledam na zemljevid Slovenije, se mi zdi, da je prav ta kraj rojstvo moje mame. Črka A ima svoj začetek — kraj sam pa je kot romantično obarvana figura ljudi. Prekmurskih, tammurskih ali čezmurskih — naših slovenskih in toplih, vas občutij in občutenih svetih resnic.

Mnogo let se vozim mimo Dovja, usakokrat dobi vas svoj obraz in svoj začetek. Sredinska cesta, ki naj bi bila ločnica med eno in drugo vasio, me samo razpne in razdvoji, kot serpentinast »hudič« se razteza in se mi porogljivo smehlja. Res pa je, da vas dobi enkrat sliko ugasnjene sonca, ali mrtvega ognjišča, drugič pa je božja pot — pa spet kot spomin in prošnja za dovoljenje bivanja v njenih nedrih. Cesta, ki vodi enkrat spredaj in enkrat zadaj, enkrat na vzhod in spet na zahod, je pravzaprav posuta s črnimi kamni, po katerih ni dovoljeno hoditi ali vsaj občutiti hlad črnine. Vas je kot vse gorenske vasi last izbrancev, je skrita pod okrilje cerkvenega zvoniča in spet razprostrta v roke polj, v dlani pašnikov v Rebru ali v duši vaščanov. Nad vasjo (kot stara pesem) se je razprostirala planjava, na kateri je bila vojaška opazovalnica. V njej so bili granicirni, pazili so na nedovoljene prehode meje in na kmetije, ki so pasli živino. Že zdavnaj je

ugasnil spomin, še bolje prerasel mah ali planjavo pokril pepel od kurjenja ali sežiganja dračja. Tudi ta pot je bila posejana s spomini in vkreber se je vila ali vijugala kot rajska kača. Boj se njenega pika!

»Ljubica!« me kliče v sanjah možka podoba. Velika in močna — z rokami kot sonce, in usti polnimi sanj. »Ljubica«, pravijo sanje, sredi polja je oaza, polna vode in belih dreves. Sredi vrta se ne boj ljudi in njihovih strasti. »Ljubica«, so besede iz ust božanskih prerokb in bogokletnih dni — ne boj se ljudi!

Ljubljana, tista v kotlini — nekoč močvirnata in nedostopna, mi odpira nihajna vrata. So to vrata svetlobe in dneva ali pa vrata, za katerimi si izgubljen in neimenovan. Na Dovjem smo občasno imeli služkinjo, ki pa ni bila prava služkinja, saj je le tu in tam prišla pomagat mami pri čiščenju ogromnega šolskega stanovanja. Ladijski pod v kuhinji in sobah je bil sicer lep in topel, garanje pa nikdar ni bilo poplačano. Kaj pravzaprav pomeni denar, ki ga poješ in oblečeš in spet si sam — postaran in reven še bolj — telesno in duhovno izčrpan. Sem prišla na nihajna vrata v Ljubljano po spomin, na romanje ali odkrivanje včerajšnjih obljub. Ne morem si kaj, da ne bi slišala glasu — sanjskega glasu. »Ljubica«, sanje potovanj in sanje resničnosti me vklepajo, me razburjajo in sama sem odšla z vrčem po vodo — le škoda je, da ni bil namenjen meni. Zeja ostane, sanje tudi — možki fantazmi mi razjedajo dušo in samo uprašanje, ali bolje uprašanja ne odkrivajo resnice. Pot ljubljanskih želja ostane — odprta in gromka, neizprosna, skalnata in zamgljena — prav kotlinska in močvirnata.

Vračam se kot popotnik brez malhe in popotne palice spet nazaj med dovška »rebra«, med gozdove, ki jih že zdavnaj ni. Sredi polj se odpre jantarna luč, morja in skalnato pobočje dobiva podobo dovške cerkve in sredi le-teh stojim — kot peresna in posekana v sekiro preroka. Skarabej — ponujen in darovan v moje naročje, je grob — hrapav in vsaka moja trditve o sovraštvu in bojazni, usta vestalke spremenijo v ogromno smejočo se gmoto. »Ljubica«, pravi možka podoba — greva v polje, iz hiše steklene — daleč od obrazov skarabeja; »Ljubica«, pravi, greva sredi trav in dolin po luč in prerokbo, nimava strehe dovških hiš na dlaneh, zajezila naju je Sava in vkleščila v rod — pravih in nepravih! Veriga, ljubica, je pretargana in nobeden več, ne »Š...« in ne »SCH...« naju več ne spne. Pokrajina je kot žamet, bleščeč in mehak, je poljubljanje in vračanje v temni rov, »rov« izkopanih okostnjakov in svetlečih iskric — podob življenja. Luč — komu sveti na koncu, kdo bo deležen časti ugašanja — komu bo podarjeno roko spel v besede in zastore polj?

Ladislav Črnologar:

Sabotaža

»Kaj hočete?« je vprašal Hren. »Kaj hočemo? Še sprašujete? Hočemo, da se ta obrat enkrat že spravi v red. Tako ne gre več naprej. Pokličite nazaj tiste italijanske makaronarje, tiste monterje in naj spravijo to ropotijo v red. Zadolžili smo se za težke denarje in tu imamo kup železja, ki več stoji kot dela.

»Kdo ste vi?« je uradno vprašal Hren.

»Predsednik zbora delovne skupine sem.«

»A tako, ravno prav. Skličite skupino in jim pojasnite, kako neodgovorno se dela. Te stroje smo že uradno prevzeli. Na prav takih se bili na praksi in tam so menda v redu delali.« je prešel Hren takoj v proti napad.

»Bili smo na praksi in že tam smo videli, da to pri nas ne bo teklo, kar smo tudi povedali, a nas nihče ni poslušal. Tam so skla-dišča polna rezervnih delov, tam je kup strokovnjakov, ki odgovarjajo za določene sklope...«

»Tukaj sedaj ne bomo reševali tehničnih problemov.« ga je prekinil Hren.

»Kje pa jih bomo? Morda gori v beli hiši?«

»Kakšni beli hiši?«

»Ja, tako delavci pravijo novi upravi zgradbi, kjer menda bolj administrirajo kot ameriška administracija, kjer vas je že toliko zaposlenih, da ste v napoto drug drugemu, a ti delavec delaj za kup lenuhov s čistimi rokami.«

»Kdo pa je kriv, da je tako? Sem se morda jaz spomnil, da je potrebno vedno več papirja, na kupe naročil, analiz, planov in podobnega?«

»Je že tako pri nas, da nihče več ni ničesar kriv, da se izgovarjamo drug na drugega in da prav zato vedno slabše delamo.«

»Ja, gori v beli hiši, kot pravite, se lahko izgovarjamo drug na drugega.« se je pošteno razjezil Hren, »a tu se ne morete. Predsednik zbora delovne skupine ste.

Skličite skupino in poiščite tistega, ki je kriv, da so se sedaj ustavili stroji, da se ne dela, da morda ne bomo delali štirinajst dni, mesec ali celo več. Zakaj mislite, da sem tu sredi noči, da sem prišel poslušat taka neumestna očitanja?«

»Spraševal sem se že, zakaj ste prišli. Kaj se dogaja?«

»Prišel sem, da rešujem stvari, kolikor se sploh rešiti dajo. Vi pa pojdite in poiščite tistega ali tiste med vami, ki vam odjedajo kruh, tiste, ki so spustili kri obratu.«

»Kakšno kri?«

»Nekdo je izpustil olje iz rezervoarjev...«

»Sirokopleči možakar ni rekel ničesar več. Popravljal si je kapo in odšel.

»Tako, Hren, zdaj vemo vsi, kar je tudi prav,« je rekel Lapajne, ko je možakar zaprl vrata. »Kako si sploh lahko pomislil, da bi tako veliko škodo lahko prekrili,« je še vprašal.

»Šokiran sem bil in sem samo na glas premišljeval,« je odvrnil Hren.

»Pokličeva UNZ? Več ne smemo odlašati.«

»Da, pokličita,« se je težko vdal Hren.

Lapajne je zavrtel številčnico na telefonu in takoj dobil zvezo.

Nekaj časa je pojasnjeval, povedal ime in priimek, potem pa počasi odložil slušalko.

»Pridejo?« je vprašal Hren.

»Pridejo!« je potrdil Lapajne. Hren si je prižgal cigareto in zakoračil po pisarni sem ter tja.

»Hren, mi hočeš nekaj pošteno odgovoriti?« je čez nekaj časa vprašal Lapajne.

»Kaj bi rad?«

»Glej, od vsega začetka delava tu skupaj, v tej tovarni. Oba dobro veva, kako smo delali, čemu smo se vse odrekli, da smo danes tak kolektiv. Tudi družba je veliko pomagala, da smo se tako razvili. In zdaj, ko bi moralo iti vedno bolje, ko bi družbi lahko znatno vračali, je pa prav obratno. Ubavamo se z vedno večjimi težavami. Hren, veliko si imel pri tem, da smo uvozili to tehnologijo, kljub dokazom, da je druga boljša, kljub dokazovanju o nesmoternosti tolikega zadolževanja. Prej smo delali s starimi stroji, že čisto iztrošenimi, pa smo ustvarjali dobiček, zdaj smo pa na robu rentabilnosti. Ne morem se znebiti občutka, da zdaj več delamo za kapitaliste kot kdajkoli. Vse skupaj se mi dozdeva kot izdaja, kot da se prodajamo, kot da nas je nekdo prodal. Se zavedeli se nismo in že smo bili trdo v primežu svetovnega kapitala, ki nas stiska in duši. Hren, s takim elanom smo zastavili to naše novo življenje, pa smose tako hitro upehali, izgubili... Imam občutek, kot da je to premetena igra, kate-re smo se zavedeli šele, ko je že skoraj prepozno. Hren, zakaj delamo tako? Ti veš veliko več kot jaz. Venomer si na sestankih — od občine tja do republike — Hren, zakaj?«

»Ej, stari, Lapajne, na to je sto odgovorov...«

»Hren ne izmikaj se!«

»Na kaj takega ni enostavno odgovoriti.«

»Mene ne moreš preslepiti z globokoumnim govorjenjem, kakršnega navadno uporabljaš, da namreč veliko govoriš in nič ne poveš.«

»Je pač tako, da včasih nimaš kaj povedati, da bi tisto, kar rečeš, napak razumeli, tolmačili.«

»Nočeš odgovoriti.«

»Lapajne, kaj naj ti odgovorim? Morda to, kar že vrabci čukajo, da smo preveč enostransko hoteli, da smo preveč zanemarili kmetijstvo na račun industrije, pa pozabljali, da industrija potrebuje kadre, ki se na novo delo navadijo šele skozi generacije...«

»Pustiva splošne ugotovitve. Zakaj je tako tu pri nas, v kraju z industrijsko tradicijo, tu, zdaj? In odgovorna sva ti in jaz.«

Hren se je ustavil v svojem korajenju po pisarni, dvignil obrv nad levim očesom in pozorno pogledal Lapajneto.

»Stari, na kaj namiguješ?«

»Hren, ne živi se več pošteno.«

»Lapajne, kaj pa se greš zdaj sredinosti?«

»Že nekaj časa iščem priliko, da bi se pogovoril s tabo na samem, pa te ni moč dobiti, zdaj ko ste me precej odrinili stran od glavnih dogajanj v podjetju. Povedati sem ti mislil, da ljudje marsikaj govorijo in verjetno ti je že kaj prišlo na ušesa.«

(Nadaljevanje)

RUDOLF ARH:

Vaški motiv, tuš

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Na dnevnem redu 50. seje izvršnega sveta občinske skupščine Radovljica 6. oktobra je bilo več osnutkov odlokov, ki naj bi jih sprejeli delegati občinske skupščine na prihodnjih zasedanjih zborov: osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o organizaciji in delovnem področju upravnih organov, odloka o sekretariatu občinske skupščine in izvršnega sveta, osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupne strokovne službe SIS materialne proizvodnje, osnutek odlokov o prostorsko ureditvenih pogojih za plansko celoto Bled in Radovljica, odloka o urejanju zelenih površin v naseljih, razen tega pa še spremembo odloka o zazidalnem načrtu Lesce — center. Seznanili so se tudi z informacijo o zaposlenosti po OZD v občini v letu 1986 ter s posledicami nedavnega neurja v Bohinju.

● Predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman je 14. oktobra sklical delovni posvet s predsedniki krajevnih konferenc SZDL. Razčlenjevali so potek priprav na programsko-volilne seje krajevnih konferenc SZDL, ki morajo biti opravljene do konca oktobra. Dogovorili so se o načinu evidentiranja možnih kandidatov za nova vodstva KK SZDL ter za oblikovanje predlogov kandidatov za predsednika, podpredsednika in sekretarja OK SZDL Radovljica, za mnenja o ponovni kandidaturi Jožeta Smoleta za predsednika RK SZDL Slovenije ter za druga vodilna mesta v republiški in zvezni konferenci SZDL.

● Zveza telesnokulturnih organizacij občine Radovljica je v začetku oktobra organizirala v Lescah občinsko prvenstvo šolske mladine v krosu, nato pa še občinsko prvenstvo v krosu za člane telesnokulturnih in športnih društev v Mošnjah. Pri solarjih so bili najuspešnejši osnovnošolci z Bleda, pri športnikih pa člani domačega TVD Partizan Mošnje.

● Na skupnem sestanku KS in predsedstva KK SZDL ter delegacij za zbor krajevnih skupnosti v občinski skupščini Radovljica so prejšnji teden podrobno razčlenjevali družbeni plan občine Radovljica za obdobje 1986/90 s posebnim ozirom na načrtovano gradnjo avtoceste, lokacijo Zavoda Matevža Langusa in na prostorske načrte.

● Kadrovska komisija pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica je na 11. seji 6. oktobra ponovno obravnavala potek evidentiranja možnih kandidatov za podpredsednika in sekretarja občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica, ker dotlej ni bilo nobenega odziva.

● V Festivalni dvorani na Bledu je bilo od 7. do 10. oktobra III. jugoslovansko posvetovanje o ekonomiji in organizaciji informacijskih sistemov. Pripravila ga je zveza komunistov Jugoslavije in Slovenije in se ga je udeležilo okoli 200 jugoslovanskih strokovnjakov s tega področja.

● Od 1. do 3. oktobra je slovensko slavistično društvo organiziralo v sodelovanju z vodstvom osnovne šole dr. Janez Mencinger v domu Joža Azmana v Bohinjski Bistrici posvetovanje. Udeležilo se ga je nad petsto udeležencev, ki so poslušali kar 35 referatov o strokovnem pedagoškem delu, o sodobni slavistiki s posebnim ozirom na osebnost in dejavnost bohinjskega rojaka pisatelja dr. Janeza Mencingerja.

● Občinski odbor Rdečega križa Radovljica je vsem OZD in delovnim skupnostim v občini pred tednom dni razposlal obvestilo o sodelovanju v akciji »Solidarnost na delu«, ki je letos od 11. do 22. oktobra. V tej akciji bodo razen starega papirja zbirali tudi denarne prispevke za humanitarne namene. Občinski odbor je za te prispevke ustanovil poseben sklad.

● V občini Radovljica v letu 1986 niso dosegli načrtovane rasti zaposlovanja v delovnih organizacijah Sukno Zapuže, ker so posodobili proizvodnjo in s tem povečali produktivnost. V Lesnem industrijskem podjetju Bled in v Elmontu Bled pa kljub prizadevanjem niso uspeli dobiti ustreznih kvalificiranih delavcev.

● Delavci Slovenije ceste iz Ljubljane že od letošnjega julija gradijo nov betonski most z nosilnostjo 60 ton čez Savo med Posavcem in Otočami. Zgradili naj bi ga do konca oktobra, odprli pa za praznik republike. Novi most je malo višje od sedanjega lesenega, ki je krajanom vseskozi delal preglavice. Nov most je dolg 101 meter, širok pa 8,5 metra. Stal bo nad 430 milijonov din.

● Od 15. oktobra naprej Elena Begunje v svojih prodajalnah v Begunjah, Beogradu, Titogradu in v Zagrebu prodaja smuči in drugo športno opremo tudi na kredit za dobo 14 mesecev z 12 % obrestmi. Polog je četrtina vrednosti kupljenih smučí oziroma športne opreme.

● V sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bilo 7. oktobra posvetovanje predsednikov osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata iz radovljiske občine. Spregovorili so o aktualnih vprašanjih izvajanja družbenega plana občine in o poteku usklajevanja samoupravnih aktov s področja nagajevanja. Največ pozornosti so namenili pripravam na občne zbornice v osnovnih organizacijah in v zvezi s tem sprejeli rokovnik za izvedbo posameznih nalog. Občni zbori bodo sklicani najkasneje do 20. decembra 1987.

● V radovljiski občini je bila lani dosežena 2,2 % poprečna stopnja rasti zaposlenosti, s čimer so precej presegli resolucijska določila o zaposlovanju. Na večjo rast zaposlenosti so vplivali: povečan obseg proizvodnje in storitev, večja usmeritev v izvoz in nove zmogljivosti, nezasedenost delovnih mest iz prejšnjih obdobij in zaposlovanje lastnih študentov oziroma pripravnikov.

● Poleg redne vzgojnovarstvene dejavnosti in priprave na osnovno šolo za predšolske otroke (bivša mala šola) Vzgojnovarstvena organizacija Radovljica organizira tudi letos v vseh 17 oddelkih vzgojno dejavnost za otroke, ki niso vključeni v vrte. Uvedli so ure pravljic, s katerimi so se že lepo uveljavili prejšnja leta.

● Svet knjižnice Anton Tomaž Linhart v Radovljici je že junija presojal problematiko knjižnične mreže v občini in ugotovil, da vseh 17 krajevnih knjižnic zaradi velikih stroškov in kadrovskih potreb ne bo kos svojim nalogam. Manjše knjižnice namreč ne morejo izpolnjevati minimalnih pogojev — tako po številu obiskov bralcev kot po izposoji knjig. Knjižnični svet je sklical posvet s predstavniki prizadetih krajevnih skupnosti, da bi se dogovorili o morebitni ukinitvi manjših knjižnic in priključitvi k večjim. Vendar odziva ni bilo. Svet je zato sklenil posredovati pobudo za takšen razgovor s predstavniki KS in KK SZDL občinski konferenci SZDL Radovljica.

● Ob tednu otroka so 9. oktobra v Šivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo ilustracij Marije Vogelink, akademske slikarke, in razstavo gledaliških mask in lutk Eke Vogelink, akademske slikarke. Ob otvoritvi je nastopila plesna skupina »Akt« Ane Vovk — Pezdin s predstavo »Tehtanje duš«. Razstava v Šivčevi hiši bo na ogled do 1. novembra.

● Ovčerejsko društvo Stara Fužina je v nedeljo, 4. oktobra, pripravilo ovčerejski dan z veselico. Pred tednom so namreč lastniki pripeljali svoje ovce (teh je okoli 300) s pašnikov na Dednem polju. Poleg poskočnih viž, ki so zvalile udeležence na ples, so pripravili tudi srečolov z glavnim dobitkom — plemenskim ovnom.

● V srednjeročnem planu razvoja krajevnih skupnosti Zasi pri Bledu je predvidena tudi komunalna ureditev zemljišč za 35 individualnih hiš. V dogovoru s Komunalnim podjetjem Radovljica bodo skupaj s kraji naselja Jermanka v krajevni skupnosti Bled zgradili čistilno napravo za vse nove stavbe na tem območju. Zgraditi bodo morali tudi primarni korektor in obnoviti cesto Bled — Zasi, vključno z gradnjo pločnikov, javno razsvetljavo in kanalizacijo.

Ponujajo ponovne spremembe in dopolnitve zakona o stanovanjskem gospodarstvu

V poročevalcu Skupščine SR Slovenije so bile v 19. številki 20. julija objavljene teze osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskem gospodarstvu (ZSG). V tehaz je predlaganih nekaj radikalnih sprememb in dopolnitev ter popravkov ZSG. V 36. številki Železarja je o teh tehaz pisal Božo Pančur.

Iz izkušenj vemo, kako se konča s takimi in podobnimi predlogi. Tako ali drugače pa bo to prizadelo skoraj polovico prebivalcev naše občine. Vem, da sem osamljeni stolec, vendar ne odneham. Razmišljam o tem vprašanju in zato tudi kaj napišem. Težko sprejemam malomeščanščino in brezbriznost, ki se vztrajno zadržuje v zavesti uporabnikov družbenih stanovanj, čeprav se nam slabšajo razmere in položaj. To se nam že maščuje in slabo se nam piše v prihodnosti.

Predlaganih je 49 tez osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah ZSG. Velja si ogledati naslednje:

● 3. teza predlaga spremembo 12. člena ZSG: »S stanovanjem in stanovanjskimi hišami v družbeni lastni gospodarijo stanovanjske skupnosti v skladu z načeli, določenimi v tem zakonu.«

Predlagana sprememba 12. člena ZSG skupnosti stanovalcev odvzema dosedanje pravice in dolžnosti pri gospodarjenju s stanovanjsko hišo. Hkrati s tem se odpirajo še druga vprašanja. Na primer: kako bo stanovanjska skupnost opravljala gospodarjenje s stanovanjem in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti? Tudi sedanja pravica in dolžnost skupnosti stanovalcev je bila le for-

malna, ker so to naloge bolj po domače prevzeli pri Dominvestu. Ali bo tako tudi v prihodnje? Na to vprašanje v navedenih tehaz ni odgovora. Če doslej so se na vprašanje gospodarjenja s družbenimi stanovanjskim skladom premalo lomila kopja.

● 7. teza spreminja 18. člen ZSG, ki ureja elemente samoupravnega sporazuma o temeljih plana stanovanjske skupnosti. Določilo sedanjega 18. člena ZSG se s predlagano tezo zmanjša s 25 na samo 8 alinej.

Taka sprememba določila se ne pomeni, da se bo tudi uresničevala v konkretnem delovanju skupščine in organov stanovanjske skupnosti. V tak dvom nas spravljajo vsa dosedanja poročila delovanja stanovanjske skupnosti. Nismo zasledili sklicevanja oziroma navedbe določil samoupravnega sporazuma, na podlagi katerih se je tako in drugače odločilo, so se ali ne uresničevala njegova določila itd. Nasprotno, ugotovili smo lahko kršitev določil obravnavanega sporazuma, kot da se je nanje pozabilo. V tem so bili izvori kritike na račun Dominvesta.

● 10. teza predlaga dopolnitev 25. člena ZSG, po katerem naj bi v prihodnje iz čistega dohodka namenili sredstva za stanovanjsko gradnjo in prenovu tudi zasebni obrtniki in ob-

čani, ki opravljajo umetniško ali drugo dejavnost.

● 12. in 13. teza predlagata črtanje 27. in 30. člena ZSG, ki sta urejala vprašanje načela vzajemnosti in združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo. To z dodatki in manjšimi popravki urejajo naslednji členi ZSG: 31.a, 34., 35., 36. in 37.

● 21. teza prinaša spremembo 40. člena ZSG. Stanovanja in stanovanjske hiše, ki so jih zgradile ali pridobile OZD, delovne skupnosti ali druge družbenopravne osebe, se preneajo v gospodarjenje stanovanjski skupnosti.

● Zanimiva je 26. teza, ker predlaga črtanje znanega 47. člena ZSG, ki je urejal status delovne organizacije posebnega družbenega pomena, ker ji je bila glavna dejavnost opravljanje del in nalog v zvezi z gospodarjenjem s stanovanjem in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti za skupnosti stanovalcem na podlagi pogodbenega odnosa. V našem primeru gre seveda za Dominvest. Glede navedenega se ponujajo možnosti za drugačno rešitev, kot smo jo poznali doslej.

● 31. teza nakazuje radikalno spremembo 55. člena ZSG, s katero se odvzema skupnostim stanovalcem še druga pravica, čeprav je bila že doslej le formalna, pravica gospodarjenja s stanovanjem. Gospodarjenje s stanovanjem se prenaša na stanovanjsko skupnost v skladu z zakonom. Stanarini naj bi se oblikovala in uporabljala v skladu z enotno metodologijo za določanje in evidentiranje stanarin v SRS, s sprejetimi normativi in standardi za vzdrževanje in upravljanje stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti in skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana stanovanjske skupnosti.

Ni kaj. Precej zapletena stvar. Predlagana sprememba 55. člena ZSG ima precej pomanjkljivosti in otežuje opredelitev. Nepoznani so prej navedeni elementi in sestavine glede oblikovanja in uporabe stanarin.

● 35. teza predlaga povsem spremenjeni 61. člen ZSG. Gre za sredstva stanarin in njihovo uporabo. Poleg amortizacije gre za sredstva vzdrževanja stanovanjskih hiš v družbeni lasti, za velika in mala popravila skupnih delov in naprav sta-

novanjske hiše, za sredstva za upravljanje in delovanje samoupravnega sistema na področju stanovanjskega gospodarstva in za sredstva za pokrivanje funkcionalnih stroškov.

Ne vemo, kaj vse zajema delovanje samoupravnega sistema na področju stanovanjskega gospodarstva. Sklepamo lahko, da gre za stroške delovanja skupščine in njenih organov. Doslej so se sredstva za delovanje hišne samoupravne prikazovala posebej. Pri funkcionalnih stroških niso navedeni stroški za programe in naloge na področju SLO in DS.

● 844. teza bistveno spreminja sedanji 66. člen ZSG. Ta opredeljuje naloge in opravila hišnega sveta, ki so okleščene. Hišnim svetom se odvzema pravica gospodarjenja s hišo in stanarino.

Predlagane spremembe nalog in opravil hišnih svetov se nanašajo na vprašanja znotraj stanovanjske hiše, na odnose med stanovalci, dajanje raznih poročil in uresničevanje oziroma izvajanje programa nalog SLO in DS. Tudi te okrnjene naloge in opravila hišnih svetov bodo ostale le na papirju, če bomo še naprej brez hišnih svetov in s takimi, ki so le formalno izvoljeni, svojih nalog pa ne opravljajo. Kaj nam koristi 77. člen ZSG, če zanj ne vedo odgovorni v stanovanjski skupnosti, v krajevni skupnosti, občini in ne nazadnje tudi v družbenopolitičnih organizacijah.

● 45. teza predlaga nepomembno črtanje besed in dodaja »delovno skupnost« v 77. členu ZSG.

● 46. teza razširja 86. člen ZSG s tretjim odstavkom ki se glasi: Zakonitost dela organov stanovanjske skupnosti oziroma njenih enot nadzoruje občinski upravni organ, pristojen za stanovanjske zadeve.

Če se ne motim je bila doslej to naloga samoupravne delavske kontrole pri skupščini stanovanjske skupnosti, ki se ni potrdila s svojo dejavnostjo. Zatajil je tudi občinski upravni organ glede ukrepov po 77. členu ZSG. Predlagana dopolnitev 86. člena ZSG pomeni krepitev etatskih teženj na škodo samoupravljanja.

● 48. teza dodaja novi 144.a člen, ki določa, da se morajo s 1. januarjem 1988 prenesti stanovanja in stanovanjske hiše v gospodarjenje stanovanjskim skupnostim.

Ali to pomeni, da bodo že s 1. januarjem 1988 uveljavljene predlagane spremembe in dopolnitve, ali gre za retrogradno veljavnost. V naši občini se je ta prenos na skupnost stanovalcev opravil šele po štirih letih od uveljavitve ZSG.

● Sprememba 55. člena ZSG pomeni, da se stroški vzdrževanja stanovanja v celoti prenesejo na uporabnika, ki se tako izenačuje z etažnimi lastniki stanovanj.

● Spremembe in dopolnitve iz leta 1986 in sedaj obsegajo:

- 31 spremenjenih členov,
- 13 dopolnjenih in
- 13 črtanih členov.

Kdo naj se znajde v takem zakonul Ali ne bi kazalo sprožiti zahtevo, da se tako zakrpan ZSG izda v prečiščenem besedilu.

Glede razprave pa ponujam nekaj predlogov in misli.

1. Glede na širši pomen in aktualnost predlaganih sprememb in dopolnitev ZSG bi kazalo pri predstavitvi OK SZDL Jesenice čimprej oblikovati kadrovsko ustrezno delovno skupino. Proučila naj bi gradivo v Poročevalcu, izdelala povzetek, oblikovala stališča in jih posredovala svetom stanovalcem pri krajevnih skupnostih v obravnavo in dopolnitev ter oblikovala stališča in predloge za predsedstvo OK SZDL.

2. Akcija zahteva neposredno sodelovanje članov te delovne skupine vsaj s člani sekretariata sveta stanovalcev pri KS, če ne celo s člani tega sveta, katerega sestavljajo delegati hišnih svetov.

3. S takim načinom in metodo dela bi delovna skupina lahko oblikovala stališča in predloge na predlagane teze za osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah ZSG in jih posredovala pristojnim organom.

4. Akcijo bo potrebno časovno opredeliti, določiti termine za izvršitev posameznih nalog in njihove nosilce.

5. Z imenovanjem in oblikovanjem navedene delovne skupine se ponuja možnost, da se končno le oblikuje sekcija za stanovanjsko gospodarstvo pri predsedstvu OK SZDL Jesenice, ki bi jo morali kadrovske se nekoliko okrepiti.

Z navedeno akcijo se bo na tem področju morda le nekaj premaknilo. Sekcija pri predsedstvu OK SZDL Jesenice naj bi pomagala postaviti na noge hišno samoupravo, krepitev delovanje delegatskega sistema na tem področju itd.

Spremembe in dopolnitve ZSG, ki jih ponujajo predlagatelji, pomenijo degradacijo osnovnih celih samoupravljanja na področju stanovanjskega gospodarstva, krepijo pa pozicijsko etatizma.

Sodim, da je ob teh spremembah sedaj skrajni čas za organizirano akcijo in hkrati za akcijo na področju stanovanjskega gospodarstva na sploh.

Viktor Brun

Sporočilo žirije MČK

Na razpis za objavo književnih del v zbirki MALA ČUFARJEVA KNJIŽNICA je do določenega roka prispelo 5 (pet) rokopisov petih avtorjev. Člani žirije smo se na sestanku 6. oktobra odločili, da noben od prispelih tekstov v predloženi obliki ne pride v poštev za knjižno objavo.

Za objavo predlagamo:

1. Cikel o starem očetu iz zbirke kratkih proz Damjana Jensterla »POTOVANJE KLOBČA VOLNE«;
2. Izbor iz pesniške zbirke Tomaža Iskre »MED NEBOM IN ZEM-LJO« (s predhodnimi redakcijskimi posegi).

Če finančna sredstva ne bi zadoščala za izdajo obeh knjig, ima prednost pri objavi knjiga Damjana Jensterla.

Rokopise, ki ne pridejo v poštev za natis v knjižni obliki, bomo odstopili uredništvu Železarja in Listov.

Žirija MČK

Ukinimo SISE!

Čisto zares! Toliko žolča in slabe volje, kot se je v teh dneh vsehsplošno družbene, ekonomske, predvsem pa tudi moralne krize, zljilo na te večne dežurne krivce, se že dolgo ni. Zato je potrebno nekaj storiti. Takoj, da ne bo prepozno.

In spodaj podpisani smo prvi za to, da gremo do konca, kajti to, da posledice zamenjajemo z vroki ter brezglavo sekamo zdaj čez enega, zdaj čez drugega, vendarle ne gre. In ker sisi niso nič drugega kot ogromna solidarnost, socialni odnos brez primere, se kaže potrditi.

Najprej ugotoviti, kaj ti »zajedalc« sploh so in koliko stanejo, potem pa po njih!

Pod sisi (v prvi vrsti je tu govor o silih družbenih dejavnosti, kajti oni, materialne proizvodnje, so nekoliko »boljši«, za nekatere pa je dobro, da zanje sploh ne vemo), razumemo v prvi vrsti »pijavke« prve vrste, to so strokovne službe. No, potem je to še delegatski sistem, ki tudi preveč stane, potem pa pride na vrsto tisto, kar dejansko tvori jedro sisov — delo izvajalcev vseh vrst — od zdravnikov, učiteljev, vzgojiteljev, kulturnikov, športnikov, socialnih delavcev, zaposlovalcev. Pa ni niti pomembno, da je to v denarju več kot 99 % vseh sredstev, ki jih zanje združujemo.

Ampak da bomo vedeli, kako je z njimi (oziroma brez njih), jih ukini-mo. No, nekaj manjših (tehničnih in časovnih) težav bo (četudi smo jih vajeni), toda v primerjavi s škodo, ki jo zdaj povzročamo, namen vendarle poskušajmo sredstvo.

Po hitrem postopku je za to, da jih spravimo s sveta, potrebno spremeniti:

- zvezno in republiško ustavo,
- zakon o združenem delu,
- zakon o celotnem prihodku in dohodku z vsemi spremembami,
- zakon o obračunavanju in plačevanju prispevkov (pa ravno spremenjen bo vsak hip),
- področne zakone o svobodni menjavi dela,
- samoupravne sporazume o temeljnih planov SIS na ravni republike, regije in občine,
- številne pogodbe, ki temeljijo na teh zakonih in sporazumih,

ter še malo morje drugih zakonskih, samoupravnih ter drugih preprek, ki ovirajo, da bi dejansko razpolagali s tem, kar ustvarimo.

Vse to je potrebno tako ali drugače spremeniti, da bi ti sisi, ki nam predvsem jemljejo denar in nič dobrega ne storijo, izgubili z obličja sveta. Potem problemov ne bo več. No, le - ti bodo, samo drugega grešnega kotala bo treba najti za vse težave, pa bo takoj lažje.

Ker pa tega ni mogoče storiti čez noč, pa če bi se tako radi, saj smo vendarle pravna država in nekoga še zamenjati ni moč čez noč, predlagamo za prvo fazo ukinitve strokovnih služb sisov, ki so »zajedalke« prve vrste.

Zato predlagamo nekaj vmesnih faz do popolne ukinitve, oziroma nekaj aktivnosti, kako vse hitreje doseči:

1. pred vrati je javna razprava o ustavnih spremembah in spremembah zakona o združenem delu ter volilnih novostih. Organiziramo se in predlagamo spremembe, ki so podobne predvsem našim materialnim možnostim, ampak radikalno.

Pomembno je, da enkrat za vselej odstranimo vzroke, da ne bomo po nepotrebnem izgubljali časa s kritiziranjem posledic.

2. Z nekaj spremembami preidimo na izplačevanje bruto osebnih dohodkov v žep. Tedaj bomo končno vedeli, koliko nas ti sisi stanejo. Samo da bomo spoznali, kajti ko bomo to občutili na lastni koži, bo tako že prepozno. (Mimogrede, to, da noben razvit sistem ni tako organiziran, da ne bi imel solidarnostnih sistemov na področju zdravstva, šolstva in ostalega, naj vas ne moti.) Fantastični solidarnosti, ki se imenuje združevanje sredstev v silih (ki mimogrede tudi pomeni, da lahko moja operacija stane dobro storo milijardo, da nam napeljejo vodovod, vreden nekaj deset starih milijard, ali pa asfaltirajo cesto, tudi vredno nekaj starih milijard, ni nič) bo odklenalo.

Iz lastnega žepa bo treba plačati ne le zvečke in knjige, tudi učiteljeve plače, pa ogrevanje šole in vzdrževanje le - teh, pa zdravnikove plače, operacije in podobno. Nič več ne bo otroških dodatkov, tudi vrtec bo treba plačati iz bruto osebnega dohodka, nobene »družbe« ne bo, ki ga bo pokrila. In največja nesreča nas bo doletela na področju komunale, kjer bo odpadel pomemben vir razloga za kritiko. In predstavljajte si zimo: spluženo bo toliko, kolikor bomo imeli denarja iz svojega bruto osebnega

negativnega dohodka, ne toliko, kolikor ga ima komunalna skupnost.

Samo primer, da bomo imeli predstavo, koliko prispevkov je iz bruto osebnega dohodka in koliko kaj stane. Za zdravstvo združujemo prispevek iz dohodka in iz bruto osebnega dohodka. Iz osebnega dohodka gre za »bolniške«, tisto iz dohodka pa za vse ostale stroške na področju zdravstvenega varstva. Ob povprečnem mesečnem čistem osebnem dohodku v Železnici v prvem polletju letos (vzet je iz poslovne poročila) v višini 215.935 din bi znašal prispevek na delavca iz dohodka 21.896 din, oziroma letno 262.750 din. Za operacijo, vredno pet milijonov din (novih), je potrebno združevati sredstva 19 let.

Če drugega ne, vsaj predstava bo boljša, zato pa ne bo prav nobene socialne varnosti. Edina, ki bo, bo temeljila na odgovornem delu.

3. Ker vsi izven sisov (beri strokovne službe) zelo dobro poznajo naše delo, zelo dobro vedo, kaj moramo in koliko dejansko delamo, predvsem pa, koliko preveč zaslužimo, je najbolje, da na lastni koži vse to poskusimo. Mi, kako je drugje, in vi od drugje pri nas. Predlagamo zamenjavo. Toda opozarjamo vas: pri nas ne moreš reči šefu, tega pa ni v mojem opisu del in nalog (kajti vsak opis, ki ga dopolnjujemo redno, ima tudi tole: druga dela in naloge po nalogu vodje), ni nadur, je pa tudi delo popoldne in zvečer, nobene možnosti cenejšega sindikalnega letovanja. Zato pa imamo PDC, predvsem pa se moramo spoznati na številne predpise, ki predvsem »onemogočajo« racionalno delo. Da o varnostnih in obrambnih načrtih, s katerimi se spopada dejansko več kot polovica kolektiva, niti ne govorimo.

Premislite in nam sporočite! Samo to se nam zdi čudno, da na razpis za vodja službe SIS ni bilo nobenega navala in navdušenja, ko vsi tako dobro vedo, koliko na silih zaslužimo. (Predsednik razpisne komisije je bil iz Železnice.)

Očitno je z delom nekaj narobe, da ga nihče ne plača, bi se zeli. Saj je vendar razumljivo, da so si ti v silih to delo sami izmislili. Če bi bilo to res, bi bila sveta jeza upravičena, dokler pa bo na stotine predpisov (od zakonskih, službe družbenega knjigovodstva, vojaških) narekovalo to delo, je stvar drugačna.

Torej, najprej lop po strokovni službi. Z veseljem vam pomagamo pri tem, samo toliko odgovornosti pa le čutimo, da skupaj poskrbimo, kdo bo ta dela do popolnega konca opravljal. Kajti nekdo jih mora (tudi v razvitih svetih je tako, da nekdo to dela, samo organiziranost je drugačna). In prosimo vas, predpišite tudi, koliko smejte ti, ki to delajo, tudi zaslužiti. Da se ne bomo ukvarjali s sporazumi in dogovori, pripravljali pravilnike o OD, pa uvo navlako z referendum in podobno, poskušali preko sindikata in drugih po pravno formalni poti ugotoviti, kako je prav. En predpis, ki bo rekel, koliko

lahko. Pa še nobene potrebe, da bi ugotavljali, koliko kdo dela, saj to tako ni pomembno.

Za konec še nekaj konkretnih števil, malce zaokroženih sicer, zaradi predstave. Morda vas bo pretreslo spoznanje, da bomo letos v občini Jesenice za sise družbenih dejavnosti združili nekaj manj kot 12 milijard dinarjev, se razume novih, ali tisoč dvesto starih milijard dinarjev — za zdravstvo, šolstvo, otroško varstvo (vrtnice, otroške dodatke in porodniške), kulturo, telesno kulturo, socialno skrbstvo, zaposlovanje in raziskovanje. In vse to po povprečnih stopnjah iz leta 1986, le pri porodniški je večja (zaradi tekočega usklajevanja nadomestil, tako, kot so se naši predstavniki — pardon delegati dogovorili v republiški skupščini) od 1. julija dalje.

V okviru teh milijard znašajo stroški strokovne službe (ki je med najbolj racionalno organiziranimi), delegatskega obveščanja in informiranja skupaj z vsemi prispevki in materialnimi stroški 0,8 %. Ali drugače: v osmih letošnjih mesecih smo iz sisov družbenih dejavnosti za to potratno službo dali 61.337.000 din, za provizijo SDK in provizijo za opravljeno delo uprave za družbene prihodke (slednja se financira iz prispevkov obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev) pa skupaj nekaj manj kot 34 milijonov dinarjev (od tega dobro polovico SDK).

Se podatek iz periodičnega obračuna Železnice in službe SIS za prvo polletje letos. Povprečni osebni dohodek na delavca je bil v Železnici v prvem polletju letos 215.935 din, v službi SIS pa 196.734 din.

Čisto zares! Smo za skupno družbeno zmanjševanje režije in stroškov. Ampak najprej spremenimo predpise, sicer bo vse govorjenje o zmanjševanju le strahovito pretvarjanje. Mi v silih smo nekaj predlogov glede racionalizacije, reorganizacije že posredovali tudi na republiki, odgovora še ni. Morda bomo na Jesenicah končno spet postali revolucionarni, taki, kot smo nekoč že bili. In da ne bomo z grenkobo ugotavljali, da je v občini vse manj ljudi, ki bi jim bil mar napredek, razvoj in perspektiva, ampak je vse več taktih, ki jih skrbi le trenutno »preživetje«. To bomo že zmogli, koliko pa bomo imeli volje, energije, predanosti in idealizma za ustvarjanje pogojev za prihodnost otrok in vnukov, je pa vprašanje.

Tudi brez sisov, če bo tako bolje!
Delavci službe SIS

P.s. V razmislek pa tole iz poslovnega poročila Železnice Jesenice za prvo letošnje polletje:

»Pretežni del zastavljenega cilja bi uresničili že v tem obdobju, če bi dosegli načrtovane višine mesečne realizacije ob hkratnem relativnem zniževanju direktnih stroškov proizvodnje. Oskrba z reproductivnim ter materialom za prodajo na domačem in tujem tržišču so to omogočali.« Menda kdo ne poreče, da so tudi za to krivi sisi?

KOZERIJA

V našem podjetju smo samoupravno vedno bolj razviti. Tako delavci že skoraj čisto sami avaluiramo menice, ali kako se že reče vsem tem bančnim mahinacijam, čisto samoupravno odločamo o prenosu ali zamenjavi denarja med interno banko in kaj vem kakšno zadržjo farmo, sicer pa za osveščenega samoupravljalca tako ni pomembno, kam, kako, kakaj in s kakšnim rizikom. Čar samoupravljanja je prav v tem, da lahko odločati; da ne veš, o čem, je čisto postranska zadeva.

Samoupravno oziroma celo s popolno individualno svobodo lahko odločamo, koliko lopat tega ali onega bomo dali v peč: če smo dobro razpoloženi dvajset, če pa te boli glava ali imaš pod pazduho bulo ali je treba resno pretrpeti najnovejši hokejske rezultate, pa pač samo tri. Lahko se samostojno, glede na trenutni navdih, odločamo, kako dolg trak pločevine ali kako debelo in kakšno žico bomo zvaljali. Usoda je v naših rokah!

Kako čudovit je občutek, da lahko odločamo brez prisile in samostojno! Samoupravljalstvo zavest smo v našem podjetju res razvili do spoštovanja vredne višine. Tako nas samoupravljalcev sploh več ne zanimajo take banalne stvari, kot je delitev dohodka, saj se o tem osveščenim ljudem ne spodobi razmišljati. Samoupravljalci imamo vendar toliko pomembnejših stvari, o katerih mo-

ramo odločati, na primer o združitvi v poslovno skupnost za prevoz zajedljiv odpadkov od farme do reke, o ustanovitvi nove SIS za boj proti šeurkom, o sovlaganju v vrtnarijo za gojenje sekvoj itd. itd. To, to je primerna stvar za še eno potrditev naše samoupravljalške moči. Kaj bi se še ukvarjali z malenkostmi. Če je malica slaba, nas bo pač krepila zavest, kako pomembni odločevalci smo. Stampedo ob 6. in 14. uri le še krepimo našo popolno predanost množici samoupravljalcev — vsi smo skupaj; pogledajte, kakšna moč smo! Posamezne glasove premalo osveščenih samoupravljalcev o bolj individualnem prihodni in odhodu na delo (oni to zavijejo v publico o bolj humanem odnosu do ljudi; kaj pa je bolj humano kot to, da smo za enakopravno združevanje različnih teles na istem mestu ob istem času, vas vprašam?) je zato potrebno zlepa ali zgrda utišati. In ne samo to, njihovega neumestnega godrnjanja mi, osveščeni samoupravljalci, sploh nočemo slišati več, kaj šele, da bi kdo nanj odgovarjal. Najbolj osveščeni samoupravljalci, ki so nam hoteli nazorno pokazati, kakšna moč je v množici samoupravljalcev, pač nimajo časa, da bi odgovarjali na njihovo sitnarjenje. Pa tudi treba jim ni, saj se s takimi obrobni stvarmi samoupravljalci genit ne ukvarja.

Da, žalostno je, da je med nami, zavednimi samoupravljalci, še kar

Drvarjeva duša more čutiti in trpeti

V soboto, 10. oktobra 1987, smo na Dvojem pokopali Požrvovega Janeza, Janeza Skumavca iz Zgornje Radovne. Drvarja, tesarja, ljudskega pesnika.

Slišal sem žensko, ki je prišepnila sosedu:

»Marija, kakšen mogočen pogreb!« Saj nas res ni bilo malo, ki smo se zgrmili v spreved za krsto s truplom Požrvovega Janeza.

Dovški župnik Franc Urbanija ga je z vsemi molitvami po končani maši spremljal h grobu. Ko je končal z očenamem, smo vsi čakali. Nekdo bi moral stopiti k odprtemu grobu in kaj spregovoriti.

Nič. Nikogar ni bilo, ki bi imel kaj reči.

Pevci so zapeli pesem in jo odpeli. Počakali so. Morda se bo zdaj kdo oglašil ter se poslovil od pogrebnika.

Spet nič. Tišina.

Klavrno sem se počutil. Rad bi stopil h grobu. Moral bi povedati pogrebecem, da rajni Janez ni bil kakšen zapuščen drvar, tesar. Delavec. Preprost človek. Eden izmed množice, ki sestavljamo ljudstvo, narod, s katerim potem politiki manipulirajo.

Toda v tem preprostem drvarju in tesarju iz Radovne je utripalo pesni-

ško srce.

Pred leti je ob pomoči Hrastarjevega Franceta izdal v samozaložbi svoje pesmi. V njih poje o lepoti gor, sredi katerih je živel. Pripoveduje o svojem delu. Poskuša povedati, kaj vse mu srce pripoveduje, ko prečka Radovno po dolgem in počez.

Minilo je že dolgo časa, kar sva bila s Hrastarjevim Francetom pri njem, pri Požrvu v Radovni. Našla sva ga, ko je tesal stožnik (»stowžnek«). V tisto samozaložniško pesniško zbirko mi je napisal ganljivo posvetilo.

Ljudje ob grobu so se spogledali. Nikjer nikogar, ki bi rajnkemu šepnil besedo v slovo.

Pevci so še enkrat zapeli, potem pa smo se razšli.

Potrt, strtl sem se vračal domov. Jezzen nase, ker si nisem pripovedal poti do groba. Tam bi lahko vsaj to povedal, da spomin na ljudskega pesnika Požrvovega Janeza ne more in ne sme umreti. Sprašujem pa ljudi, ki imajo kaj besede v naši krajevni skupnosti: Bomo odslej zagrebali ljudi, kot zagrebemo psa, mačka? Ali se bo nad vse prelepo in slovesno poslavljalo od njih le še novi dovški Aljaž gospod Urbanija?

Janez Svolsjak

Blagor mrtvim...

Večkrat me zasrbi, da bi se obregnil ob kakšen članek v Železnici, ker pa je Železnica v škripcih in tudi Železar šteti s prostorom, skušam svojo polemično žilico karseda brzditi. Tako sem se vzdrljal komentarja o odloku, ki na območju naše občine prepoveduje prenočevanje na prostem (na dolgo in široko sem se kanil razpisati o čarobni romantiki spanja pod milim nebom, o luni, zvezdah, črčih, šelestju vetrin, pa o odloku, ki odreja pokončevanje potepuških psov in sploh vseh psov, ki se oddaljujejo od gospodarja za več kot toliko in toliko metrov (imam namreč zelo krotkega in prijaznega psa, ki pa se zelo rad potepa...)).

A Železar še kar naprej izhaja in kljub zmanjšani obsegu najdem v njem še zmeraj kaj takega, nad čemer se zamislim. Tak je bil tudi R.K.-jev članek v 40. številki, ki opominja odgovorne na kršitve odloka o pogrebnih slovesnostih v občini Jesenice, oziroma tistega člana odloka, ki obvezuje pristojne, »da se mora od vsakega umrlega občana na javni pogrebni svečanosti posloviti predstavnik družbene skupnosti z govorom ali na drug način, ki ga določa krajevna skupnost, v kateri je umrl prebival, v dogovoru z upravljalcem pokopališča.« Pisec ugotavlja, da se je, odkar je bil odlok sprejet, že kar nekajkrat zgodilo, da se od umrlega ni poslovil nihče, in se sprašuje, kdo bo za to kaznovan.

Res je, ne sprašuj komu zvoni zvoni, kajti zmeraj zvoni tudi tebi — a blagor mrtvim, ki jim ni treba poslušati nagrobnih govorov, napisanih po službeni dolžnosti in pod grožnjo kazni.

Ali kakor razmišlja v tisti knjigi tisti mladi junak, ko se vrača s pogreba svoje stare matere: »... Preden sem ponoči zaspal, sem zadržano in nepreklicno sklenil, da se bom tisti dan, ko bom začutil, da prihaja pomem smrti, zavlekel globoko v gozd in se dal raztrgati divjim zverem...«

Jesenice, 9. 10. 1987 Edo Torkar

Vaša naša matineja

Melodija pesmi »Wa are the world« je v nedeljo, 11. oktobra, naznanila začetek letošnje sezone matinej, ki so namenjene našim najmlajšim. Že nekaj let jeseniško Gledališče Tone Čufar namenja nedelje mladim, jih vzgaja, razvedri, seznanja z gledališčem.

To deževno nedeljo je bila dvorana nabito polna, tako kot bi si lahko le želeli. In pravljica Kraljična na zrnu graha je bila tako živo radoživa, da so ji mladi z zanimanjem sledili. Mira Bolte in Rado Mužan sta ob pomoči Janeza Mejača ter drugih sodelavcev pričarala pravljico, ki jo poznamo iz zakladnice najlepših Andersenovih pravljic.

Spodbuden začetek z željo, da bi bilo tudi nadaljevanje tako dobro po obiskih in predstavah.

R.K.

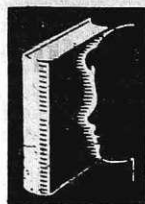
precej gnilih ostalin iz preteklosti, to je razvajenih malomeščanov. Tako so ondan eni godrnjali, ker jim jesenski dež, ki je tako blagodejen in potreben za našo dobro mater Zemljo, kaplja skozi streho na glavo. Prav treba jim je reagirati na take malenkosti. Pa drugi, ki jim ni prav, da med delom ne morejo na stranišče, ker je zamašeno in poplavljen. Saj smo vendar zato tu, da delamo, ne da lenarimo po sanitarijah! Kot osveščeni samoupravljalci predlagamo ustanovitve posebne komisije (z natančno navedbo imen in rokov),

ki naj poskrbi, da bodo vse sanitarije čimprej neuporabne. S tem bomo visoko dvignili produktivnost in z njo tudi zavest predanosti skupni stvari. Koliko dela nas še čaka, da se bomo samoupravljalci nehali ukvarjati z nepomembnimi in nebitnimi stvarmi in dvignili misli, kot se za dobre samoupravljalce spodobi, k zvišenim in pomembnim odločitvam. Pomembnim nalogam ni videti konca. Zato, osveščeni samoupravljalci, v dosleden in brezkompromisni boj za našo stvar!

Koza

Številke (foto: I. Kučina)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Paul Scott: **Dragulj v kroni** — Založba Borec 1986.

V kriznih trenutkih se človeku, ki se po sili prilik ukvarja s knjigami, včasih zazdi, da je vsaka knjiga, ki jo dobi v roke aktualna; kot da bi bila posebej napisana za potrebe tega trenutka. V precej dolgem časovnem razmaku — od zadnjega objavljenega sestavka v tej rubriki — sem prebral posebej za vas Kmečlova **Po- stna premišljevanja**, Walraffovo po- ročilo o eksperimentu z resničnostjo **Čisto na dnu**, Rožančev **Markov evangelij**. Pred vsem tem pa še Scottov **Dragulj v kroni**, ki ga poznate po televizijski nadaljevalki. (Komur je bila nadaljevalka preveč odmaknje- na in duhamorna, bo tudi roman pre- malo berljiv!) Walraff se mi je zdel, glede na aporijo kapitalizem/sociali- zem (ki naj bi zgubila velik del aktu- alnosti, pa bi jo nemara kazalo oživi- ti) posebno aktualen. Res pa je, da danes pri nas ne moreš biti popula- ren, če prideš na dan s krivicami, ki jih trpijo v razvitem okolju delavci z Juga in Vzhoda. Kar zadeva **Markov evangelij**, ga je že Crnkovič v Teleksu ožigosal kot slabo in dolgočasno knjigo. Mogoče ga bom kdaj kasneje skušal demantirati. Kmečlova knji- ga esejev o slovenstvu ta hip res ne potrebuje reklame. Skoraj vsak med temi esejji je hkrati pesem za današ- njo rabo — hkrati pa minuaturni umotvor. Torej se bom čisto na krat- ko ustavil ob najbolj zajetni od ome- njenih knjig.

Naj se vrnem k aktualnosti. Moje kolegice v knjižnici imajo do **Dragu- lja** vse po vrsti dovolj spoštljiv od- nos. Človek bi rekel, da jim je glavni junak Hari Kumar vsaj simpatičen, če ga nimajo že za pravega heroja in mučenika. Sprašujem se pa, kaj bi rekle, če Kumar ne bi bil Indijec, pač pa Albanec? Bi v tem primeru poziti- vna logika čustev enako veljala? Bo- jim se, da ne. Pa sploh ne gre za knjižničarke, pač pa za Slovenke na- sploh — enako za Srbkinje. Čeprav te ne iz istih obud kot tiste prve!

Mogoče res pretiravam. Slovenski (ali srbski, v tem se ujemamo) pred- sodki verjetno res ne bi veljali za šiptarskega Harija Kumara, se pravi, za Albanca, ki bi ponotranjil vred- note in dosežke razvitejšega (»bele- ga«) dela naše širše domovine. Kako pa bi v našem okolju gledali na slo- venko (ali srbsko) gospodično Man- nersovo, se pravi, na dekle, ki bi jo posilila tolpa temnopoltih delavcev iz južnih krajev in ki bi vsemu nav- kljub hotela donositi sad tega dogo- dka v lastnem telesu — kljub temu in prav zato, ker bi bila zaljubljena v enega njihovih rojakov? Nad tem vprašanjem se velja zamisliti. Ne pravim, da vem za pravi odgovor.

Tako sem po ovinkih že rahlo na- kazal vsebino romana — za vse tiste, ki televizijskega **Dragilja** ne pozna- jo. Hari Kumar je bil Indijec, ki se je vzgajal v najboljših angleških solah in je torej v sebi postal belec; torej nekakšen narobe Tarzan! Ker pa je na zunaj ostal temnopolt, je postal obojestranski izobčenec. Lahko bi postal vez med rasama (narodoma), pa je postal le nesmiselna žrtev. Enako kot Hari Kumar je bila tudi njegova ljubica — nelepa Angležinja visokega rodu — miss Mannersova — izobčena s te in druge strani. Ha- rijeva ljubezen do nerodne očalarice je bila verjetno (vsaj po avtorjevi za- misli) iskrena: v njej je našel člove- ka, ki mu je notranje podoben, ki po- zna in razume njegovo enakovred- nost. S katerim se, čisto preprosto povedano, lahko pogovarja. Vendar Mannersove na koncu koncev niso zavrgli le beli in črni, zapustil jo je tudi ljubi Bog, ki ji je ob rojstvu otroka evrazijca (punčke, ki bo ime- la mogoče pomembno vlogo v kakš- nem naslednjem romanu) prestrigel življenjsko nit. No, mogoče je avtor hotel reči le, da se je je — glede na to, kar bi jo sicer še čakalo — usmi- lil. Sicer pa ni jasno, kaj je pisatelj: teist, ateist? Verjetno ne to ne ono, pač pa nekaj vmesnega, agnostik. Ničesar ne vemo o Paulu Scottu, če- prav poznamo že nekaj avtorjev z istim priimkom. Lahko pa ugrabimo. Prav zelo verjetno je, da je ta Scott tako ali drugače podoben Hariju Ku- marju. Vsekakor Indije ne pozna le od daleč. Težko bi verjeli, da se bo po E. M. Forsterju in njegovem **Po- tovanju v Indijo** našel nekdo, ki se bo lotil iste teme — sožitja med In- dijci in Britanci — in ga bo skušal prekositi. Pa se je! (Tudi po Potova- nju v Indijo je bil posnet film, en- krat pozimi so ga vrteli v našem no- vem kinu.)

Pustimo romna — tu sem se lahko le bežno dotaknil idejne osnove in »tematike«. Napisan je v tehniki, ki je povprečni bralci nimajo v čisljih. V tem — da se pripoved ne drži časov- nega zaporedja dogodkov — je zelo- moderen, hkrati pa se zdi, da je av- tor ustvarjal daleč od kulturnih cen- trov, kjer so te (moderne) tehnike vzniknile in se razvijale, vidi se, da mu je tuj moderni tempo, hitri in nervozni ritem pripovedi, ki se je po- javil kot odziv na dražljaje druga- čnega okolja. Sicer pa, ali ni branje take knjige, potem, ko smo gledali mojstrsko ekranizacijo, nekaj poseb- nega? Vsak od teh likov — pa naj si pomislimo na Harija Kumara ali na staro gospodično Cranovo, na Merri- cka (policijskega šefa) ali katero

drugih nepozabnih oseb, vedno nam bo pred očmi imidž igralca, ki jo je upodobil v nadaljevalki. Če gledamo s te strani, je branje romana lahko le podoživljanje in poglabljanje. **Dr- agulj v kroni** je, če se ne motim, le pr- vi v ciklusu romanov; nadaljevalka posega fabulativno čez njegove okvirje.

Kdorkoli se zanima za ta čas in kraj — za Indijo v štiridesetih letih — bi lahko segel po kakšni Nehruje- vi knjigi ali knjigi o Gandhiju. Ven- dar bo njegova podoba bolj plasti- čna, če bo hkrati poznal tudi kakšno knjigo z nasprotne strani. Še bolje, če bo poznal knjigo, ki vsebuje »tezo in antitezo«.

M.H.

Odlomek iz knjige

V svojem pisemcu sem malce go- ljufala, ker nisem čisto jasno pove- dala, da bom sama. Kolikor mi je bi- lo znano, je bil tiste vrste indijskega fanta, ki se mu ne bi zdelo prav na samem večerjati z žensko oziroma, če sam ne bi imel nič proti temu, mu njegova teta ne bi dovolila iti, če bi vedela, da Lili ne bo doma. Videla sem, da je bil sprva na trnhih, ko je čakal, da se bo prikazala Lili. Bila sva na verandi in Radžu je stregel s piščo. Moralo je biti ob tej priložno- sti, ko je odklonil cigareto in pri- znal, da je opustil kajenje. Ker ni kadi, je bil še bolj na trnhih, in nena- doma sem bila še jaz, kajti sprevide- la sem, kakšno past sem si nastavila. Najbrž si bo mislil, sem si rekla, da je Lili odšla ven, da bi se mu izogni- la, ker se noče sprijazniti s tem, da bi prišel na večerjo oziroma, kar ni bilo nič boljše, da sem ga za tisti ve- čer, ko naj nje ne bi bilo doma, na skrivaj povabila, ker sem vedela, da njej ne bi bilo prav. Pa sem mu zato, še preden je bil prepozno, povedala resnico, da je namreč sobotni večer eden od tistih večerov, ko Lili igra bridž, meni pa je bridž zoprni in sem si želela na samem večerjati z ne- kom, s komer bi se mogla pogovarja- ti o domu, da pa sem goljufala, ko sem napisala svoje pisemce, za vsak primer, če bi se njemu ali njegovi te- ti zdelo čudno, da dekle vabi fanta k sebi na tak večer, ko bo sama doma.

Skranja je bil videti zbehan. Moralo je preteči še kaka štiri leta, odkar je kak Anglež govoril z njim tako, kot je bil v Angliji vajen, in se mu to sploh ni zdelo nenavadno. Bilo mi je zoprno že to, da se tega zavedam, a bilo je pač tako in zato nima nobe- nega smisla, da se kakorkoli sprene- vedam.

Celo tistega prvega večera sva se morala v samem temelju truditi, da bi vzpostavila navadno človeško od- nose, čeprav je bil to bržkone edini večer, ko sva se sestala, ne da bi na- ju navdajal neposreden občutek prit- tiska in graje od zunaj. Minuto ali dve potem, ko je ugotovil, da Lili ni doma, sem opazila, da postaja sproš- čen, da počasi pozablja nase in da me začinja gledati in upoštevati. Popila sva kake tri džin fize in po- tem odšla noter in večerjala, sede blizu skupaj na enem koncu mize. Ze poprej sem preudarila, da bi bilo sicer lepo od mene, če bi mogla Ra- džuju preprosto naročiti, naj prinese hrano in prepusti postrežbo meni, vendar da bi bilo za Harijevo poču- tje boljše, če bi obema stregel slu- žabnik. Radžu je Harija kajpada malce poskušal opozoriti, kdo je kdo, kajti nagovarjal ga je v hindiju, vendar je kmalu odnehal, ko je ugo- tovil, da ga Hari v resnici nič bolj ne obvlada kot jaz! In bila sem vesela, ko sem videla, kako se je tudi za mi- zo sprostil, brž ko sva se pošalila na račun tega, da ne zna jezika, in kako se je lotil jedat. Kot jaz. Oba sva se je lotila kot dva paglavca. Na Lili- nih zabavah sem opazila, da se in- dijski moški nekako zadržujejo, kot da bi bilo rahlo neollikano v mešani družbi jesti s tekom. Radžuja sem vedno znova pošaljala po vroče ča- patije, dokler ni Hari temu napravil konec s šalijo besedo, vendar pri tem ni opazil, koliko jih je pospra- vil. Pozneje, ko sem bila na podobni večerji pri njegovi teti Šalini, sem ugotovila, da je med našo in njihovo hrano velika razlika, in tedaj sem bolje razumela, zakaj je Hari jedel tako, kot da si že tedne ne bi privo- ščil poštenega obroka. Nikoli nisem prenesla ničesar, kar je kuhano na ghiju, ki takoj škodi mojemu žolu, v nekaterih jedeh, s katerimi nama je postregla ga. Gupta sen, pa je bil prav ghi.

Toda s tem že preveč prehitevam dohodke. Ko sva se pošteno podprla,

sva se kar zgrudila v dnevni sobi in nato je Radžu prinesel brendi in ka- vo. Hari pa je poskrbel za gramofon. Med tso večerjo sva se brez konca in kraja pogovarjala o »domu«. Bila sva skoraj natanko iste starosti, pa sva se spominjala istih stvari v po- vezavi z istimi obdobji svojega ži- vljenja, recimo, da sva videla na ne- bu tavajoči R 101. Letala in Jim Mol- lison in Amy Johnson, Amelia Ear- hart, izgubljena na Timorskem mor- ju; filmi, kot *Dež in Mata Hari*. In stvari kot kriket in Jack Hobbs, Wimbledon in Bunny Austin in Be- ty Nuttall, avtomobilske dirke in sir Malcolm Campbell, Arsenal in Alec James, plesi v ubogem starem bom- bardiranem Queen's Hallu — čeprav Hari nikoli ni bil tam, ker ni imel pravega smisla za glasbo, razen za jazz in swing.

Ko je začel navijati plošče, si vi- del, kako zelo uživa v njih, toda tudi to, kako se mu je ob njih nenadoma povrnila negotovost. Potem ko je odigral dve in nastavljal tretjo, neke- ga Victorja Sylvestra, je zbral pogum in rekel: »Skoraj sem že pozabil, ka- ko to gre, in sploh nisem bil nikoli kaj prida, toda mogoče bi le hoteli plesati?« Rekla sem, da so me neko- č opisali kot slona s coklami, toda mogoče bova skupaj le spravila drug drugega iz klobčiča, pa sva ustala in sklenila roki ter se prijala za hrbet. Sprva me je držal predaleč, da bi šlo v redu, in oba sva ves čas gledala drug drugemu pod noge in se opravičevala in vse skupaj jemala stra- šno resno, in ko se je plošča iztekla, je po mojem pričakovanju, da bom se- dla oziroma predlagala, naj greva na verando, ne samo zato, ker nama ni šlo, temveč zato, ker si je mislil, da sem morda samo zato privolila v ples z njim, ker nisem hotela preveč očitno pokazati, kako zoprno mi bi bilo v Indijčevih rokah. Toda prosila sem ga naj poišče posebno ploščo, ti- sto »V razpoloženju«, ki je, kot najbrž ne veš, hitra in lahkotna, čisto naravna, in počakala sem ga, ga prisilila, da sva spet plesala, in to- krat sva gledala drug drugemu čez ramo, ne pa pod noge, in plesala sva tesneje skupaj ter drug o drugem ču- tila, da se polagoma predajava ne- kakšnemu naravnemu ritmu.

Obisk v Železarni

Da šola ne bi bila preveč dolgoča- sna, poskrbijo tudi različni prazniki. Eden takih je tudi dan pionirjev. Osmošolci pa nismo več pionirji am- pak mladinci, zato smo ta dan izkori- stili za ogled Železarne.

Zaradi varnosti smo morali takoj dati na glavo čelado, šele nato se je pričel naš pohod po železarni. Raz- delili smo se v skupine, vsako skupi- no pa je vodil vodič iz Železarne. Ogledali smo si različne obrate. Bolj od strojev so se nam zdeli zanimivi ljudje, delavci, ki si služijo kruh na različnih delovnih mestih: ob plavžu, martinovi peči ali pa ob stroju v ži- čarni ali žebljarni. Povsod je delo težko in se ne da primerjati s tistim v pisarni, o katerem sanja v sako de- kle, ali s sprehajanjem v modri halji in čeladi po obratu, kot mislijo fan- tje. Tla so polna prahu, zrak je za- dušljiv, vse okoli tebe je rjavo ali za- reče. Groza, pa kljub temu ljudje de- lajo, saj se zavedajo, da so od njho- vega dela odvisni mnogi.

Železarna je železarna, pa naj bo še tako modernizirana. Potrebuje pa ogromno delavcev, vendar morajo ti vedno več znati, saj se vse spreminja in razvija.

Janina, novinarski krožek OŠ Prežihov Voranc

Tradicionalna skupinska razstava dolikovcev v pobratenih Trbovljah

V petek, 9. oktobra, so v galeriji trboveljskega delavskega doma odprli razstavo likovnih del članov likovnega kluba Dolik DPD Svoboda Tone Ču- far Jesenice, ki so jih slikarji ustvarili v zadnjem obdobju. Krajši otvoritveni koncert je imel moški pevski zbor Društva upokoencev Trbovlje pod vo- dstvom zborovodja Alberta Ivanciča, jeseniški Dolik in sodelovanje med po- bratenima občinama pa je predstavila predsednica Skupščine občine Trbo- vlje Franja Šprogar, ki je razstavo tudi odprla.

Predsednica je v svojem otvoritve- nem govoru zelo lepo ocenila kako- vostni razvoj likovnega kluba Dolik, ki je najstarejši slikarski kolektiv v Sloveniji. Poudarila je tudi pomem- ben delež, ki ga likovniki obeh po- bratenih občin dajejo h kulturni po- dobi obeh delavskih središč in prist- nem sodelovanju med občinama. Le- tos poteka že petnajst let, odkar se slikarji iz obeh občin redno vsako le- to s skupinskimi razstavami pre- stavljajo v Trbovljah in na Jeseni- cah, ki bodo letos trboveljske slikar- je gostile v mesecu decembru. Seve- da pa se je sodelovanje med likovni- ki začelo že mnogo prej, kmalu po tem, ko so se slikarji iz revirjev or- ganizirali v likovno sekcijo Relik (re- virski likovniki) pri DPD Svoboda — centerTrbovlje.

Sodelovanje, je nadaljevala govor- nica, je bilo ob 20-letnici Relika leta 1983 potrjeno z listino o pobratenu med obema kolektivoma in še istega leta razširjeno na skupno predstavi- tev likovnih del slikarjev obeh občin za 1. junij — občinski praznik Trbo- vlje in 1. avgust — občinski praznik Jesenic. Poglobljeno je bilo tudi stro- kovno sodelovanje, saj se slikarji med letom srečujejo v številnih sli-

karskih kolonijah in ex temporih. To je resnično organizirano in ustvar- jalno sodelovanje dveh pobratenih likovnih kolektivov, kar prispeva tu- di k žlahtnejši kulturni podobi obeh pobratenih občin, je sklenila svoj ot- voritveni govor predsednica Skup- ščine občine Trbovlje.

Na tovariškem srečanju članov Relika, predstavnikov jeseniškega Dolika, predstavnikov občine in družbenopolitičnega in kulturnega življenja Trbovelj so bile izmenjane številne misli o nadaljnji popestritvi sodelovanja med obema pobrateni- ma občinama.

Skupinska razstava likovnih del članov Dolika bo v Trbovljah na ogled do 20. oktobra, na njej pa se s svojimi deli predstavljajo: Janez Ambrožič, Rudi Arh, Dana dr. Bem Gala, Franc Berce, Vinko Bogataj, Zvone Ivanovič, Franc Kreuzer, Jan- ko Korošec, Pavel Lužnik, Tine Mar- kež, Slavimir Mihajlovič, Ana Mle- kuš-Višner, Andrej Puc, Draga So- klič, Tone Tomazin, Franc Vandot, Cveto Veljakine in Marjan Židanek. Osemnajst slikarjev predstavlja 42 likovnih del, ki jih je za trboveljsko razstavo izbral umetnostni zgodov- nar dr. Cena Avguštin.

Filmsko gledališče

Gledalci za zadnjo vrsto...

Zapisano je seveda metaforično in spominja na čudovit ameriški film- ski musical **PLESALCI ZA PRVO VRSTO**. »Gledalce za zadnjo vrsto« uvrš- čamo v sfero tistih ljubiteljev sedme ali katere že koli umetnosti, ki jim brez filma življenje poteka precej bolj pusto in enolično.

PLESALCI ZA PRVO VRSTO so mladi ljudje, ki se — kot boste to na- zorno videli novembra na filmskem platnu v Kranju ali na Jesenicah, v Trzinu ali v Kamniku — z vso mlado- stno voljo borijo za svoj »prostor pod soncem« na odrskih deskah, da bi se s svojim znanjem, talentom in ose- bno prodornostjo pririnjili v prvo vrsto baletnega ZBORA, kajti solisti so ŽE IZBRANI, ker so SOLISTI. Tudi GLEDALCI ZA ZADNJO VRSTO (to je v vseh kinematografih sveta men- da elitna vrsta, namenjena filmskim sladokuscem) naj prinesejo s seboj prgišče tiste notranje sreče, ki jim jo da dobra filmska tema ali pa ne- skončne možnosti identifikacij.

In kaj prinaša lepega in novega drugi ciklus FILMSKEGA GLEDA- LIŠČA? Predvsem: srečanje s ČLO- VEKOM. Na vseh ravneh in v vseh karakternih odtentkih — od veliča- stne tragike filma NEKAJ VIJOLI- CASTEGA do tipičnih kompleksov znotraj družinskih odnosov v filmu HANA IN NJENI SESTRI, od čudo- vite filmske balade MONA LIZA do vsakdanjih nevsakdanjosti filma IDIOTSKA NOČ, od briljantnih

PLESALCEV ZA PRVO VRSTO do pretresljive tragedije zadnjega filma pred kratkim umrlega Johna Husto- na **POD VULKANOM**, od našega do- mačega dosežka OFICIR Z VRTNI- CO do »komedije nesporazumov« **KDO MI UBIJE ŽENO**.

Osem lepih, intimnih praznikov, ki jih prinašajo oktober, november in december še v letošnjem letu: osem filmov, ki bodo brez dvoma iz- polnili vsa vaša pričakovanja. Potru- dili smo se izbrati NAJBOLJŠE, kar ponuja svetovna filmska proizvo- dnja v minulem letu: filmi so v pre- težni večini dobitniki slovečih medna- rodnih nagrad. Podarite teh osem čudovitih večerov svojem bližnje- mu. Navsezadnje: podarite si te lepe večere samim sebi. KINO KRANJ vam pri tem želi veliko lepega uživa- nja.

Milan Lindič

Abonmajske vstopnice po 5.000 din so v prodaji pri blagajni kina **ŽELEZAR Jesenice**. Redna cena vstopnice bo 1.000 din. Poleg abon- majske vstopnice dobi vsak abonent še katalog z oceno filmov.

Prizor iz Schafferjeve igre **ČRNA KOMEDIJA**, ki je bila lani v režiji Janeza Kežarja uprizorjena na odru DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela (foto: Z. Hanžek)

Dobimo se na odru

Vabimo vse ljubitelje gledališča, tako sedanje člane dramskega odseka kot tiste, ki imajo veselja do odrske dejavnosti, da nas po ☎ 83-192 ali pisno na naslov DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela obve- stijo o svoji pripravljenosti sodelovati pri delu na našem odru. Na razgovoru bomo vse zainteresirane ljubitelje gledališča seznanili s programom dela v naslednji sezoni.

Upravni odbor DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela pričakuje, da bodo tako sedanji kot novi člani dramskega odseka nade- ljevali z dolgoletno tradicijo na odru našega društva.

Tretja razsežnost

Navadno o tem govorimo, če mislimo na prostor. Tokrat pa naj opozorimo na tretjo razsežnost razumevanja vloge družbenih dejavnosti kot sestavnega dela gospodarstva in enega izmed pomembnih pogojev za njegovo delovanje.

Praksa kaže, da se te razsežnosti problema ne zavedamo, saj v praksi to neločljivo povezanost velikokrat zanikamo — z govorjenjem o nujnosti teh dejavnosti in hkratnem omejevanju sredstev zanje, z zahtevami, da družbene dejavnosti rešujejo probleme, ki bi jih morali najprej rešiti v gospodarskih OZD ter hkratnem kritiziranju, kako potratne so.

Brez družbenih dejavnosti si nobena družba ne more zamišljati ne življenja ne razvoja. Če ne bi bilo družbenih dejavnosti v teh razmerah visoke inflacije, če ne bi bilo »sive« ekonomije in skoraj prisilne gorenjskega »šparanja«, bi bila kriza družbe (moralna, materialna) veliko prej vidna, občutena.

Družbene dejavnosti so se razvile zaradi potreb naše družbe, gospodarstva, niso namenjene same sebi. A je res, da so se družbene dejavnosti v preteklosti razvijale v skladu z materialnimi možnostmi (ki jih sedaj drago plačujemo) ter političnimi odločitvami, ne upoštevajoč pri tem dovolj potrebo po racionalnem organiziranju, omejevalnih dejavnikov itd. Zato so se te družbene dejavnosti tudi razvile. Iz izkušenj so se naučile: če širijo programe, bodo prišla tudi sredstva. Se vedno so.

A sedaj ni več tako. Prišel je dolgoročni program ekonomske stabilizacije, vsakoletni interventni zakoni, pa obračunski zakoni. In se je začelo prerenje. Gospodarstvo, da ne zmore takih dajatev, družbene dejavnosti, da imajo premalo denarja za programe, za katere smo se, v planskih dokumentih, dogovorili. Predvsem družbene dejavnosti ob omejenih sredstvih ne zmorejo izdatkov za toliko povečano socialno varnost. Na omejenih materialnih možnostih reagirajo z zavračanjem računov,

z odlaganjem obnavljanja, z odlaganjem usklajevanja osebnih dohodkov (za katerega smo se slovensko »oblastveno in politično« dogovorili in obstali na pol poti — z neizdelano idejo).

Več dela v družbenih dejavnostih povzroča več stroškov. Več dela pa povzroča ljudje, njihove pravice, težave, bolezni.

Družbene dejavnosti so čudovit amortizer, ko se vsa ostrina siceršnjih globokih ekonomskih, moralnih, družbenih težav v gospodarstvu kot nevidna megla preljuje na družbene dejavnosti, ki tako blažijo tudi del nerazčiščenih problemov v gospodarstvu (zadovoljstvo s plačo, z vodenjem, z delovnimi pogoji, stanovanjskimi razmerami). In ko se jeseniški povprečni osebni dohodek od spodaj spogleduje z republiškim, po katerem se ravna raven socialne varnosti družine, so izdatki za to večji, kot bi lahko bili. Sredstva za te družbene dejavnosti se gibljejo tako, kot rastejo sredstva za bruto osebne dohodke v občini. Saj so prispevne stopnje za občinske sise na Jesenicah enake povprečnim lanskeletnim.

Dejstvo je tudi, da so vsa osemdeseta leta sredstva za družbene dejavnosti (ki so del negospodarstva in eden izmed »partnerjev« dogovarjanja v sisih) omejevali, pravice pa širili (porodniški dopust, varstvo telesno in duševno prizadetih odraslih oseb, razširitev pravic zdravstvenega in pokojninsko-invalidskega zavarovanja, pravice s področja zaposlovanja itd.). Potem pa se sprenevdamo, se sprašujemo in negodujemo nad potratnostjo družbenih dejavnosti. Res je morda še nekaj rezerv v notranji organizaciji dela, vendar dokler ne bodo spremenjeni področni zakoni o svobodni menjavi dela

na področju posameznih družbenih dejavnosti in opredeljeni minimalni zagotovljeni programi, ne pa cel splet potrebnih aktivnosti, ki jih v teh ekonomskih razmerah ne zmoremo, je seveda omejevanje dolgoročno izredno zahtevna naloga. Zato je nujno potrebna celovita ocena možnosti razvoja družbenih dejavnosti v teh zaostrenih razmerah z nacionalnega, slovenskega in jugoslovanskega zornega kota. Pri tem pa je potrebno upoštevati dolgoročno strategijo družbe ter posebnosti posameznih okolij.

Dejstvo je, da ima škarje in platno v rokah gospodarstvo. Bolj ko bo le to odstopalo od planskih dokumentov (ki jih je samo narekovalo), huje bo za samo gospodarstvo in družbene dejavnosti (kot na primer spoštovanje dogovorov glede zaposlovanja).

Družbene dejavnosti se morajo prilagoditi materialnim možnostim jeseniškega gospodarstva. To pa pomeni, da je potrebno zmanjšati tudi obseg programov in nekatere pravice. Kajti samo zmanjšati sredstva je še en pritisk na družbene dejavnosti, ki smo jim v preteklem letu komajda poravnali dolgoletni dolg, ko so morali osebni dohodki v družbenih dejavnostih stalno zaostajati za osebnimi dohodki v gospodarstvu občine. In glej ga šmenta, ko so jih dosegli, je že spet narobe. Kajti sedaj je gospodarstvo v težavah in ni prav, da imajo družbene dejavnosti usklajene osebne dohodke.

V teh zaostrenih razmerah, ko je potrebno gospodarstvu pomagati, so oblike pomoči lahko različne. Take, ki izvirajo iz lastne dejavnosti znotraj gospodarskih OZD, s tem, da se usmerijo v razvoj, posodobijo proizvodnjo, izkoristijo vse svoje kadre (ki so jih dolga leta šolali, jim dali stanovanje, sedaj pa je marsikdo že odveč). Pomoč pa nudi lahko tudi družbene dejavnosti. Da resnično prilagodijo svoje delo materialnim možnostim in da se tako, zaradi razvoja in jutrišnjega dne, vsi skupaj odgovorimo delu doslej samo po sebi umevnih pravic in programov. S skupnimi naporji bo šlo lažje.

A sedanja generacija, ki ima odgovorne položaje na različnih ravneh v gospodarstvu in politiki, se mora zavdati nečesa. Prostora jeseniška občina nima dovolj, jutri ga bo še manj. In tudi kadrov, tistih, na katere vse bolj prisegamo, tistih, ki so se šolali v tej povojni domovini, vse manj ostaja v občini, vse več jih odhaja drugam. Pa ne samo zaradi

boljših osebnih dohodkov, to bi morda še lahko razumeli. Odhajajo, ker ne vidijo možnosti za razvoj svojih znanj, hotenj, idej.

Razvojna demografska perspektiva občine Jesenice je — delež starejšega prebivalstva se bo večal. Občina postaja vse bolj »starajoča« občina. In taka struktura zahteva večje stroške na področju družbenih dejavnosti. Kdo pa bo ustvarjal sredstva v občini, tako enostransko usmerjeni, kjer težave ene OZD večplastno vplivajo na vse?

Tudi to razmišljanje je le eno v vr-

sti podobnih. Njegov namen je, da se zdramimo, da začnemo analizirati razmere in ukrepati. Potem, ko bomo pojasnili osnovne vzroke za tako stanje, analizirali posledice ter se v občini skupaj — v gospodarstvu, negospodarstvu, v politiki — dogovorili, kako naprej. Kajti skupna pot je edina, dolgoročno, uspešna.

Kot je tudi tretja dimenzija pogoj za razumevanje prostora. A prostor so na srečo tudi ljudje. Tisti, ki želijo, sanjajo, ustvarjajo, mislijo in delajo!

R.K.

Pričetek tečaja

VIZ — TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice obvešča, da bo pričetek tečaja skladiščnega poslovanja z uvodnim razgovorom

v četrtek, 15. oktobra, ob 16. uri v CSUI (gimnazija) Jesenice.

Program tečaja zajema: varstvo pri delu, skladiščno poslovanje, poznavanje blaga, slovenski jezik in delovno prakso.

Zaključek tečaja je povezan tudi z ogledom ustreznega skladišča.

EDEN NAJBOLJ PRIZADEVNIH TURISTIČNIH PODMLADKOV NA GORENJSKEM

Eden najbolj prizadevnih turističnih podmladkov na Gorenjskem deluje na OŠ dr. Josip Plemelj na Bledu. Poleg številnih očistevalnih akcij, predavanj, vzdrževanja okolice šole, pisanja spisov o turizmu so letos pričeli z izdelavo turističnih spominkov. Turistična zveza Gorenjske jih je ocenila kot zelo dobre in značilne za to pokrajino. Prvič so jih prodajali na srečanju turističnih delavcev Gorenjske, in sicer ob vstopu v Festivalno dvorano. Solarjem so pri tem pomagali Vezenina, LIP Bled in drugi, ki so prispevali blago, les in drugo za izdelavo spominkov in ročnih izdelkov. Denar, ki ga bodo dobili za spominke, bodo porabili za povečanje dejavnosti turističnega podmladka.

Za tako dobro vpeljeno delo podmladka gre zasloga vodstvu šole, posebnosti pa mentoricam, predvsem Katarini Knaflič, ki podmladek že dolga leta uspešno vodi, in njenim mladim naslednicam Lidiji Vidic, Magdi Bogataj in Marini Vukašinič.

Branko Blenkuš

Izlet na Dolenjsko

Društvo upokojencev Radviljica — klub železarjev prireja v soboto, 24. oktobra, izlet z avtobusom na Dolenjsko (Šmarješke Toplice, Kostanjevica...) le za upokojence Železarne in njihove sivoce. Interesenti naj se do 20. oktobra prijavijo pri poverjenikih ali pri DU Radviljica.

Viktor Brun:

75 let jeseniškega nogometa

Nogometaši Borca so se že leta 1929 predstavili na svojem 90 m dolgem in 44 m širokem igrišču, ki še ni bilo nared, treba je bilo še marsikaj postoriti. Igrišče ni moglo prikriti svojega izvora, le sem in tja je bilo prekrito s slabotnimi travnimi površinami. Njegova lega je imela tudi svoje nevšečnosti. Ob južni vzdolžni strani je bil visok nasip nad železnico, na severni strani pa so bili vrtovi in sadovnjaki. Nogometaši pa med tekmo o tem niso razmišljali: žoga je ubirala čudna pota in nemalokrat je trajalo precej časa, da se je spet znašla na igrišču in pod sodnikovo kontrolo. In vendar, Jesenice so dobile svoje tretje nogometno igrišče

Gradnja nogometnega igrišča Borca

Tudi Svobodaši iz Vrbja na novo igrišče pod Mežaklo

Leta 1932 je Stavbena in gostilniška zadruga na Jesenicah kupila zemljišče pod Mežaklo z namenom, da na njem pod imenom »Stan in dom« zgradi delavcem in upokojencem primerna stanovanja po zgledu »Stan in dom« v Ljubljani. Zaradi nastopa splošne gospodarske krize in ustavitve obratov KID leta 1932 pa delavci niso imeli potrebnega denarja, ki bi ga morali vložiti kot svoj delež v »Stan in dom«, kar je bil pogoj za pričetek gradnje.

Zato so svobodaši začeli akcijo, da na tem zemljišču zgradijo športno igrišče. Zemljišče s 16.000 kvad. metri je bilo hribovito in valovito, zato je bila potrebna dokaj pogumna odločitev in pripravljenost članstva, da se tako zemljišče spremeni v športno igrišče.

Prve krampe in lopate so zasadili 6. junija 1932. V hrib in skale se je vsak dan zagrizlo po 30 svobodašev — športnikov pod vodstvom Jožeta Gregorčiča, ki se je spet izkazal kot dober organizator.

V tovarni so pričeli s postopnim obratovanjem, med svobodaši pa je bilo še vedno 13 brezposelnih tovarišev. Stav-

bena in gostilniška zadruga je z brezposelnimi tovariši sklenila pogodbo, s katero so se obvezali, da bodo za znesek 13.000 din dokončali dela na igrišču. Delali so nekaj več kot 6 tednov, pri tem pa so jim s prostovoljnim delom pomagali njihovi prijatelji in člani Svobode, ki so že bili zaposleni v tovarni.

Vsi, ki so redno delali pri gradnji igrišča, so v času brezposelnosti dobivali brezplačno hrano v Delavskem domu pri Jelenu.

Iz skal izklesano nogometno igrišče. Slika, ki pove več kot gora besed.

Ta posnetek odkriva veličino vztrajnosti in predanosti delavskemu športu. Delali so brez buldožerjev in bagrov, le s krampi in lopatami, toda z veliko vnemo.

Podmežakla je dobila novo nogometno igrišče v izmeri 90 x 56 m. Igrišče so uporabljali do nemške zasedbe 1941. leta. Površina je bila večinoma makadamska.

Nemci so, če se ne motim, v letu 1942 na igrišču postavili dve ali tri barake, v katere so nagnali francoske vojne ujetnike in jih izkoriščali kot poceni delovno silo v tovarni.

Po osvoboditvi je Železarna na tem prostoru zgradila stanovanjske bloke in tako je bil končno dosežen prvotni namen »Stan in doma«.

Bratstvo se je moralo seliti na drugo igrišče

Igrišče, ki ga je Bratstvo leta 1929 prevzelo v »Mojstrani« od ukinjene Edinosti, so morali zapustiti že 1931. leta. Kaže, da jim na upravi posestev KID niso bili preveč naklonjeni. Ugodilo so jim le, da igrišče na novo uredijo ob severnem robu jase v »Mojstrani«.

Drugača vira, ki bi dokumentirano ilustiral »selitev« Bratstva, nisem uspel dobiti. Na posnetku pod krošnjo bukev, kjer stojita dve ženski, je vidno, da so izravnavali teren z odstranitvijo precej velike skale. S »kulukom« na urejanju novega igrišča so pričeli leta 1931 in ga v velikosti 90 x 45 m temeljito ogradili. Zgradili so tudi skromno leseno slačilnico z dvema gaderobama. Na čelni strani slačilnice pa je bil še majhen bife.

To novo nogometno igrišče so uporabljali samo dve leti. Pri Bratstvu so se že 1933. leta odločili, da bodo preuredili športno igrišče tako, da bodo njegovo lego obrnili za 90° in

Začetki novega igrišča Bratstva

hkrati zgradili tudi lahkoatletsko stezo. Iz razpoložljivih virov pa je razvidno, da so za ta načrt spet imeli težave z upravo posestev KID. Z interencijo pri odgovornih ljudeh tovarne so končno le dobili soglasje za uresničenje zastavljenih ciljev. Te težave in načrte opisujem na drugem mestu z izvirnim gradivom: z zapisniki sej UO Bratstva.

Dejstvo je, da so s preurejanjem športnega igrišča hitro napredovali in avgusta 1934. leta za petletnico obstoja kluba priredili športni dan z obsežnim programom. Iz Zagreba so povabili enajsterico Concordie, ki je osvojila naslov državnega prvaka, iz Ljubljane pa so sodelovali eminentni atleti ASK Primorje.

Jesenice so dobile prvo, vsaj za tiste čase največje nogometno igrišče v izmeri 100 x 60 m, 270 m atletske steze in še majhno pokrito tribuno.

Nogometaši Bratstva so se po letu 1934 lahko bolj intenzivno posvetili razvoju in napredku svoje športne zvrsti. Odložili so krampe in lopate ter spravili samokolnice, ki so jih nekaj let spremljali pri njihovem športnem udejstvovanju.

Pomladi 1933. leta so razpustili SK Borec in ustanovili ASK Gorenjec

Kulminacija notranjih nesoglasij je dobila svoj epilog pomladi 1933. leta z razpustom Borca. Mladi, okrog dr. Stanovnika so se odločili, da osnujejo nov športni klub. Na ustanovnem običnem zboru so se zmenili, da se bodo odslej zbirali in tekmovali pod imenom Alpski športni klub »Gorenjec«. Za predsednika so izvolili zdravnik dr. Bartola Keržana, v odbor kluba pa so bili izvoljeni še: dr. Aleš Stanovnik, Beno Langus, Albin Smolej, Vinko Mirtič, Viktor Novšak in Fric Natlačen, znebili pa so se Krizmana.

Klub je odleje uspešno deloval, posebno prizadevni so bili nogometaši, alpski smučarji in igralke hazene.

(Nadaljevanje)

Obvestilo

Planinsko društvo Jesenice obvešča, da bo v soboto, 17. oktobra, od 8. do 10. ure prodajalo les (tramovi, morali) pri Erjavčevi koči na Vršiču. Les je zelo dobro ohranjen in je uporaben za razna gradbena dela in konstrukcije.

Podrobnejše informacije dobite pri Planinskem društvu Jesenice, ☎ 81-291.

VRTIČKARJEM

Turistično društvo Jesenice obvešča vse, ki imajo vrtičke med Cesto revolucije in železnico ter vzhodno od nove transformatorske postaje v Logu Ivana Krivca, da bodo površine zravnali, če bo vreme ustrezalo, od 20. oktobra do 10. novembra. Do takrat naj pospravijo pridelke in odstranijo ograje in drugo, kar bi bilo napoti pri tem delu. Po izravnavi zemljišča se bo opravila legalna delitev, pri kateri bodo upoštevali želje dosedanjih obdelovalcev.

K delitvi naj vsak prinese štiri količke, za označitev in oštevilčenje parcele. Po oštevilčenju bodo z vsemi vrtičkarji na sedežu turističnega društva na C. m. Tita 18 vsak dan od 9. do 14. ure sklepali pogodbe. Kakršnekoli pripombe sporočite osebno ali ☎ 81-974.

Turistično društvo Jesenice

Zahvale

Ob prerani in nenadni smrti sina

JOŽETA JEKLERJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znanem, sostanovalcem hiše na Kežarjevi 1, taborniški organizaciji Jesenice, sodelavcem Strojnih delavnic Železarne Jesenice in KRESA za izkazano pozornost, poklonjeno cvetje in denarne prispevke.

Zahvaljujem se vsem za ustna ali pisna sožalja, kakor tudi za tolažbo in moralno pomoč, ki ste mi jo nudili v času negotovosti.

Zahvaljujem se zdravnikom Zdravstvenega doma Jesenice za zdravniško pomoč, Postaji milice Jesenice za izkazano skrb pri iskanju pogrešanega ter družini Demšar iz Lipe.

Žalujoča mama Jerca Jekler

Ob smrti dragega očeta

JANKA ŠRANCA

se iskreno zahvaljujem delovnim kolektivom, TVD Partizanu, sostanovalcem in znancom za darovano cvetje ter zvezi borcev za severno mejo za venec in prapor.

Vsi njegovi

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela in organizaciji ZB NOV se iskreno zahvaljujem za obisk in pozornost ter jim želim še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Franciška Mohar

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke, ki sem jih prejela ob mojem rojstnem dnevu, ter njihovo pozornost.

Želim jim še veliko uspehov.

Viktorija Medja

Sodelavcem druge dnine oddelka promet in sodelavcem priprave vložka — Sava žerjav se zahvaljujem za darilo ob mojem jubileju.

Johan Andres

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se za čestitko ob mojem življenjskem jubileju iskreno zahvaljujem in jim želim pri njihovem delu še mnogo uspehov. Vsem članom društva želim obilo zdravja in osebne sreče.

Franc Ajster

Dežurni trgovini

V soboto, 17. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7 in
DELIKATESA, Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

Dežurna lekarna

V oktobru je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

Momo, strok, Skader, arara, torba, linon, Nelson Piquet, Ricardo Patrese, gal, Ela, žemper, Eva, rival, Saona, Re, gepelj, LD, cm, locanja, vžig, ati, agon, čud, Neva, železar, šibre, Vib, alabaster, oce, na, oje, direktiva, Pakra ar.

Črkovni rebus: Polževo.

GOBARJI!

Gobarska družina Jesenice vabi krajanje Jesenic v soboto, 17. oktobra, od 10. ure dalje v Log Ivana Krivca (Baza) na gobji golaž.

Za člane GD bodo organizirali balinarski turnir.

Odbor GD

Ljubiteljem kegljanja

Vse ljubitelje kegljanja na devet kegljev obveščamo, da se pod pokroviteljstvom Kegljarskega kluba Jesenice 5. oktobra ob 15. uri prične odprto klubsko prvenstvo v kegljanju na asfaltu.

Tekmuje se po pravilniku Kegljarske zveze Slovenije v petih kolih. Prvi dve koli (po sto lučaje), ki bosta 15. in 20. oktobra ob 15. uri, sta izbirni del tekmovanja, ostala tri kola, 22., 17. in 29. oktobra, pa so finalni del (po 200 lučajev).

Za vsak nastop je treba vplačati po 1000 din, prijavitelji pa se lahko na kegljišču pred tekmovanjem.

KK Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

16. oktobra, amer. srhljivka ULICA STRAHU ob 16. in 18. uri, ob 20. uri premiera amer. barv. filma NEKAJ VIJOLIČASTEGA.

17. oktobra, amer. srhljivka ULICA STRAHU ob 16. in 18. uri, ob 20. uri ital. barv. erot. film PERVERZNA SLUŽKINJA. FILM NI PRIMERN ZA OTROKE!

18. oktobra, premiera kung fu filma MRAČNA SENCA ob 18. uri.

19. oktobra, ital. barv. erot. film PERVERZNA SLUŽKINJA ob 16., 18. in 20. uri.

20. oktobra, amer. barv. srhljivka GREMLINI ob 16. uri, ob 18. in 20. uri ital. barv. erot. film PERVERZNA SLUŽKINJA.

21. oktobra, novozelandski akcijski thriller film DIRKA S SMRTJO ob 16. in 18. uri, ob 20. uri amer. barv. film NEKAJ VIJOLIČASTEGA.

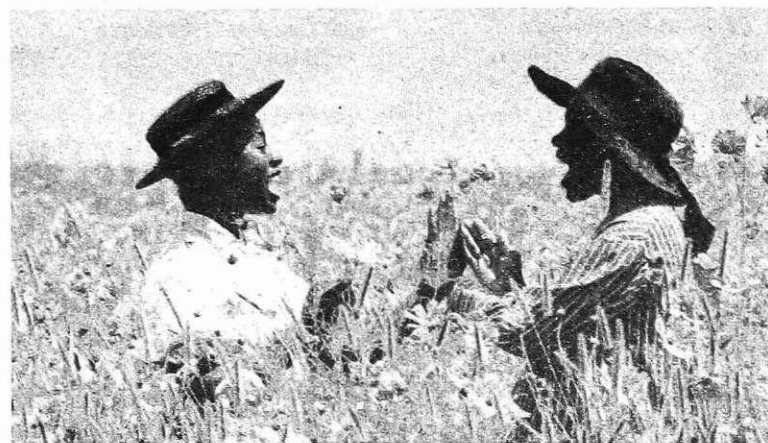
22. oktobra, novozelandski akcijski thriller film DIRKA S SMRTJO ob 16., 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

18. oktobra, ital. barv. akcijski film SUPER POLICAJA IZ MIAMIJA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

16. oktobra, ital. pust. film MOČNA FANTA ob 18. in 20. uri.

NEKAJ VIJOLIČASTEGA
(The Color Purple)

ameriški film, melodrama

Proizvodnja: COLUMBIA, 1985.

Scenarij: MENNO MEYES po romanu Alice Walker (tudi v slovenščini).

Režija: STEVEN SPIELBERG.

Vloge: DANNY GLOVER, WHOOPY GOLDBERG (»Zlati Globus« za najboljšo žensko vlogo), MARGARET AVERY idr.

Predvsem in najprej: sami Američani so imeli lep čas do tega filma distanco. Hočemo reči: beli (ali to pomeni tudi: pravi?) Američani, kajti film NEKAJ VIJOLIČASTEGA je — prav tako po mnenju ameriških filmskih kritikov — »črna verzija zgodovinskega spektakla V VRTINCU.« V zgodbi po romanu slovite Alice Walker gre za ljubezenski usodi dveh črnopoltnih sestri, ki sta — usodi namreč — povsem različni, saj so ju življenjska pota ločevala več kot 30 let.

Prva stvar, ki takorekoč pade v oči povprečnemu ljubitelju (dobrega) filma, je ime režiserja Stevena Spielberga, podpisano pod melodramski žanr. Ali je mogoče, da je ta mojster avanturističnih spektaklov kar čez noč predsedal na mirno, tiho, poetično, celo tragedijsko, predvsem pa neobvezujočo melodramsko masazo? Pravijo — in to so seve tudi zapisali! — da se je Spielberg s tem filmom želel znebiti slovesa »režiserja za mlade«, žele se je preizkusiti in tudi dokazati v tako imenovanem »resnem žanru«, kamor naj bi sodila tudi melodrama.

Spielberg (boste videli!) tvega in začne film z lirčno sekvenco mlade Sally, ki se na polju, prekritem z vijoličastimi cvetjem, igra z Netty. Vijoličasta barva daje ob črnopoltnih igralcih filmu še neko posebno vrednost, neko izjemno in nedopovedljivo »notranjo« razsežnost.

Če ob gledanju tega filma ne boste spustili niti ene solze, potem drugič ostanite doma. Potem ste brezupen primer!

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za voščilo ob rojstnem dnevu in jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Franciška Urh

Sodelavcem odpreme in ostalim iz Valjarne debele pločevine se najlepše zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj in za obisk na domu ter jim želim še veliko delovnih uspehov.

Nada Trušnovec

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se skreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Rezka Potočnik

Društvu upokojencev Jesenice se zahvaljujem za čestitko ob življenjskem jubileju.

Franciška Rejc

Konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne in osnovni organizaciji obrata HV Jesenice se zahvaljujem za denarno pomoč med mojo boleznijo.

Bogomir Klemenc

Sindikalni organizaciji HV Jesenice — lužilnica se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

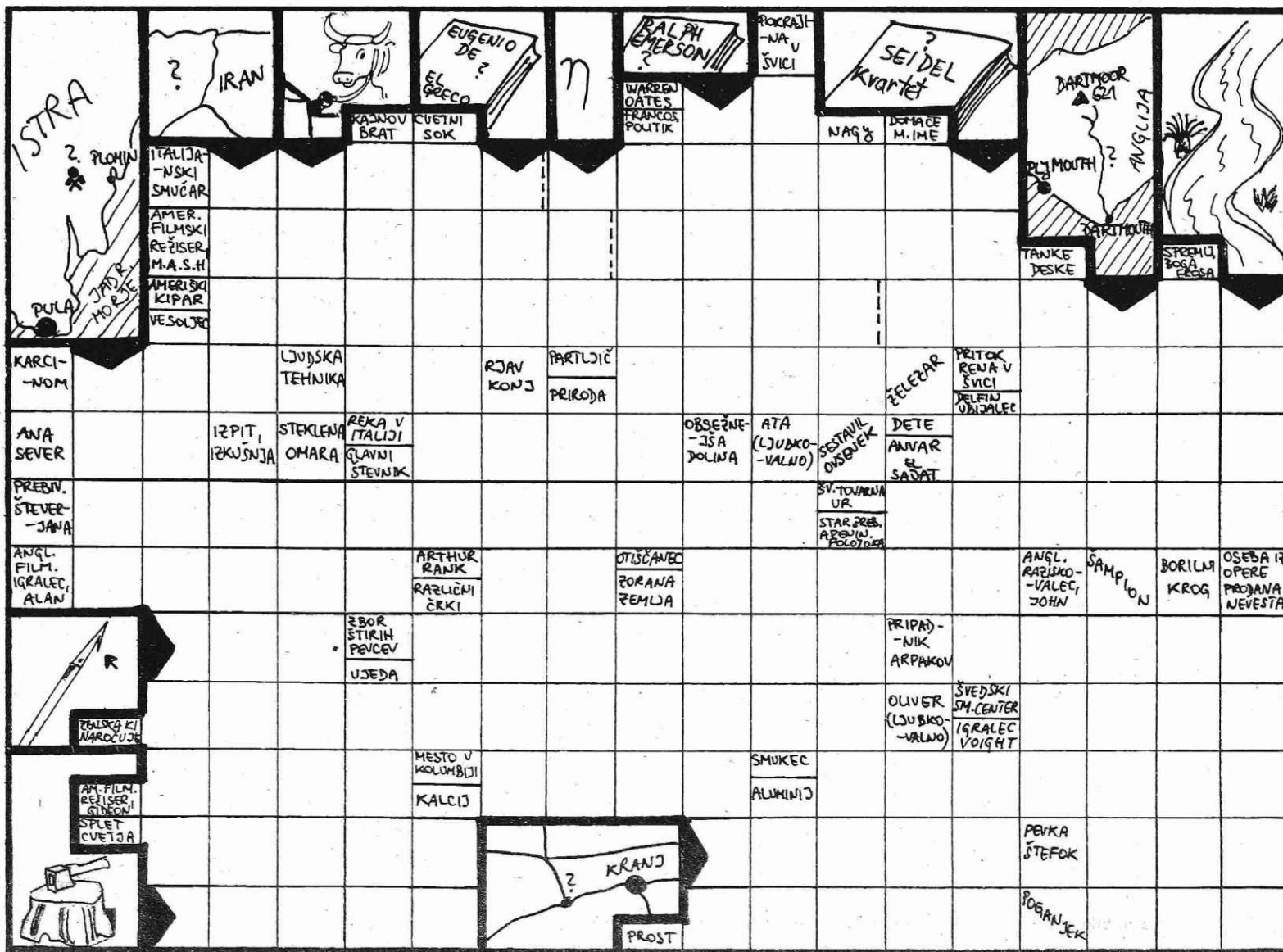
Devad Ališić

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Marija Žan

Sodelavcem oddelka plastike in Janezu Azmanu se ob odhodu v pokoj najlepše zahvaljujem za prijetno srečanje in darila, ki mi bodo v lep spomin. Obenem jim želim obilo uspeha in sreče ob delu.

Ivan Razinger

HOKEJ NA LEDU

V četrtek, 15. oktobra, ob 18. uri:

Jesenice : Vojvodina.

V soboto, 17. oktobra, ob 18. uri:

Kranjska gora Gorenjka : Jesenice.

V sredo, 21. oktobra, ob 18. uri:

Jesenice : Partizan.

Vabljeni!

Hokejski pregled

Polovica prvega kroga tekmovanja v zvezni hokejski ligi je za nami. Hokejski Jesenice so začeli odlično in so zasluženo na vrhu prvenstvene lestvice. Uspeh je toliko večji, ker so vse tri kandidate za naslov državnega prvaka — Partizana, Olimpijo in Medveščaka, premagali na njihovem terenu, torej v gosteh.

Se posebej težka je bila tekma z Med-

veščakom v Zagrebu. Domačini so hoteli zmagati za vsako ceno tudi s pritiski na sodnike. O tekmi in dogajanjih v Zagrebu poročamo posebej.

Slabše od pričakovanj je uvrščena ekipa Kranjske gore Gorenjke in verjetno bodo res držale napovedi, da se bo mlada ekipa letos borila za obstanek v zvezni li-

V tedenskem pregledu tekem jeseniških hokejistov (od torka do torka) je treba opozoriti še a dve zmagi tudi najmlajših jeseniških hokejistov.

MEDVEŠČAK GORTAN : JESENICE

3 : 4 (0:1, 1:2, 2:1)

6. oktobra, dvorana športov v Zagrebu, prvenstvena tekma ZHL, sodniki: Džokić (Bgd) — glavni, Grepl (Sisak) in Raca (ZG) — linijski; Medveščak 6 minut in tri kazni igre (Tišma, Almer in Tkalec), Jesenice 8 minut in tri kazni igre (Suvak, Razinger, Figala).

Strelci za Jesenice: Mlinarec 3 in Suvak.

KRANJSKA GORA GORENJK : PARTIZAN

1 : 8 (0:2, 1:4, 0:2)

7. oktobra, dvorana v Podmežakli — prvenstvena tekma ZHL, sodniki: Priboj (Sub) — glavni, Dremelj in Razinger (oba Jes.) — linijski; kazni: Kranjska gora Gorenjka 8 minut, Partizan 17 minut. Edini zadetek za Kranjsko goro Gorenjko je dosegel Crnović.

V osmem kolu zvezne hokejske lige naši ekipi nista igrali. Ekipa Vojvodine ni bilo na Jesenice in tako bo zaostala tekma odigrana v četrtek, 15. oktobra, ob 18. uri v dvorani pod Mežaklo. Hokejski Kranjske gore Gorenjke pa tudi niso potovali v Beograd na tekmo z Makotekom, ker Skopjanci niso prošli za potrebnega soglasja, da bi srečanje odigrali v nedeljo, ki ni določena kot tekmovalni dan.

JESENICE : KOMPAS OLIMPIJA (pionirji)

8 : 4 (2:2, 2:0, 4:2)

10. oktobra, dvorana v Podmežakli, prijateljska tekma pionirskih ekip, sodniki: Čučuk, Ferjančič, Ros; kazni: Jesenice 6 minut, Kompas Olimpija 2 minuti.

Za ekipo Jesenice so nastopili: Mohorič, Škrjanc, Krajzelj, Uroš Skofic, Bešlagič, Babič, Kemperle, Piber, Ogris, Varl, Vukčević, Omerzel, Jan, Smolej, Pretnar, Sodja, Poljanšek, Azman, Aleš Skofic, Beravs, Mahkovič, Lotrič. Strelci za Jesenice: Vukčević 3, Omerzel 2, Jan, Smolej in Varl.

KRANJSKA GORA GORENJK : VILLAS (Beljak)

6 : 3 (1:0, 2:1, 3:2)

11. oktobra, dvorana v Podmežakli, prijateljska tekma pionirskih ekip. Za Kranjsko goro Gorenjko so nastopili: Glavič, Pavlovič, Rotar, Povirk, Hrovat, Plesničar, Zugovitz, Lotrič, Kranjc, Brun, Karahodžić, Beravs, Skrt, Resman, Andrić, Markez, Hafner, Bregant, Šivic.

Sedeži na »novi tribuni«!

Po 15. oktobru bodo v dvorani v Podmežakli na »novi tribuni« montirali okoli 500 sedežev.

Cena celoletne vstopnice s sedežem bo 35.000 din, lastniki permanentnih vstopnic pa bodo morali za sedež doplačati še 20.000 din.

Tisti, ki bodo v tej sezoni prvi kupili karte, bodo imeli naslednje leto prednost.

KOŠARKA

JESENICE : LABOD

93:66 (48:36)

Jesenice, telovadnica CSUI, gledalcev 100, sodnika Zoran (Smarje-Sap) in Semrov (Ljubljana).

Jesenice: Rozman 8, Šmitran 8, Sečič 4, Bartelj 2, Stražisar 34, Krznarič 6, Hadimuratić, Ulčar, Smolej 6, Zrnčič 23.

Ne najboljše uigrana domača ekipa, brez poškodovane Lahove in Deretičeve, ki se je zaradi študija odločila posloviti od košarke, je v prvem kolu dosegla visoko zmago proti povratnicam v 1. SKL.

Novomeščanke so presenetile z dobro igro. Očitno so v času med obema sezonama dobro delale, to pa je prisililo Jeseničanke k resni igri brez popuščanja vseh 40 minut tekme.

Zmagovalec je bil odločen v prvih minutah obeh polčasov. V prvem so Jeseničanke povedle s 23:7, nato pa je bila igra vse do 20. minute izenačena. V prvih petih minutah drugega polčasa so v obrambi s konskim presingom dosegle rezultat 12:0 in povedle z 61:39, nato je do 36. minute skledilo obdobje izenačene igre, ko so gostje hotele znižati razliko. V zadnjih petih minutah pa so Jeseničanke ponovno zaigrale nekoliko agresivnejšo obrambo, poživile igro v napadu, rezultat tega pa je bilo 13 doseženih košev in le štiri prejeti.

Po igri na tej tekmi se vidi sprememba v obrambi Jeseničank. Letos imajo dosti širši izbor taktičnih variant obrambe in prav hitre spremembe obrambe so v veliki meri prispevale k visoki zmagi nad ne tako slabo ekipo Laboda.

Po tej zmagi in dobremu vtisu, ki ga je zapustila ekipa Jeseničank, se je pojavil nov problem, ki bo vplival na končno uvrstitev. Ker bo Deretičeva prenehala igrati košarko, sta v ekipi ostali le dve igralki, ki igrata na mestu centra. Obe pa

zaradi svojega načina igre v obrambi prehitro dobijo pet osebnih napak. Ta problem se je pokazal tudi na tej tekmi, saj je Ulčarjeva igrala le osem minut, Rozmanova pa sedemnajst, nato pa sta morali na klop s petimi osebnimi napakami. Očitno bo to najbolj kritična točka v igri jeseniške ekipe, poleg poškodb branilke, ki se vrstijo ena za drugo.

V drugem kolu Jeseničanke igrajo v Ljubljani pri drugi ekipi Iskre Delte Jezičce, rezultat te tekme pa bo že lahko pomagal pri oceni letošnjih sposobnosti jeseniške ekipe.

članice

CELOVEC : JESENICE

67 : 84 (33:36)

Jesenice: Rozman 23, Sečič 9, Bartelj 4, Stražisar 26, Krznarič 13, Ulčar, Zrnčič 10.

Po prvenstveni tekmi v soboto so jeseniške članice v nedeljo odigrale še tekmo za trening z ekipo druge zvezne lige Avstrije v Celovcu, pri kateri igra nekdanja igralka Jesenic Vrdoljakova.

Močno oslabljena ekipa Jesenic, utrujena od sobotne tekme, je imela v prvem polčasu velike težave z igro v napadu, ko igralke niso mogle zadeti koša niti iz najboljših položajev. Slab napad so delno popravile z odličnim skokom, kar jim je ob koncu polčasa zagotovilo minimalno prednost.

Slabo igro iz prvega polčasa so delno popravile v drugem delu, predvsem z odlično obrambo in nekoliko boljšim napadom. Jeseničanke so zopet presenetile z agresivno obrambo, proti kateri se gostiteljice niso najbolj znale, časten poraz pa jim je omogočila Vrdoljakova, ki je dosegla kar 35 košev.

Odmev na hokejsko tekmo 7. kola državnega prvenstva, ki je bila odigrana 6. oktobra v Zagrebu med Medveščakom — Gortanom in Jesenicami, je različen. Od realnega poročanja o nenormalnem poteku te tekme v večini informativnih medijev, do ocen v Sportskih novostih, da je to sestavni, torej normalni in spremljajoči del hokejske igre. Ker smo na Jesenicah dobili po tekmi tudi dosti pisem, telefonskih klicev in osebnih vprašanj, je vodstvo HK Jesenice sklenilo, da pošlje Predsedstvu Hokejske zveze Jugoslavije odprto pismo, ki naj se objavi tudi v časopisih.

Na Jesenicah smo budno spremljali renesanso hokeja v Zagrebu in ocenjujemo, da so dani vsi pogoji za njegov hiter razvoj in vrnitev v jugoslovanski in srednjeevropski vrh. Imajo odlične objekte, soliden igralški potencial, tradicijo s preizkušenimi funkcionarji, veliko zanimanje za hokej, velike razvojne možnosti in kot glavno — očitno finančno inekcijo, ki v sedanjih težkih časih lahko odloča.

Tudi oblikovanje letošnjega moštva je potekalo po običajnih receptih: nakup dobrih tujih in domačih igralcev, če seveda odmislimo jugohokejsko specialiteto, da za Jugoslovane prejšnjemu klubu ni treba ničesar dati, ne denarja ne zahvale. S tem se začnejo anomalije, ki naj bi, ob nesporni kvaliteti moštva, omogočile juriš na sam jugoslovanski vrh. Strategija te aktivnosti je bila očitna že na prvi

USPEŠEN ZAČETEK SEZONE ZA ODOBJARJE IN ODOBJARICE TVD PARTIZAN ŽIROVNICA

V soboto, 10. oktobra, se je pričela tekmovalna sezona v drugi slovenski odbojarski ligi za moške in ženske. V tej sezoni prvič nastopa v ženski konkurenci tudi ekipa iz Žirovnice.

Ženske:

OK ŽELEZAR : OK GORJE 3:0

Igralke Železarja so prijetno presenetile z zmago nad ekipo, ki je v lanskem sezoni igrala v prvi slovenski ligi.

V prvem nizu sta se ekipi menjavali v vodstvu. Gostje so imele dvakrat zaključno žogo, domače igralke pa štirikrat. Drugi niz so domače igralke dobile dokaj gladko, v tretjem nizu pa so z dobrimi servisi povedle s 14:1. Nato so se igralke Gorj s požrtvovalno igro približale le na dve točki razlike. Šele takrat so igralke Železarja našle moč in znanje, da so tudi ta niz dobile.

Za OK Železar so nastopile: Pogačar, Habjan, Kranjc, Malej, Gorjanc, Kogovšek, Ravnik, Blažič in Hladnik.

Moški:

OK ŽELEZAR : OK LUBNIK ŠK. LOKA 3:0

Prvi niz je bil izenačen, vendar so ga zaradi večje izkušenosti in boljše igre na mreži po tridesetih minutah igre dobili igralci Železarja. Kvaliteta razlika igralcev je prišla do izraza v drugem in tretjem nizu, ki so ju »Železarji« gladko dobili. Čeprav je rezultat več kot zadovoljiv, pa igra ni bila najboljša. Ob nekaj uspešnih in raznovrstnih akcijah na mreži je bil blok premalo učinkovit, prav tako pa tudi servis.

Za ekipo OK Železar so nastopili: Rajgl, Avenik, Tomažič, Svetina, Blažič, Langus, Legat, Prešeren, Kranjc, Slamnik.

Fred okoli 200 gledalci sta tekmi dobro sodila Hrovat in Ješe.

V naslednjem kolu igraja »pi« OK Železar v Kropi.

D.C.

POPOLN USPEH SLOVENSKIH TEKAČEV V GORSKIH ŠTAFETAH V ITALIJI

Na povabilo organizatorja se je 12-članska ekipa iz Mojstrane, Sorice, Ljubljane in Maribora udeležila desetega tradicionalnega štafetnega teka v spomin na znanega italijanskega alpinista, ki se je ubil v Himalaji.

Med 50 ekipami iz Avstrije, Italije in Slovenije sta med posamezniki in ekipno prepričljivo zmagala gorska tekača Marija Trobec in Franci Teraž. Druga in tretja sta bili prav tako naši ekipi iz Slovenije, in sicer Irena Polanc (Poljanska dolina) in Mirko Teraž (Mojstrana) ter Veronika Bohinc in Tone Duričič. Sedma sta bila Jasna Bratič (Celje) in Dušan Štarič (Mojstrana).

To je bil doslej najboljši ekipni uspeh odkar tekmujejo naši tekači. Do konca naporne sezone se bodo udeležili še dveh tekmovalnih v gorskih štafetah, in sicer 25. oktobra v Morbegnu v Italiji in 6. novembra v Rachiussu v Italiji.

Odprto pismo predsedstvu Hokejske zveze Jugoslavije

tekmi z Jesenicami na turnirju ob našem 40. letnem jubileju. Agresivna igra, stalno na meji dovoljenega, naj bi bila ob prednosti domačega terena in s pomočjo neodločnih sodnikov, na katere se da tudi vsestransko vplivati, recept za zmago.

Opozoriti moramo na osnovni problem jugoslovanskega hokeja. Po končanih svetovnih prvenstvih v sezoni 86/87 so na IIHF uradno opozorili Jugoslavijo, da v vseh treh kategorijah naše reprezentance vodijo po številu dosojenih kazenskih minut zaradi prekrškov in nedovoljene igre in da moramo uspešno ukrepati. Osebej so opozorili na kršenja pravila o oviranju brez ploščice (interference), nabijanje igralca na ograjo (boarding) in o nešportnem vedenju naših hokejistov. Zato je bil letos organiziran seminar, na katerem so se sodniki in trenerji dogovorili o kriterijih sojenja, ki so napisani v 20 točkah in poslani vsem ligasem. Opozorili so tudi na zanemarljivo vzgojno delo s hokejski po klubih.

Na Jesenicah smo se dogovora držali in ga pred tekmo igralcem še enkrat prebrali. Danes smo v dilemi, ali smo ravnali prav ali ne, saj so ob pretepu v 31. minuti ostali naši igralci na klopi, tako kot je določeno v pravilih, nasprotniki pa so bili, razen dveh, vsi udeleženi v pretepu. Po pravilu 623 ni bila izrečena kazen, čeprav bi moralo biti kaznovano do konca tekme še najmanj 5 igralcev Medveščaka.

Razdvojeni smo tudi ob očitku v pismu gledalca iz Zagreba, da nismo znali zaščititi Suvaka ob huliganskem in zahrbtnem napadu, ko ga je Tišma po zaletu čez celo igrišče zadel, zbil na tla in skakal po njem z drskalkami ter ga brcal. Pozdivjeni Prusnik je pridrsal iz gola čez sredino igrišča in napadel Figalo, eden od šestih Jeseničanov, ki jih je na ledu napadalo 18 nasprotnikov, je bil mladi Razinger, ki je reševal svojo glavo tako, da se je umikal k svojim v boks. Na koncu so prav ti trije naši igralci dobili kazen igre in s tem avtomatski suspenz do odločitve disciplinske komisije. Zato resno razmišljamo o uvedbi dodatnega usposabljanja igralcev iz obrambnih in pretepskih veščin.

Seveda ne moremo mimo krivde glavnega sodnika Milana Đokića, predvsem kar zadeva vodenje tekme med in po incidentu. Tekmo je sicer takoj prekinil in zaključil, vendar je na intervencijo suflerjev in vodstva Medveščaka odločil, da se tekma nadaljuje, ker »medsebojno obračunavanje ni bilo splošno«, kot je to zapisano v 24. členu tekmovalnega pravilnika. Splošen pretep pa ni bil zato, ker v njem »ni sodelovalo celo jeseniško moštvo«! Druga njegova velika napaka je bila v tem, da je nasledel suflerjem, ki so mu prinesli listek z imeni igralcev, ki jih je potem kaznoval z najtežjo kaznijo v

hokeju. Seveda na listku niso bile zapisane številke dresov, kot je to običajno, ampak imena: Figala, Suvak, Razinger, Tišma, Almer in Tkalec, to pa je pomenilo tudi, da je treba kaznovati najboljše jeseniške in najslabše Medveščake hokejiste. Prevaro je spoznal prepozno, vendar je po tem sodil tekmo do konca v svojem starem, korektnem stilu, ki smo mu Jeseničani doslej vedno zaupali. Za nas je bil sodnik, sicer nezvezniškega vedenja, ki pa je vodil tekmo suvereno in brez incidentov. Tudi oba linijška sodnika Grepl in Raca sta s svojo opravila svoje delo. Pri pretepu nista posredovala na način, ki je predpisan, to je da bi opozarjala in ločevala igralce, ter ščitila tiste, ki jim je bilo ogroženo celo življenje. Raca je demonstriral tudi prednosti, ki si jih linijški sodniki lastijo na »domaćem« terenu, to je dosojanje ali nedosojanje ofsajdov v korist domačega moštva.

Ambient na tej tekmi je bil sicer lep. Dvorana je bila polna in vedenje gledalcev je bilo v glavnem presenetljivo korektno, čeprav smo zaradi pomembnosti tekme pričakovali večje izgrede in provokacije. Zato jim lahko oprostimo tiste predmete, ki so ob prekinutvi prileteli na led. Tudi ostala organizacija tekme je bila na nivoju, ki smo ga pričakovali, razen dejstva, da je bil delegat tekme človek, ki do te funkcije ni imel nobene pravice. V 22. členu propozicij je namreč določeno, da ob odsotnosti določenega delegata in njegovega namestnika te naloge obvezno prevzame glavni sodnik.

S tem pismom želimo opozoriti Predsedstvo Hokejske zveze Jugoslavije in njene komisije, da način dela in organizacija hokejskega showa, kot si ga je zamislilo novo (neobremenjeno in neizkušeno?) vodstvo Medveščaka — Gortana, vzbuja pri nas resno zaskrbljenost. Vodstvo kluba je namreč odgovorno, da njegove ekipe tekmujejo športno in pošteno, brez iskanja bližnjic k uspehu ter mora preprečevati, ne pa zagovarjati in spodbujati nesramnega in nešportnega vedenja svojih igralcev: Šuligoja, Tišma, Prusnika, Allisona in še koga. Izgovor, da vse to pač spada k hokeju in da show mora biti ter da imajo tuji profesionalci svoje čudne navade, je težka demagogija in mi je nikakor ne mislimo sprejeti in podpirati. O pravilnosti našega prepričanja in usmeritve ne dvomimo, saj v vsej dolgi in burni zgodovini jeseniški hokejski niso nikoli povzročili incidenta, kot je bil na tej tekmi.

Predvidevamo, da se bodo podobne ne-ljubne stvari na hokejskih terenih še dogajale, zato Predsedstvu predlagamo, da uvede oziroma upošteva kontrolo dogajanja na vseh pomembnejših tekmah s pomočjo video posnetkov, ker ena slika bolj pojasni dogodek kot tisoč besed.

Predsedstvo HK Jesenice

Kam na rekreacijo

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne tudi letos organizira rekreacijsko vadbo v telovadnicah, na kegljišču in drsališču, in sicer od 1. oktobra do 31. maja po naslednjem razporedu:

Ponedeljek:

Kegljanje na asfaltu:

Od 9. do 12. ure: TOZD Talilnice — 2 stezi, TOZD Družbeni standard — 2 stezi.

Od 18. do 19. ure: TOZD Družbeni standard — 2 stezi, TOZD Komerčiala — 2 stezi.

Od 19. do 22. ure: TOZD Talilnice — 4 steze.

Torek

— interesna skupina za KEGLJANJE NA LEDU se v dvorani pod Mežaklo zbira od 18.15 do 22. ure.

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure. Splošna rekreacijska vadba v telovadnici OŠ Bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure.

Sreda:

Kegljanje na asfaltu:

Od 9. do 12. ure: TOZD Okrogli program — 2 stezi, TOZD Ploščati program — 2 stezi.

Od 18. do 22. ure: TOZD Okrogli program — 2 stezi, TOZD Ploščati program — 2 stezi.

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici TVD Partizan Jesenice od 20. do 21.30 (moški).

Interesna skupina košarka v telovadnici CSUI Jesenice od 18. do 20. ure.

Četrtek:

Kegljanje na asfaltu:

Od 9. do 12. ure: upokojenci Železarne — 4 steze.

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure.

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici TVD Partizan Jesenice od 20. do 21. ure (ženske).

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici OŠ Bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure.

Splošna rekreacijska vadba v telovadnici OŠ 16. december Mojstrana od 18. do 20. ure.

Petek

— interesna skupina za KEGLJANJE NA LEDU se v dvorani pod Mežaklo zbira od 20. do 22. ure.

— Splošna rekreacijska vadba je v COŠ Tone Čufar od 19.30 do 21.30.

Interesna skupina odbojka v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure.

Drzanje v hali pod Mežaklo od 20. do 22. ure (vstop samo z izkaznico za vstop v Železarno).

Plavanje

vsak dan v hotelu Larix v Kranjski gori. Ob predložitvi izkaznice o vstopu v Železarno imajo naši delavci 50 % popusta.

Komisija za športno rekreacijo